

ศาสตร์แห่งภาษา

เอกสารวิชาการ

SCIENCE OF LANGUAGE

Papers

ฉบับที่ 4

กันยายน 2527

ภาษาศาสตร์เปรียบเทียบเชิงประวัติ

ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University

ศาสตร์แห่งภาษา
เอกสารวิชาการ
SCIENCE OF LANGUAGE
PAPERS

ฉบับที่ 4

กันยายน 2527

ภาษาศาสตร์เปรียบเทียบเชิงประวัติ

ภาควิชาภาษาศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทร. 2516958

"ศาสตร์แห่งภาษา" เป็นเอกสารวิชาการ เพื่อเผยแพร่ความรู้และความก้าวหน้าในการศึกษาและการวิจัยในสาขาวิชา ภาษาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาใดถิ่นต่างๆ ภาษาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย การสอนภาษา การแปล ภาษาศาสตร์เชิงสังคม ภาษาศาสตร์เชิงมานุษยวิทยา และความสัมพันธ์ของวิชาภาษาศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ เช่น การสื่อสาร การเมือง การโฆษณา สังคมวิทยา ฯลฯ

บรรณาธิการ สุภาพร วัชรชัยนาวัน

กำหนดออก

ปีละ ๒ ฉบับ ประมาณ เดือน มิถุนายน และ เดือนธันวาคม

ราคา

ฉบับละ ๓๐ บาท

ผู้สนใจสมัครเป็นสมาชิก โปรดติดต่อสั่งซื้อ ที่อยู่ พร้อมทั้งธนาคารหรือเช็คไปรษณีย์ไปยัง
ม.ร.ว. กัลยา ดิงศรีทิพย์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กทม. ๑๐๔๐๐ สั่งจ่าย ปณ. รองเมือง

๑ ปี (๒ ฉบับ) ๖๐ บาท

๒ ปี (๔ ฉบับ) ๑๒๐ บาท

ความมุ่งหมาย

๑. เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยในหัวข้อต่างๆ ในสาขาวิชาภาษาศาสตร์
๒. เพื่อกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าศึกษาในสาขานี้
๓. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนทัศนะ และข้อคิดเห็นของผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าเรื่องต่างๆ ในแวดวงของวิชาภาษาศาสตร์
๔. เพื่อให้มีความต่อเนื่อง และความร่วมมือกัน ในหมู่ผู้สนใจศึกษาค้นคว้าในสาขานี้

(ข้อความในบทความที่พิมพ์ไว้ใน "ศาสตร์แห่งภาษา" เป็นความเห็นส่วนตัวของผู้เขียน มิใช่
ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

จากบรรณาธิการ....

ศาสตร์แห่งภาษาลำดับที่ ๔ นี้ประกอบด้วยบทความทางภาษาศาสตร์เปรียบเทียบเชิงประวัติ การศึกษาภาษาในแนวนี้อาศัยทั้งความรู้ทางภาษาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และอื่นๆร่วมกันในลักษณะสหสาขาวิชา งานของนักภาษาศาสตร์เปรียบเทียบเชิงประวัติ จะคล้ายกับงานของนักโบราณคดีในแง่ของการเก็บชิ้นส่วนของภาษาดั้งเดิมที่คงตกค้างอยู่ในภาษาลูกในปัจจุบัน ชิ้นส่วนที่ว่านี้อาจจะอยู่ในรูปของคำเขียนหรือภาษาปัจจุบันก็ได้ สิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญในการศึกษาจากภาษาลูกก็คือ ปัญหาที่ว่าภาษามีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ผู้ที่พูดภาษาเหมือนกันมาแต่เดิมอาจมีการย้ายถิ่นฐานที่อยู่ มีชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนไปจากเดิม มีการไปสัมผัสหรือได้รับอิทธิพลจากภาษาอื่นๆแตกต่างกันออกไป นักภาษาศาสตร์จะต้องประมวลความรู้ทั้งหมดในแง่ตัวภาษา มาสังเกตเอาแต่ลักษณะที่สัมพันธ์กันในภาษาลูกที่จะช่วยสร้างรูปของภาษาดั้งเดิม ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุด

บทความแรกในศาสตร์แห่งภาษาลำดับนี้เป็นของ Jerry Gainey เป็นการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบที่แสดงวิธีการในการวิเคราะห์ชื่อสถานที่ ได้แก่ หมู่บ้านในสี่จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และ ตราด การศึกษาเกี่ยวกับชื่อในทางภาษาศาสตร์นับเป็นสาขาหนึ่งที่น่าสนใจมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาชื่อสถานที่ เพราะผู้ศึกษาจะต้องเก็บข้อมูลที่เกี่ยวกับความเป็นมาของชื่อสถานที่อย่างละเอียด ทั้งที่เป็นข้อมูลทางภูมิศาสตร์ หรือประวัติศาสตร์ซึ่งมักจะอยู่ในรูปตำนาน หรือคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ ตลอดจนความเชื่อ วัฒนธรรมและประเพณีของคนในท้องถิ่นๆ การศึกษาในแนวนี้นี้มักจะทำให้ผู้ที่ศึกษาเข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อและวัฒนธรรมของคนในถิ่นนั้นๆได้ดีทีเดียว การวิเคราะห์ของ Jerry Gainey ใช้แนวการวิเคราะห์หรือรากลักษณะใหญ่ๆของชื่อหมู่บ้านที่พอจะทำให้เห็นภาพรวมๆของภาคตะวันออกเฉียงใต้บ้าง การวิจัยในแนวนี้นี้หากมีการให้ข้อมูลที่ละเอียดของแต่ละหมู่บ้าน จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับคนที่อยากรู้จักสถานที่นั้นๆ หรือคนที่อยู่นั้นอย่างละเอียด เราเชื่อว่าแบบสอบถามที่ Jerry Gainey ใช้ในการศึกษาคงจะมีการเก็บรวบรวมไว้ที่โครงการวิจัยภาษาและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน และผู้สนใจคงจะติดตามได้

ปราณี กุลละวณิชย์ เขียนบทความชื่อ " ว่าด้วยคำว่า 'ตาย'" การศึกษาที่มาของ คำ (Etymology) นับเป็นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบที่จะทำให้เราเห็นความสัมพันธ์ของภาษา ต่างๆที่มีส่วนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมาจนเป็นภาษาปัจจุบัน บทความนี้แสดงให้เห็นการศึกษาเชิง เปรียบในแนวคิดจากคำเพียงคำเดียว การศึกษาในแนวคิดนี้เป็นเรื่องที่ทำได้ไม่ยากนัก แต่ถ้าทำได้ หลายๆจุดก็จะให้ภาพของภาษาดั้งเดิมได้ดียิ่งกว่าการศึกษาในแนวนอน

Gerard Diffloth เขียนบทความชื่อ "The Nyah Kur Language, Old Mon, and The Kingdom of Dvāravatī " บทความนี้ ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ ได้แปลเป็น ภาษาไทยโดยให้ชื่อว่า " ภาษาญ้อกูร มอญโบราณ กับอาณาจักรทวาราวดี " (วารสารอักษรศาสตร์ ปีที่ ๑๒ .๑ ๒๕๓๓) การที่นำเอาฉบับจริงมาลงในศาสตร์แห่งภาษานั้น ก็เพื่อให้ผู้ที่เล่นทางภาษา ตระกูลมอญ-เขมร ที่ตามหาฉบับจริงกัน ได้อ่านกันให้เข้าใจ

James R. Chamberlain ที่นักภาษาศาสตร์เชิงประวัติซึ่งสนใจเกี่ยวกับภาษา ตระกูลไท้จกกันติ เสนอบทความเรื่อง "The Tai Dialects of Khammouan Province: Their Diversity and Origins" James R. Chamberlain เคยทำงานในประเทศลาว มาเป็นเวลานาน บทความนี้ให้ข้อมูลที่คงจะหาได้ยากยิ่งในปัจจุบัน ด้วยภาษาต่างๆที่กล่าวถึงในบทความนี้ในปัจจุบันได้แตกกระสานซ่านเซ็นกันไปในที่ต่างๆ และคงยากที่จะติดตามได้ เราคาดว่าบทความนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจภาษาในตระกูลไทเป็นอย่างมาก

บทความสุดท้ายเขียนในรูป ปู่จ๋า-วิไลขนา ในคอลัมน์ "ถามครู" และ ครูที่มาเป็นผู้ วิไลขนาในคราวนี้ก็คือนักภาษาศาสตร์เปรียบเทียบเชิงประวัติที่เราทุกคนรู้จักกันดีจากผลงานเขียน ของท่าน ศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ พันธุเมธา การถาม-ตอบนั้น หากครูได้คำถามที่ดี ก็จะทำให้ การเล่าให้เราฟังเป็นไปอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง ผู้ที่ถามครูในเรื่อง "คำบอกทิศ" นี้ ใช้นามปากกา ว่า "วิชัย ๕" เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้อ่านอาจจะเดาได้ว่าเป็นใคร สำหรับคอลัมน์ "ถามครู" นี้ เราจะจัดให้มีเป็นประจำในศาสตร์แห่ง ภาษาฉบับต่อไป

ศาสตร์แห่งภาษาฉบับที่ ๕ นี้ออกเร็วกว่ากำหนดไป ๓ เดือน เนื่องจากบรรณาธิการใหม่ เพิ่งเข้ามารับงาน อย่างไรก็ดีตามตอนนี้เครื่องคิดดีแล้ว ศาสตร์แห่งภาษาฉบับที่ ๕ มีบทความมารออยู่ หลายบทความในแง่มุมต่างๆของการศึกษาภาษาตามแนวภาษาศาสตร์ "ทัศนภาษา" คงจะได้มาพบกับท่านภายในเดือนธันวาคมนี้

สารบัญ

Toponyms in Eastern and Southeastern Thailand
: A Preliminary Study of Village Names in
Chonburi, Rayong, Chantaburi, and Trat

Jerry W. Gainey1

ว่าด้วยคำว่า "ตาย"

ปราณี กุลละวณิชย์36

The Nyah Kur Language, Old Mon, and the Kingdom
of Dvaravati

G. Diffloth42

✓ The Tai Dialects of Khammouan Province: Their
Diversity and Origins

James R. Chamberlain62

ถามครู : เรื่องคำบอกเล่า

"วณิชย์ ๕"96

แนะนำผู้เขียน

Jerry Gainey

นิสิตปริญญาโท ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เคยเป็นบุคลากรประจำในโครงการวิจัยภาษาพื้นเมืองถิ่นต่างๆ ของประเทศไทย (ILTRP) และร่วมทำแผนที่ภาษาในประเทศไทย ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาภาษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปราณี กุลละวณิชย์

อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความสนใจเฉพาะทางด้านภาษาศาสตร์เปรียบเทียบเชิงประวัติ โดยเฉพาะภาษาตระกูลไท ผลงานทางด้านนี้ในรูปหนังสือได้แก่ การวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการเลขไทย ศัพทมูลเป็นรายงานการวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉลอง ๗๐๐ ปีลายสือไทย ลำดับที่ ๑ และตำราชื่อ "ภาษาไทเปรียบเทียบ" (๒๕๑๗) มีจำหน่ายทั่วไปทั้งสองเล่ม นอกจากนี้อาจารย์ยังสนใจศึกษาริชัยทางด้านวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของภาษาไทยด้วย

Gerard Diffloth

ศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยชิคาโก สหรัฐอเมริกา เป็นผู้เชี่ยวชาญในภาษาตระกูลมอญ-เขมร คนหนึ่งของโลก อาจารย์มีความสัมพันธ์กับภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาหลายปีแล้ว โดยมาทำการวิจัยภาษาตระกูลนี้ในประเทศไทยร่วมกับ ดร.ธีระพันธุ์ เหลืองทองคำ อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาศาสตร์

James R. Chamberlain

มีความสนใจเฉพาะทางด้านภาษาศาสตร์เปรียบเทียบเชิงประวัติ โดยเฉพาะภาษาตระกูลไท เป็นผู้ที่ใช้เกณฑ์ทางเรื่องพยางค์ต้นแบ่งภาษาไทยออกเป็น P-Group และ PH-Group ปัจจุบัน James R. Chamberlain มีบริษัทส่วนตัวซึ่งรับผิดชอบประสานงานธุรกิจต่างๆ ในระดับชาติ ชื่อบริษัท Resources Management International Ltd. ปกติอาจารย์เดินทางไปพื้นที่ที่เขมร แต่ก็ยังมิได้ร้างทางด้านภาษาศาสตร์เปรียบเทียบเชิงประวัติอยู่เลย จะเห็นได้จากการที่ยังผลิตผลงานทางด้านนี้ออกมาเรื่อยๆ

ภาษาก็เหมือนสิ่งทั้งหลายในธรรมชาติ คือ จะอยู่คงที่ไม่มีเปลี่ยนแปลงเลย
หาใช่ไม่ ถ้าไม่มีเปลี่ยนแปลงก็ต้องเป็นภาษาดาย จะเป็นภาษาที่ซึ่งมีชีวิตอยู่หาได้ไม่

อนุมานราชชน

Toponyms in Eastern and Southeastern Thailand:

A Preliminary Study of Village Names in
Chonburi, Rayong, Chantaburi, and Trat

Jerry W. Gainey

1. Introduction

"Toponymy" seems to be a little known subdivision of onomastics, the broader field of the study of names in general, i.e. of the vocabulary of a language. "Toponym" means simply "place name", and "toponymy" has been defined as "the study of linguistic designations for places and other aspects of geographical reference" (Hymes 1964:176). As Hymes says, the interest in place names is often one of historical or local curiosity as when, for example, someone might be heard to query, "How did that place ever get to be called เสาชิงช้า or "Why is this area called บางนา when one sees only canals and rice fields about?", etc.¹ Surely they become the subject of conversations of even non-linguists; and folk etymologies of place names are very common.² In fact, I have heard at least two versions of the origin of บางนา or บางนา (the spelling depending on the version), the village-market area located near the Bangsaen campus of Srinakharinwirot University in Chonburi province.

Perhaps the historical aspects of toponyms are of more interest to some, e.g. the names of ancient cities and towns - in eastern Thailand there are several: เมืองศรีพระโล, เมืองพระรถ, เมืองมโหสถ, etc.

Sometimes the similarity in form of place names to words in another language may lead one to ponder their origins and the original settlers of the particular areas. For example, ๒๗๗๗ (2521:12) notes that (๒๗๗) ๒๗ in Rayong province may be related to Khmer ត្រ "otter" and (๒๗๗) ๒๗๗ in Chonburi province to Khmer ត្រ "a kind of tiger".³ Of course, speculating on the basis of mere similarity of form is tricky business. (see Bynon 1977:(271-2)273 ff)

Such matters may be of primary interest to some, but on the other hand, as Hymes states, toponymy also "broaches the problem of spatial orientation in general, both as a cognitive activity and a factor in social life and cultural values". In this paper brief mention may be made of some historically-related factors and "spatial orientation" may be touched on in passing, but for the most part this is simply a preliminary effort to approach the study of place names "in terms of structural analysis", to organize "linguistic designations for places" into categories, or sets, "on the basis of underlying components". (Hymes 1964:176)

Hymes also refers to studies made in this area of structural analysis, and of course Boas' study of the geographical terminology of the Kwakiutl Indians (Hymes 1964:171-176) has been quite useful background for this paper. I have seen nothing on toponyms in Southeast Asia. In Thailand, specifically concerning eastern Thailand, there is a collection of ๓๓๓๓๓๓๓๓ in ๓๓. ๓๓๓๓๓๓ 2520, collected randomly in Chachoengsao and Chonburi provinces, with no analyses.

Specifically, I will attempt (1) to analyze the structure of village names in four southeastern Thai provinces, (2) to establish categories, or dimensions, for the semantic components, or meaningful units, occurring in the village names, and (3) to offer observations concerning patterns of occurrence and co-occurrence among these components.

2. The Data

The corpus of data on village names was originally extracted from questionnaires used to survey the languages spoken in eastern and southeastern Thailand by the Languages and Culture of Eastern Thailand Research Project (LCET), Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, Bangsaeen, Chonburi, during 1978-1979. Village names, the language (s) spoken in the villages, and other information about them were entered on cards and a coding system was set up for convenience in handling the data.⁴

A map showing the location of the four provinces considered in this study and their division into amphoes, or districts, can be found in Appendix I. A section b. explains the code letters used for the provinces and the code numbers used for the amphoes. This simple code, e.g. RY-5, meaning Rayong province, Wang Chan (Sub) district, will be used throughout the paper to identify the location of village names cited as examples.

Originally, plans were to consider data from all seven provinces of eastern and southeastern Thailand, but the corpus was too large. The four

provinces chosen do, however, represent a varied geographical spread - a variety of geographical features. All border the sea; all contain both lowland and mountainous areas, but in different degrees - which may or may not be reflected in the results of analysis presented below. There are also differences in amount of forested areas. None of these geographical differences have been actually analyzed or correlated to the results of this study in any systematic fashion, however. Finally, a variety of languages and dialects are spoken within the four province area, e.g. Lao dialects in CB-1, CB-2 and CB-3; Chong, a Mon-Khmer language, in CN-2 and CN-3, and in TR-5; Khmer in CN-3, CN-5, and TR-3, TR-4. (see Footnote 4)

There are some shortcomings regarding the data. Information on village names in many tambons (subdivisions of an amphoe) are lacking, since questionnaires were never received. For CB there is a total of 81 tambons, 578 muu's (subdivisions of a tambon), with information on village names in about 18 tambons lacking; RY - 44 tambons, 244 muu's - none lacking (because other sources were available); CN - 45 tambons, about 250 muu's - 13 tambons lacking; TR - 30 tambons, 183 muu's - 5 tambons lacking.⁵ Thus, the number of village names per province varies, but any patterns which are observable will correlate - if at all - with the distribution of geographical features rather than provincial, amphoe, or tambon boundaries. For whatever value it may have, the total corpus can be estimated conservatively at about 1,000 village names, allowing for the lacking data.

Finally, it should be noted that this data was obtained in written form, more often than not supplied by village headmen, sometimes by teachers, sometimes by Community Development Department personnel. Thus, we may find minor aberrancies in spelling, but, on the other hand, "over-standardized" spellings also. The data might represent the local, common (and possibly older) village name or the official government designation. Moreover, the written form may or may not be a close approximation of the actual spoken form.

3. Analysis, Design and Results

In discussing "the linguistic form of names of places" in Kwakiutl, Boas (in Hymes 1964:174-175) states that "geographical terminology, in addition to cultural interests, is influenced by linguistic structure". He illustrates this point with the suffixation used in Kwakiutl to express location and other concepts, which "limits the range of names that can be expressed by single words". Then he compares this linguistic structure of geographical terms with that of languages that employ compounds to express various concepts which occur in conjunction with place names. Again he says that the "terminology is confined within the range of possibilities of composition".

Given the lack of suffixing in Thai and the relative ease with which compounding occurs, the range of the possibilities of composition for Thai village names is relatively broad. All of the various semantic components expressing "geographical" and "non-geographical"

features of village names in southeastern Thailand are in the form of nouns. Thus, a village name may consist of a single noun, and given the compounding process, it may consist of two nouns, e.g. บ้านนา, บ้านนาเกลือ. Furthermore, given the variety of possible combinations among different semantic components (see below, under "categories of semantic components...."), one will find, e.g. บ้านสระนา, บ้านนาวังหิน. Moreover, "adjectival" modifiers and prepositions (of location) are free morphemes which follow the head noun; thus also บ้านนาหลวง, บ้านนากลาง, บ้านนาเกลือกลาง, บ้านนาบนเนิน. An extreme case of what can result: หมอกลงใหญ่บ้านใน (see Appendix II, under Categories I.D.2 and III นอก/ใน for the location of the previous examples).

Collation of the data was a slow process at the beginning as I had only a rough idea of what geographical features might turn up or have a high frequency, and consequently had nothing of a plan or design for classifying them. Due to the wide range of possible combinations among the components, a great deal of cross-referencing was necessary, until finally I came up with groupings like "plant names", "people's names", "names of places having water", "names of places of higher elevation", etc.

I have tentatively labeled the results of my analysis "categories of the semantic components of village names, based on the meaning of constituent morphemes, or what they refer to". Boas spoke of the "meanings of names of places"; I prefer to speak of the meanings of the semantic components, or morphemes,

that may comprise a village name and to classify them into categories according to what the morphemes refer to or mean.

These categories actually may be called dimensions, and within each dimension there is a range of features: Category I-"geographical", II-"non-geographical", III-"locative or directional", IV-"descriptive". The features are expressed by components, or morphemes, which may be divided into sub-categories, based on the range of meaning which they cover.

The categories are not mutually exclusive when it comes to the composition of a village name. That is, many village names, or maybe most village names, consist of combinations of these components - both within each category and between different categories. There are some patterns of occurrence and co-occurrence - patterns of arrangement or patterns concerning relative position within a name.

Observations on these patterns will be given below, along with descriptions of the categories, in outline form. Comments on frequency of occurrence and numbers of occurrences should be regarded as strictly relative (they are not absolute or statistically based); they must also be considered in light of the total number of village names available from each province, i.e. the number of tambons. For example, data is not available from 18 of CB's 81 tambons; but TR has only 30 tambons, with no data for 5.

4. Categories or Dimensions of the Components of Village Names

Village names can be grouped into 4 main categories, on the basis of the components which make up

the names. Selected examples, coded for location, are in Appendix II. Hopefully, they will illustrate observations and comments.

I. Geographical Features

This categories can be subdivided into 6 sub-categories as follows:

I.A. Components: noun morphemes referring to a body of water, on a section of water, or a source of water

Observations:

- larger number of components than any other sub-category of I
- all usually first morpheme in a name; a few used in combination

1. ນ້ຳ - 2-6 times more frequent than other morphemes in this category; may be preceded by III (some)⁶
 ນ້ຳ only 3-4 occurrences; may occur alone
2. ທ່າ - relatively large number
3. ບ່າ - preceded by ທ່າ only; rare in RY; note also
4. ນ້ຳ - occurrence alone; rare in CN, Tr; over half occurrences in CB
5. ນ້ຳ - preceded by other I.A. and III, most often by ນ້ຳ, ທ່າ, ນ້ຳ
6. ນ້ຳ, ທ່າ, ບ່າ - the first two about the same number, both rare in RY; the third less common

7. รั้ง, หน่วง - the first preceded by วน้ำ ; the second always first; two each in CN and TR
8. ธาร - only first; most in TR
9. วน้ำ - about same number as 3.-7.; preceded only by วน้ำ ; only one in CN, none in TR; about equal numbers in RY, CB⁷
10. ธาร, ธาร - only nine; seven in CN, one in TR, one in CB⁸
11. โป่ง - not clear sometimes if this โป่งดิน or โป่งน้ำ ; most in CN and CB; none in TR

I.B. Components: three noun morphemes,

เกาะ, วน้ำ, ธาร
referring to an area
of land which is
defined in terms of
a body of water. In
the case of the first
two the land area is
completely or partially
surrounded by water.
To the native speaker
some particular shape
may be implied or
inherent.

Observations:

- almost always occur first; only เกาะ occurs alone

1. ເກີດ - may be located inland, surrounded by water during rainy season flooding; indicates relatively high elevation but high in terms of water level; in some of the data it cannot be determined if the island is a 'sea' or 'land' one
+ equally distributed in the four provinces
2. ພູມ - most occurrences in TR; rare in CN, CB
3. ພູ - evenly distributed; as expected, often occurs with ພູ, or name of trade commodity, e.g. ພູ possibly includes use of word to refer to a point of transfer for vehicles and commodities not located near water.

also ສະພາບ or ກະພາບ (do they actually refer to the same thing, but represent variant pronunciation?) and ພູ might be included in this sub-category but occurrence very rare. Also, the first two might be placed under I.E.

I.C. Components: noun morphemes
referring to an area
of land of relatively
higher elevation,
defined in terms of
adjacent or surround-
ing land areas. Again
there may be implication
of a particular shape,
e.g. mound-like,
bulging up (?).

Observations:

- usually occurs first; sometimes preceded by III; all but 5. also occur alone

1. ไม้ - rather evenly distributed; frequency roughly same as 4. and 5.
2. ไม้ - relatively small number; all but one in CB, in two tambons with many Lao-speaking villages.
3. ไม้ - relatively small number also, but occurring in all four provinces⁹
4. ไม้ - mostly in RY and CB; only one each in CN and TR; note also
5. ไม้ - relatively few in TR, otherwise equally spread

I.D. Components: noun-morphemes referring to an area of land in terms of vegetation, i.e. type of vegetation, or whether the vegetation has or has not been cleared, or whether it is being or has been cultivated. Possibly ไม้ and ไม้ a rare item, may imply particular shapes. Position of occurrence same as I.C.; some items sometimes preceded by I.A., I.E., as well as III. items.

1. พง - relatively rare in TR and RY; does not occur alone
สนาม one occurrence.
2. นก } in general นก more frequent but not much more than
3. ไก่ } ไก่, สวน relatively less common except in CB;
4. สวน } แปลง very rare¹⁰
5. ชาก - highest occurrence in RY; relatively rare in CN¹¹
6. ป่า, คง - relatively even spread; the least common in this
category¹²

I.E. Components: noun morphemes referring to openings or passageways through or over land or other geographical features. All items except ช่อง seem to occur first (perhaps preceded by a III. item); none occur alone

1. ของ
2. ไกรก (ไกรก) } all relatively rare except 3., which has
3. กรอก กรอก } high occurrence in CN¹³
4. ถนน, ทาง, ขอบ }

I.F. Components: three noun morphemes referring to content or material characteristics of the land or soil. 1. and 2., when followed by a modifying noun or adjective, may occur first; otherwise, the three items modify (indicate material characteristics or make up of), i.e. follow, items in IA.-ID.

1. หิน - occurrence in TR seems relatively high;
higher than 2. or 3. in general; related
terms include แล้ง, หิน, หอย, แร่, (แร่), หาง,
แกว (?)
2. หิน - occurrence rather low in general;
related terms: หิน, หิน } - neither in RY
3. หิน - occurrence also rather low

II. Non-geographical Features

II.A. Component: noun morphemes referring to
an object - usually man-
made (by alteration of
'nature') - or to a
gathering of people, or
involves both. The object
is constructed from
~~materials brought together~~
or put together in some
form and for some purpose
such as shelter, protection,
production, storage, etc.
(either on or over land
or water). The coming
together of people is
usually related to the
object constructed.

1. สำนัก, วัด, } usually occurs first; but not alone;
โบสถ์, } occurrence too low to determine
(ศาลา) } distribution patterns; also

2. (ศาลา) } not too rare; occurrence same as 1.; others
 ทัม, ค่าย } rare, e.g. ทาง, ของ
3. ศาลา, } not so common as might be expected but may
 ขุนขุม, หนุ } be so in everyday speech
4. โกง, เทา }
 5. traps, enclosures } rare; little that can be
 6. เฝือก, เฝือก } said in terms of
 patterns

II.B Components: noun morphemes referring to plants or animals, or their parts. Their use in village names may reflect their abundance, nearby location, or importance for food or other purposes such as wood or resin. They may relate to beliefs, folk tales, etc. and in the case of animals or animal parts may be descriptive of the shape of a geographical feature.

1. plants, or plant parts, are by far the most frequently occurring of all components (in all categories) in the village names under study. A very conservative estimate (no tallies were made) would be around 150 various plant names or parts. Their patterns of distribution would require a separate study. Most

often they occur as the second element in a village name and may follow most items in categories I.A.-I.D. and some I.E. Similarly, a separate study would be needed to discover any patterns of co-occurrence with particular categories or particular items in each sub-category.

2. animals, or animal parts, constitute only about $\frac{1}{4}$ the number of plant names, which must hold some significance. They include fish and mammals; fewer birds or fowl; only one or two insects. Interestingly, WU or the names of reptiles and amphibians, except 177 and 777 do not occur. Particularly frequent are 1777, 777 and WU. Also, they usually occur as the second element, following the same categories of items as do plant names.

II.C Components: nouns referring to a person, most commonly 77 or WU + _____; or a person's status, rank, title; or an ethnic group. These items, as with II.B., usually follow an item from I.A.-I.D. Off-hand, one would speculate that the names refer to the first settlers or land owners in that particular area (another subject for further study).

1. ทา- more 1. than 2.; but more interesting is the relatively high frequency of occurrence for 1. in RY and CN, and for 2. in
 2. ยาย- RY, as opposed to CB, in both cases. On a related note, one folk etymology of ไร่ยอ has it as a reduced form of
 3. ชุน, อาย, พญา, สีพยา, พระ, พรหม
 4. เจก/จีน, ขอม, ไทย, ลาว, เขมร, แรก
- both 3. and 4. too few in number to observe any patterns; could be related to early settlers, historical events, legends, etc.

III. Locative or Directional Features

Components: (1) nouns or prepositions (locatives) referring to the location or position of a village in relation to other villages (?) or to some (usually) geographical feature. In this case, the preposition locatives แลว, นอก, ใน, บน, ลาง, เหนือ, ใต้, กลาง but not หน้า, หลัง, ข้าง, ซ้าย may occur alone, e.g. (บ้าน) ใน, (บ้าน) ใต้ Or, all but ลาง may occur preceding a geographical feature component--specifically one in I.A.--I.D. (and I.E.?), or a non-geographical one in II.A. (only วัด occurs in the data), e.g. ในซาก, ใต้วัด The noun locatives คี้น/เชิง, ปาก, หัว, ปลาย, ท้าย occur preceding a geographical feature component in I.A.--I.E., e.g. คี้นเนิน, หัวถนน

หายวัง or perhaps some non-geographical ones, e.g. หายทลาคเกา ,
 (2) the prepositions นอก, ใน, บน, ลาง, กลาง and เหนือ, ใต้ (although there is little data on the last two), referring to the location or position of a village (already designated by a particular geographical or non-geographical feature) in relation to other villages or in relation to other geographical or non-geographical features. Here the preposition occurs after the component (s) giving the first features. For example, (บ้าน) เป็นมะกอกนอก, (บ้าน) คอนกลาง, (บ้าน) บนเนิน, (บ้าน) บนองกลางคอง
 Ambiguously, however, the preposition might refer to the location of the first feature, e.g. (บ้าน) ถนนนอก (บ้าน) คลองกลาง

Note, of course, that various other nouns in most of the categories - used alone (presumably after บ้าน) and in combination with each other - can tell location also, e.g. พุงสำนัก, (บ้าน) นา, (บ้าน) นาป่า

An interesting question arises here in regard to the directional meaning of some of the items, e.g. ใน and บน Does the former refer to 'direction away from the sea', for example (since all four changwets do border the ocean), or to 'deeper into the forest; towards or closer to the woods'? Does the latter always refer to 'higher elevation', or sometimes to

'to the north' or 'upstream'?¹⁴ Perhaps further investigation of these questions would help explain such a village name as (บ้าน) ไพน Note also that the compass directions ตะวันออก, ตะวันตก are not in evidence in our data - only เหนือ and ใต้ (see Boas in Hymes 1964:171).

IV. Descriptive Features

Components: adjectives, adjectival verbs, or verbs which follow and thus modify nouns of the various categories. Those items which refer to age and size, viz. เกา, ไพน and ใหญ่, น้อย/เล็ก may occur alone, actually modifying บ้าน or following nouns which refer to other features, e.g. ท่าใหม่, ไร่เกา, ตลาดเกา, นอนใหญ่, เขาน้อย, ชากเล็ก
Other modifiers describe color, smell, taste (of water) and other states like dry, deep, shallow, etc. Also, there are terms descriptive of shape, emptiness or expansiveness, height, blocking-the-way, etc. Some occurrence of numerals - used as quantifiers or ordinals - was found.

Finally, there are various miscellaneous items that are either questionable, unclassifiable, or unidentifiable (see Appendix III for a list and a few notes). Most of these items are words whose meaning is unknown (to me, as a non-native speaker) and not entered in the W.f. Thus, they might represent dialectal vocabulary, or localisms. Further investigation is required as is the case for several items

mentioned previously. There are a lot of village names clearly containing Sanskrit or Pali words (also in Appendix III).

However, the whole question of the origins, sources, and meanings of many other 'common' names is wide open. There seem to be a few components of the names traceable to the Khmer, Chong, and even Lao (!) languages. Many identifiable and unidentifiable plant names may have Khmer origins. Other components are traceable to folk tales and ancient cities or kingdoms. More evidence on migrations and the movements of armies, etc. and studies of toponyms occurring in inscriptions and old chronicles may be a prerequisite. I have extracted toponyms from นิราศเมืองแกลง (สุนทรภู่ 2350) for further study as they may represent 'old' names that have been changed or lost. Work on folk etymologies may provide other evidence; and not just a random collection like พจนานุกรมศัพท์ 2520

Of course, not just the village names but all toponyms need to be covered. The role of environmental/socio-cultural/socio-economic factors must be studied also. Especially interesting should be the question of spatial orientation 'as a cognitive activity and a factor in social life and cultural values'. More details on locational and directional terms in the whole range of toponyms would be a first step.

Furthermore, a preliminary look like this one needs to be taken at village names in the three other provinces of Eastern Thailand. Comparisons between different geographical areas have only been made in passing in this paper. Additional data on even more geographically diverse areas might show more definite and clearer patterns. This in turn might reveal

some correlations with geographical features and with what (little) we know of the settlement and migration patterns of the region. Moreover, I expect one would discover correlations with other linguistic data from, for example, the Lao-speaking areas.

Footnotes

¹All village or place names, or their elements, are given in Thai script as readers are assumed to be familiar with Thai.

²อาจารย์ทัศนีย์ ทานตวนิช of the Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, Bangsaeen, has done some research in this area. In ทัศนีย์ 2524, she observes "...ยังมีสถานที่ที่สามารถอ้างได้ว่า เป็นสถานที่ที่เกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องกับนิทานเรื่องนี้ ตามองลาย" (น. 1) ...แสดงความผูกพันของกลุ่มชนกับท้องถิ่นที่อยู่อาศัย...ผูกพันเข้ากับสถานที่หรือสิ่งต่าง ๆ ที่โคพบเห็น...เกาะ แหล่ม อ่าว และคุ้ง เพราะอยู่แถบชายทะเล..." (น. 2)" ...มักสร้างเป็นเรื่องราวให้สอดคล้องกับชื่อหรือลักษณะของสิ่งนั้น ๆ มักเรียกกันตามลักษณะที่มองเห็น เช่นเรียกเกาะทะเลคู่ เกาะสาก" (วิธีอธิบายเรื่องราวของผู้คนในสังคมแบบชนบท) (น. 2)" ...นอกจากนี้ยังอาจเรียกชื่อตามทรัพยากรในท้องถิ่นเช่น ต้นไม้ หิน แร่หรือเรียกตามชื่อบุคคลสำคัญในท้องถิ่นนั้น การที่ผู้คนคิดผูกเรื่องราวให้เข้ากับชื่อสถานที่เช่นนี้เป็นลักษณะของคนในเวลาที่มีความเจริญทางวิทยาศาสตร์ยังมีไม่มาก..." (น. 3).

³Also "suspect" are เขาสามมุก older spellings: สมมุก or สมุก, แหลมม้ง (or กระบ้ง), ทุ่งสุธา all in Chonburi province, and ฉะเชิงเทรา Chachoengsao province.

⁴The results of this survey are still in manuscript form. Related field work was carried out in 1979-1980. See รายงานประจำปีงบประมาณ 2522, ข้อ 1, โครงการวิจัยภาษาและวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคตะวันออก มศว. บางแสน.

⁵Note that one muu may sometimes include two or more clusters of houses, each having different names.

⁶Another morpheme of the same or similar meaning, it seems, is ชวค in หัวชวค (RY-1). วค, ฉะเชิงเทรา 2520: 23 has "...ที่คำคล้าย ๆ ชวคหรือหนอง" not found in พ.ร. (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน). Note คลองชวคจากขาว in Amphoe Bangphli, Samut Prakan province.

⁷พ.ร. gives the gloss "ที่ลุ่มกว้างใหญ่" for นาบ data from my own field work and asking around more or less agrees with this. It seems surely to relate to a water source. See พ.ร. ลำสาบ also. As with several other items in this and other categories, the distribution and variations in meaning of this term in other parts of Thailand would make another interesting study. For example, นาบกรวด Amphoe Khonburi, Nakhon Ratchasima province.

⁸ พ.ร. gives meanings under ชัม and ชับ, พจนานุกรม
ภาคอีสาน has ชำ "น. น้ำขี้, แอ่งน้ำที่เกิดจากสัตว์...นอนแช่ ก. นิ่ง
หรือนอนในที่แฉะ...", this word may be related to Kui (Suai)
/tram/ "แตร". The Chong of Chantaburi have which reflects an
initial <จ> Note that most occurrences are in Chantaburi.

⁹ พ.ร. gives "เป็น โลก จอม" for this item.

¹⁰ นาเกลือ (TR-3, CB-4, CB-7) is somewhat problematic
in terms of the definition given for the I.D. category as
there is no vegetation involved; however, in an extended
sense เกลือ is "cultivated", e.g. as pearls are cultivated.

¹¹ Not found in พ.ร. from field work in CN area;
this refers to a formerly forested area from which large trees
have been removed, other growth cleared, and some crops
grown (at least once), after which the land is abandoned
so that secondary growth appears. Strangely enough this
word occurs in the Nyah Kur (Chao Bon) dialect of Chaiyaphum
but not in Chong of Chantaburi. Two Lao-speaking villages
(CB-2) have เหล้า in เหล้าบน and เหล้าใต้ for which
gives

¹² Also occurring are วัน and โพ (โพ ?) both
presumably meaning "forest", as in วันยาว (CN-4) and มวยโพ
(CN-4). A problem word here is พลง พรง possibly related
to พง, "คงพอง" (พ.ร.), also occurring are ตะพง กะพง กะพง (?)

¹³As mentioned above สะพาน ทะพาน might rather be placed here than in I.B. as it/they (see p.5, bottom, question in parentheses) partly fit (s) the I.E. definition. ใ้, หลุม and โพรง though very rare, might be included here, under 1. or 2.

Also, an interesting observation concerning the กรอก
กรอก alternation is that in the questionnaires from RY
the spelling was invariably กร; elsewhere it was กท
Of course, several other factors pertain here. Note
that for ไกรก พ.ร. gives "ซอกเล็กของเขา" and the alternate
form ไกรก. สุนทรภู่ 2350: 38 has ไกรก, as in "ถึงไกรกทรายน้อยพระยูน
จะหยุดกรอน."

¹⁴In a collection of Rayong dialect vocabulary
นุสสัน (2524:39) gives for บ้านบน the meaning "บ้านนอก"
i.e. "country, rural", with the illustrative expression
"คนบ้านบนไม่ค่อยรู้เรื่องกฎจราจรเลย", i.e. "Country people don't
know much about traffic regulations at all."

A p p e n d i x I

b. Key to Code Letters and Numbers*

CB: <u>ชลบุรี</u>	CB : <u>Chon Buri</u>
1 พานทอง	1 Phan Thong
2 พันสนิม	2 Phanat Nikom
3 บ้านโป่ง	3 Ban Bung
4 เมืองชลบุรี	4 Muang Chon Buri
5 เกาะสีชัง	5 Ko Sichang
6 ศรีราชา	6 Si Racha
7 บางละมุง	7 Bang Lamung
8 สัตหีบ	8 Sattahip
9 นongใหญ่	9 Nong Yai
RY: <u>ระยอง</u>	RY : <u>Rayong</u>
1 บ้านค่าย	1 Ban Khai
2 แกลง	2 Klaeng
3 เมืองระยอง	3 Muang Rayong
4 ปลวกแดง	4 Pluak Daeng
5 วังจันทร์	5 Wang Chan
6 บ้านฉาง	6 Ban Chang

*based on the Language Map of Thailand Handbook,
Jerry W. Gainey and Theraphan L. Thongkum, Indigenous
Languages of Thailand Research Project, CIEL, Office of
State Universities, 1977, p. 18.

CN : จันทบุรี

- 1 ท่าใหม่
- 2 มะขาม
- 3 โป่งน้ำร้อน
- 4 ขลุง
- 5 เมืองจันทบุรี
- 6 แหลมสิงห์

TR : ตราด

- 1 เขาสมิง
- 2 แหลมงอบ
- 3 เมืองตราด
- 4 คลองใหญ่
- 5 บ่อไร่

CN : Chanthaburi

- 1 Tha Mai
- 2 Makham
- 3 Pong Nam Ron
- 4 Khlung
- 5 Muang Chanthaburi
- 6 Laem Sing

TR : Trat

- 1 Khao Saming
- 2 Laem Ngop
- 3 Muang Trat
- 4 Khlong Yai
- 5 Bo Rai

A p p e n d i x II

Sample village names or components, arranged by category:

- I.A. 1. หนองหิน (RY-1) หนองโปลา (TR-3) หนองมน (CB-4)
หนองน้ำจืด (TR-3) หนองยายพร (RY-1) ตลาดหนองบัว
(CN-5) เนินหนองโพ (CB-2) ก้นหนอง (RY-3)
บึงตะกั่ว (CN-2)
2. คลองปูน (RY-2) คลองแอง (TR-5) คลองกุ่ม (CN-3)
ปากคลองแหลมสิงห์ (CN-6) ปลายคลองน้ำเขียว (TR-3)
ริมคลอง (CN-2)
3. บางละมุง (CB-7) บางปลาสร้อย (CB-4) บางปิยน
(TR-2) คลองบางไผ่ (RY-6) ตะกาดเงา (CN-1)
4. ห้วยกะปิ (CB-4) ห้วยไช้ (CB-7)
5. น้ำเป็น (RY-2) ปากน้ำใหม่ (RY-3) แม่น้ำคู้ (RY-4)
หนองน้ำซอน (CB-4)
6. บ่อเวฬุ (CN-4) เหมือบ่อกรู (CB-2) บางสระแก้ว
(CN-6) อ่างศิลา (CB-1)
7. วังตาลหมอน (RY-4) ห้วยน้ำขาว (TR-3)
แก่ง (ทางแมว) (CN-1)
8. อ่าวสัค (TR-2) also คู้ (ตามัน) (CN-1)
9. ฆ้องขางนอน (RY-2) ฆ้องขา (RY-1) ฆ้องพักทอง (CB-7)
ฆ้องยายเลี้ยว (CB-7)
10. ขำขอ (ขอ) (CN-1) ขำโสม (CN-5) ขำปลาไหล (CN-1)
ขำราก (TR-3)
11. โป่งเกตุ (CB-2) โป่งน้ำร้อน (CN-3)

- I.B. 1. เกาะขวาง (CN-1, CN-4, CN-5) เกาะโพธิ์ (CB-2)
2. แห่มงอบ (TR-2) แห่มยาง (RY-2, RY-3, TR-3)
3. ท้าดำ (CN-1) ท้าตะเกา (TR-3) หนองตะพาน (RY-1)
หนองสะพาน (RY-2)
- I.C. 1. เป็นสว่าง (RY-1) เป็นกระป๋อง (CN-5) เป็นสำลี (RY-3)
เป็นหนองไทร (CB-2) ปลายเป็น (CN-5) หัวเป็น (CB-7)
2. โกลทาเจริญ (CB-1) โกลหัวเข้า (CB-1)
3. โขกหอย (CN-1) ห้วยโขก (RY-1)
4. คอนสำราญ (RY-2) คอนไรต์ (CB-4) คอนกอก (RY-2, CB-2)
กองดิน (RY-2)
5. เขาพดอยแหวน (CN-1) เขาระวัง (RY-4) เขาน้อย (CN-5,
CN-6, CB-4, CB-6, CB-7) เขายายชุม (RY-3)
- I.D. 1. หุ้งเบญจ (CN-1) หุ้งพังงอน (CN-3) หุ้งแฝด (CB-2)
กนหุ้ง (CB-4)
2. นา (CB-2, RY-2) นาเกลือ (CB-7, CB-4) นาวังหิน (CB-2)
นากลาง (CB-2) นาหวง (TR-1) นายนเนิน (CN-1)
สระนา (CB-2)
3. ไร่ (RY-2, CB-2, CB-4, CB-6) ไร่หลักทอง (CB-2) ไร่ป่า
(TR-3) ในไร่ (RY-2, RY-3)
4. สวนหลวง (RY-1) สวนหมาก (CB-2) ท่าสวน (CN-4)
แปลงมะเขือ (CB-2)
5. ซากผักกูด (RY-1) ซากหมัน (CN-01) ซากชะวีก (RY-3)
หนองซาก (CB-3)
6. ป่าแก้ว (CB-2) มานป่าหวาย (RY-1) ดงกลาง (TR-1)
ดงทับมอญ (CN-1)

- I.E. 1. ขงฉม (RY-1) หนีขง (CN-1)
2. โกรกกะบก (CB-4) หัวโกรก (CB-4)
3. กรอกพรอด (RY-3) ตรอกประตู (CN-5)
4. กนกกะเพรา (RY-2) ทางตรง (CB-6)
- I.F. 1. หินคาก-คาก (RY-1, CN-1, TR-2) หัวหิน (TR-2) สะพานหิน (TR-3)
2. กีนแดง (TR-1) เขาคิน (CB-2, CB-3, CB-4)
3. หาดทรายแดง (TR-4) ทราย (CB-4)
- II.A 1. สำนักบก (CB-4) พุงสำนัก (RY-1) วัตถุตะเภา (CB-4) หนองโบสถ์ (TR-3)
2. ศาลากู (CB-4) พุงศาลา (CN-1) ทัพร้าง (CB-2) ทัพมอญ (RY-1)
3. ตลาดไฉ่ลอม (RY-1) ชุมชุมสูง (RY-2) ชุมชุมปรกฟ้า (CB-2) หนู (CN-1, CN-6, TR-2)
4. โรงโป๊ะ (CB-7) เตาปูน (CN-1)
5. e.g. เฝ้ายก กรำ ตะกาง กระทั่ง ฉาง ถ่าน
6. เรือแตก (CN-6) เกรียนหัก (CN-4)
- II.B 1. most are non-domesticated; of high frequency are มะขาม กล้วย-ค้อ ยาง สมอ ตะเคียน ปรี๊ด บัว มะกอก มะพร้าว กระบือ ตะแบก หนาก ไม้ โพธิ์ ศาล เหม็ด
2. some other frequent ones are กระทิง ควาย กวาง หอย แมว แรด
1. คาสีพิ (RY-1, RY-4) ปิ้งคาค่า (RY-4) เขาคามัน (CN-1) คลองกายศ (CN-2)

2. ตะพานยายลุด (RY-1) ห้ายบายว้า (CB-4) หนองบายม (RY-2)
นายบายอาม (CN-1) ซากขุนวิเศษ (RY-2) สำนักอ้ายงอน (RY-1)
พญาบน (CN-2) บางพระ (CB-6)
 3. ไกรไทรดำ (CB-4) คลองลาว (CN-1) หุ้งเขมรตาย (CN-2)
สวนแรก (CB-4)
- III. แถวคลอง (RY-1, CN-5) แถวกดาง (CN-6) แถวไค่วัก (RY-1)
โน (CB-2) ไค่วัก (CB-2) ในซาก (RY-1, RY-2) บนเนิน
(CN-1) ในบน (CB-2) หนองกลางดง (CB-4)
คีนเนิน (RY-1) หัวถนน (CB-2) ห้ายวัง (TR-3) ห้ายตลาดเก่า
(CB-6) ปลายเนิน (CN-5) ริมคลอง (CB-2) หนองข้างคอก
(CB-4) มุมสงบ (TR-1) สี่แยกกองคิน (RY-2) ก้นหนอง
(RY-3)
- เนินมะกอกนอก (CB-4) ถนนนอก (CN-5) หนองเกตุใหญ่บ้านโน
(CB-7) นาเกลือกลาง (CB-4) คอนกลาง (CB-4) นากกลาง (CB-2)
คลองกลาง (CB-2)
นาป่า (CB-4)
- IV. ท่าใหม่ (CN-1) ไกรเก่า (CN-1) ตลาดเก่า (CB-6) หนองใหญ่
(CB-7, CB-9) เขาน้อย (CB-4, CB-5, CB-6)
ซากเล็ก (RY-1)

สระคาง (TR-3) น้ำโจ (RY-1) ห้วยลึก (CB-1) ทนองเขิน (CB-7)
น้ำซุ่น (CN-2) ทนองกรับ (RY-1) หุ้งคินเหนียว (CN-2)
สระสี่เหลียม (CB-2) วังเวียน (CN-1) ทนองมน (CB-4)
แก่งทางแมว (CN-1) เนินหังเต่า (CB-2) หุ้งโปรง (CB-3)
เกาะฉาน (CB-7) หุ้งขวาง (CB-2) ห้วยขวาง (CB-2) เนินแพง
(CB-2)
คลองทก (CN-6) สามง่าม (CN-1) สองพี่น้อง (RY-2, CN-1)
มาบสองสี่สิ่ง (RY-1)

A p p e n d i x III

a. Miscellaneous items : questionable, unclassifiable,
unidentifiable

พ้งร่าด (RY-2) ตระพ้ง?

ยุบชงโค (RY-5)

อกหนัก (CN-2)

บางกระไชย (CN-6)

พันเสด็จโน (CB-6)

เกี่ยวกับลมทะเล? เรือ?

ท่าตะเภา (TR-3)

วัดอุตะเภา (CB-4)

คานรูก (CN-4)

วังกระแจะ (TR-3) 3 meanings

ปึก (CB-4)

นิยาย?

หมอนนาง (CB-2)

โลกหัวเข้า (CB-1)

also ไร่หลักทอง สระสี่เหลี่ยม หัวถนน คอนคินแดง

จันทเขม (CN-2) Chong?

แกลง (RY-2, RY-3) cf. Chong kaleeg² "ปลาตก, ลาว" ระเว้ง (RY-1)

พงก (CN-1)

ลัว (CN-1)

ชดุง (CN-4) Chong?

หนองพ้งแค (CB-7) ตระพ้ง?

พยูร น (RY-6)

พานสลุด (CN-5)

เล็งงอย (CB-2) Lao?

อุตะเภา (CB-8)

พัทยา (CB-7) ลมพัทยา?

ตกพรหม (CN-4)

เหล้าโหล (TR-3)

หมอนนางสิบสอง (CB-2)

ศรีพะโล (CB-4)

แสง (CN-5)

โหมง (CN-1)

มะทาย (CN-2)

ซึ่งบน (CN-4)

ตะปอนน้อยใหญ่ (CN-4)

พลั่ว (CN-6)

คาบลาย กาพลาย (TR-1)

แกว (TR-2)

พวงลำบิด (TR-3)(พืช?)

คลองระเว (TR-3)

คลองโหล (TR-5)

มานหม่อ (CB-4)

แกรก (CB-7)

อิม้ง (CN-4)

หวัก (CN-4)

ละมืน(?) (TR-1)

แสนตุง (TR-1)

แหลมตะโกย (TR-3)(พืช?)

เปรี๊น (TR-3)

ปากคลองอ่าวระวะ (TR-3)

ปะอา (TR-5)

สังกะเบี้ยว (ป) (CB-7)

อิมุย (CN-6)

อีโค (CB-2)

b. Names clearly containing Sanskrit or Pali elements

เกษมสุข (TR-1)

จันดี (RY-3)

จันทนิมิตร (CN-5)

จันทบุรี (CN)

จันทิ (TR-3)

จำพัง (RY-1) ?

จำรุง (RY-2) ?

เจริญสุข (RY-2)

ชลบุรี (CB)

คานชุมพล (TR-5)

ตลาดคลองขี้ (CB-6)

อรรษชาติต่าง (TR-3)

พาเพววัง (CB-5)

ซากนรงค์ (TR-1)

ประณีต (TR-1)

บักวี (CN-2)

พนัสนิคม (CB-2)

ภาณุรังษี (CB-5)

เขามยุรา (CB-4)

มิตรอนุสร (ชายธง) (TR-1)

รำพัน (CN-1)

นาวัง (TR-1)

ศิริอนุสรณ์ (หุบบอน) (CB-6)

ศรีประชา (RY-2)

ศรีราชา (CB-6)

สัคทิม (CB-8)

เนินสามัคคี (CB-8)

ห้วยสาริกา (CB-4)

เขาสุพรรณ (CB-4)

สุรศักดิ์ (CB-6)

แสนสุข (CB-4)

Bibliography

Boas, F. 1964. "On Geographical Names of the Kwakiutl," in Hymes 1964:171-76.

Bynon, T. 1977. Historical Linguistics. Cambridge : Cambridge University Press.

Hymes, D. 1964. Language in Culture and Society. New York : Harper and Row. (Boas, F. 171-76 and Reference Note 176-81, Notes on toponymy).

จิตร ภูมิศักดิ์. 2519. ความเป็นมาของคำสยามไทยลาวและขอม. กรุงเทพฯ : โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

ทัศนีย์ หานทวนิช. 2524. "ตามองลาย" รายการวัฒนธรรมพื้นบ้านของโครงการส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียง. คณะมนุษยศาสตร์ มศว. บางแสน ออกจากทางสถานีวิทยุ ส.ท.ร. 5 พัทธยา (23 พ.ค.)

นุสักษณ์ เพ็งสุภาพ. 2524. "ศัพท์บางคำในภาษาระยอง" นิทรรศการเอกลักษณ์ไทย. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดระยอง.

บรรจบ พันธุเมธา. 2521. อันเนื่องด้วยชื่อ ชื่อเขมร. จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในโอกาสฉลองวันครบรอบของ อาจารย์ชอนกลิน พิเศษสกุลกิจ.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2493 (พิมพ์ครั้งที่ 16, 2522). กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

พจนานุกรมภาคอีสาน-ภาคกลาง. 2515. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

วิทยาลัยครูจະเจียงเทร่า หน่วยประกาศะห์ ศูนย์ชุมนุมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย. 2520. นิทานพื้นเมืองภาคตะวันออกเฉียง. (นิทานพื้นบ้านและตำนานสถานที่) วารสารวัฒนธรรมไทยฉบับที่ 2.

4. Categories or Dimensions of the Components of Village Names

I "Geographical features" dimension (major components)

A	หนอง	น้ำ	(โป่ง)
	คลอง	บ่อ, สระ, อ่าง	
	บาง	วัง, ห้าง	
	มาย	ชำ, ชำ	
B	เกาะ	แหลม	ท่า
C	เนิน	โคก	โชค
	คอน	เขา	
D	ทุ่ง	นา	ไร่
	สวน	ซาก	ป่า, คง
E	ช่อง	โกรก	กรอก/ครอก
	ถนน, ทาง, ขอย		
F	หิน	ดิน	ทราย

II "Non-geographical features" dimension

A	สำนัก	วัด	โบสถ์ (ศาลา)
	หับ	เรือ	เกวียน
	ตลาด	ชุมนุม	หมู่
B	กะพง	ปลาสร้อย	ปลวก
	หญ้า	หมาก	กะเพรา
C	ตา	ยาย	
	ขุน	อ้าย	
	เจ๊ก	จีน	ลาว

III. "Locative or directional features" dimension.

A	แถว	นอก	ใน
	บน	ล่าง	
B	เหนือ	ใต้	กลาง
C	ขึ้น, เจริญ	ปาก	หัว
	ปลาย	ท้าย	ก้น

IV "Descriptive features" dimension

เก่า	ใหม่	แดง
ใหญ่	น้อย	เล็ก
เค็ม	แห้ง	ลึกลับ
วง	โปร่ง	สูง

ว่าด้วยคำว่า "ตาย"

ปราณี กุลละวณิชย์

คำนำ

เป็นที่ยอมรับกันว่าส่วนของภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วก็คือ ส่วนที่เป็นความหมายของคำ มีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนแปลงไป ทั้งปัจจัยที่เป็นเรื่องทางภาษาเองและปัจจัยที่มีใช้เรื่องทางภาษา ปัจจัยทางภาษาเช่น การที่คำสองคำใช้ควบคู่กันบ่อยๆ ความหมายของคำๆหนึ่งอาจเปลี่ยนไปมีความหมายเหมือนกับอีกคำหนึ่งได้ เช่น พ่าย-แพ้ ซึ่งคงจะใช้คู่กันบ่อยๆ ทำให้ แพ้ ซึ่งแต่เดิมมีความหมายว่า "ชนะ" ตรงกันข้ามกับ "พ่าย" ซึ่งมีความหมายว่า "แพ้" เปลี่ยนมามีความหมายเดียวกันคือ "แพ้" สำหรับปัจจัยที่มีใช้เรื่องทางภาษานั้น ก็มีอยู่หลายประการ เช่น การที่ของสองอย่างมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ในสายตาของผู้พูดภาษา จึงใช้คำซึ่งมีความหมายถึงของอย่างหนึ่งมาหมายถึงของอีกสิ่งหนึ่งไปด้วย เช่น ในสายตาของผู้พูดภาษา ลูกกระเบิดมีลักษณะคล้ายกับผลน้อยหน่า จึงใช้คำว่า "น้อยหน่า" เรียกลูกกระเบิดด้วย และด้วยเหตุนี้คำว่า "น้อยหน่า" จึงมีความหมายเปลี่ยนแปลงไปคือ มีความหมายเพิ่มขึ้น นอกจากนี้การที่ผู้พูดผู้ฟังมีความเชื่อถือบางประการในการปฏิบัติตน เช่น เชื่อว่าถ้าพูดถึงของหรือสัตว์บางอย่างแล้ว จะเป็นอัปมงคลแก่ตน หรือจะเกิดอันตรายขึ้นทั้งกับตนและแก่ผู้ใกล้เคียงได้ เมื่อจะพูดถึงของหรือสิ่งนั้น จึงต้องหาทางอื่น เช่น ใช้คำอื่นมาเรียกของสิ่งนั้นแทน การหลีกเลี่ยงไม่ใช้คำบางคำเพราะเกรงจะเกิดเหตุร้ายหรือเกรงจะเป็นการไม่สุภาพ หรือทำให้ผู้ฟังได้รับความสะเทือนใจโดยไม่จำเป็นนั้น ได้ทำให้คำกลายเป็นคำต้องห้าม (Taboo words) และคำเหล่านี้ก็อาจลดความหมายลง เมื่อมีคำต้องห้ามที่ต้องมีการใช้คำแทนคำเหล่านั้น คำที่มาใช้แทนนั้นเรียกว่า คำรื่นหู (Euphemic words) ความหมายของคำที่รื่นหูก็เปลี่ยนไป คือ ความหมายกว้างออก สำหรับคำต้องห้ามนั้น ก็อาจมีความหมายอื่นต่อไป และถ้าไม่ใช้ในความอื่น คำนี้ก็มักจะเลิกใช้ไปกลายเป็นคำเก่าเลิกใช้ (Obsolete words) ไป การเลี่ยงใช้คำ และนำคำอื่นมาใช้แทนเช่นนี้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความหมายได้อย่างรวดเร็ว บทความนี้จะกล่าวถึงการเลี่ยงใช้คำต้องห้าม และการใช้คำรื่นหู มาแทนว่าได้ทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงทางความหมายอย่างไร

๑. คำที่มีความหมายว่า "ตาย" ในภาษาปัจจุบัน *

อันที่จริงแม้ว่าเราทุกคนจะทราบว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาของมนุษย์ที่จะต้องเกิดขึ้นกับทุกคน แต่คนส่วนใหญ่ก็ไม่อยากนึกถึงและพูดถึง เพราะมักคิดว่าเป็นเรื่องที่ทำให้เศร้าโศก เป็นเรื่องที่ทำให้เกิดการสูญเสีย ฯลฯ ดังนั้นโดยปกติจึงหลีกเลี่ยงคำว่า "ตาย" และใช้คำอื่นแทนเพื่อให้ความรู้สึกสูญเสีย ความกระตือรือร้นใจลดน้อยลง ผู้เขียนลองรวบรวมคำที่ใช้แทนคำว่า "ตาย" ในปัจจุบันโดยไม่รวมคำที่ใช้ในวงการสงฆ์หรือราชาศัพท์ ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในภาษาเฉพาะดู ปรากฏว่าได้คำเป็นจำนวนมาก ดังนี้

หมดลม	สิ้นลม	สิ้นใจ
เสียชีวิต	เสร็จ	เรียบร้อย(ไป)แล้ว สิ้นแล้ว
จากไป	ไป(เสียชีวิต)แล้ว	กลับบ้านเก่า กลับบ้านเดิม ไปสวรรค์
ลงนรก	ล้มตาย	ดับ ม่วง เท่งหึง ม่วงเท่ง ซี
สิ้นบุญ	สิ้นกรรม	หมดบุญ หมดกรรม หมดเวร
หมดทุกข์	พ้นทุกข์	ถึงแก่กรรม

เมื่อพิจารณาคำเหล่านี้แล้วก็เห็นว่าคำในกลุ่มสุดท้ายมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อในทางศาสนาพุทธ ได้แก่ เรื่อง กรรม เวร บุญ ทุกข์ เกี่ยวพันกับสภาพที่มีลมหายใจ และสภาพที่ไม่มีลมหายใจของมนุษย์ ความมีชีวิตอยู่นั้นถ้าเชื่อว่าดีก็ว่าเป็นบุญ เวลาตายก็ว่าหมดบุญ สิ้นบุญ ถ้าเชื่อว่าความมีชีวิตอยู่นั้นไม่ดีเป็นกรรม เป็นทุกข์ เวลาตายไปก็ว่าสิ้นกรรม หมดเวร หมดทุกข์ พ้นทุกข์ ถ้าไม่บ่งว่าความเป็นความตายอะไรดีก็ว่ากัน ก็มักใช้คำกลางๆ คือ ถึงแก่กรรม

นอกจากคำที่ให้ความหมายเกี่ยวข้องกับความเชื่อในศาสนาพุทธแล้ว ก็มีคำซึ่งบอกลักษณะทางกายภาพ ได้แก่คำ หมดลม สิ้นลม สิ้นใจ ทั้งสามคำนี้ใช้สภาพการที่ไม่มีลมหายใจ บอกความตาย แทนคำว่า "ตาย" ลมในหมดลม และสิ้นลม ก็คือ ลมหายใจ สำหรับคำว่า สิ้นใจ นั้น "ใจ" ซึ่งในภาษาไทยความหมายหนึ่งได้แก่ "หัวใจ" นั้น เมื่อใช้คู่กับคำว่าสิ้น ในสิ้นใจแล้ว ก็คงจะมีความหมายแปลกคือ "สิ้นหัวใจ" อย่างไรก็ดีในภาษาไทยกลุ่มเหนือ เช่น ภาษาย่อย จูหมิง และในภาษาญิง ซึ่งอยู่ในกลุ่มภาษาไทกลาง คำว่า ใจ มีความหมายว่า "ลมหายใจ" ^๒ ในความหมายนี้ สิ้นใจ ก็เข้าใจได้ดี

คำว่า ม่วง เท่งหึง ม่วงเท่ง ซี นั้นเป็นคำแสลง ซี เป็นคำแต้จิ๋ว แต่คำอื่น ๆ นั้น

ยังไม่ทราบว่ามีมาจากภาษาใด แต่เมื่อใช้คำเหล่านี้แล้ว เรื่องตายก็ดูเป็นเรื่องไม่ร้ายแรงอะไร

คำที่เหลืออยู่ คือ ล้มตาย ดับ เสีย เสรีจ เรียบร้อย ลั่น จากไป ไปแล้ว กลับบ้านเก่า กลับบ้านเดิม ไปสวรรค์ ลงนรก เป็นคำที่น่าสนใจสำหรับผู้เขียน คำเหล่านี้มีความหมายอีกความหมายหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องตายของมนุษย์เลย คำว่า ล้ม ถ้าใช้กับสัตว์ใหญ่เช่น ช้าง หมายถึง ตายได้ แต่คนคนนั้นล้ม ไม่ได้หมายความว่าคนนั้นตาย คำว่า ล้ม ถ้าจะใช้กับคนหมายถึง "ตาย" ต้องใช้คู่กับคำว่า ตาย เป็น ล้มตาย และเมื่อใช้คู่กันแล้ว ก็มีความหมายว่า ตายหลายคน มีใช้คนเดียว คำว่า เสีย ก็ใช้กับสิ่งของ เช่น แกงเสีย ผลไม้เสีย หมายถึง บุคเน่า หรือไม่อยู่ในสภาพที่จะรับประทานได้ เมื่อมาใช้กับคน หมายความว่า "ตาย" เป็นคำที่ใช้กันมาก จะเห็นได้ว่า การใช้คำว่า ล้ม ซึ่งใช้กับสัตว์ก็ดี เสียซึ่งใช้กับสิ่งของก็ดี เป็นการใช้คำเพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าการตายมิใช่เรื่องใหญ่เป็นเรื่องไม่สำคัญ หรือของธรรมดา นอกจากนั้นก็มีการใช้คำว่า เสรีจ เรียบร้อย ลั่น ซึ่งมีความหมายรวมๆ ถึงเหตุการณ์อย่างหนึ่ง ได้แก่ ความมีชีวิต ซึ่งดำเนินมาถึงจุดสุดท้ายแล้วไม่ดำเนินต่อไปอีก คำว่า "ดับ" ก็มีลักษณะทางความหมายในทำนองเดียวกันนี้

คำว่า จากไป ไปแล้ว กลับบ้านเก่า กลับบ้านเดิม ไปสวรรค์ ลงนรก มีความหมายเหมือนกัน คือ เป็นคำกริยาที่ว่าด้วยการเคลื่อนที่ จากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่งทั้งสิ้น เป็นคำที่แสดงให้เห็นความเชื่อว่าความตายเป็นเรื่องของการเดินทาง และความมีชีวิตอยู่เป็นจุดตั้งเดิมหรือจุดตั้งต้นแห่งการเดินทาง ส่วนจุดหมายนั้นอาจไม่บ่ง เช่น จากไป ไปแล้ว หรือบ่งว่าเป็นสถานที่อบอุ่นเคยรู้จักคุ้นเคย เช่น กลับบ้านเก่า กลับบ้านเดิม หรือบ่งว่าเป็นสถานที่ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับสัจธรรมเชื่อ ได้แก่ ไปสวรรค์ ลงนรก

๒. กริยาบอกการเคลื่อนที่ ในความหมายว่า "ตาย" ในภาษาอื่นๆ ที่มีใช้ภาษาไทย

คำกริยาบอกการเคลื่อนที่ ที่มาใช้บอกการตาย แทนคำว่า ตายนั่น มิได้มีแค่ในภาษาไทย คำว่า pass away หรือ has gone to heaven ในภาษาอังกฤษ ก็แสดงความคิดในทำนองเดียวกัน คือ เรื่องตายเป็นเรื่องการเดินทาง ในภาษาจีนกลาง คำ gwò shrjyè ซึ่งใช้เมื่อพูดถึงผู้ใหญ่ว่าตายนั้น คำว่า gwò เทียบได้กับ "กว่า" หมายถึง "ผ่านไป" ส่วนคำหลังมีความหมายว่า "โลก" เพราะฉะนั้น gwò shrjyè ก็หมายความว่า

ว่า "ผ่านจากโลกนี้ไปแล้ว" คำว่า gwēi tū ซึ่ง gwēi หมายถึง กลับไป และ tū หมายถึง ดิน ก็ชี้ให้เห็นว่า สำหรับคนจีน การตายเป็นการเดินทางไปสู่จุดหมายอันได้แก่ดินแดน ดิน อันเป็นสิ่งที่แสดงประเพณีการฝังศพที่ตายไปแล้ว คำว่า gwēi tyān ซึ่งมีความหมาย "ไปสวรรค์" แสดงความเชื่อแบบเดียวกับ has gone to heaven ในภาษาอังกฤษ

จะเห็นได้ว่าทั้งในภาษาอังกฤษ และภาษาจีนมีการใช้กริยาบอกการเคลื่อนที่โดยอาจ บอกจุดตั้งเดิมหรือจุดหมายหรือไม่ก็ได้ จุดตั้งเดิมและจุดหมายของการเดินทางนั้นก็มักบ่งบอก ความเชื่อ ความคิด หรือประเพณีของชนชาตินั้นๆ

๓. คำว่า "ตาย" ในเอกสารเก่าของไทย

ในจารึกหลักที่ ๑ ของไทย มีความว่า ...ไพร่ผ่าหน้าใส ลูกเจ้า ลูกขุนผู้ใดแลล้ตายหายกว่าอย่างเรือนพ่เชื้ออ เลือดำนนช่างขลุยมียอยยียเข้า ไพร่ผ่าฆ่า ไทป่าหมากป่าพลู พ่เชื้ออม่นไว่แก่ลูกม่นนล้น..... ในความที่ยกมานี้การใช้คำว่า ล้มตาย หายกว่า เป็นคำที่น่าสนใจ

ยังมีผู้อ้างถึง เสมอว่า ภาษาที่ใช้ในจารึกหลักที่ ๑ ของพ่อขุนรามคำแหงนั้นเป็นภาษา ที่สละสลวย คำที่ใช้มักจะคล้องจองกัน และมีความหมายไปในทำนองเดียวกัน ทำให้เกิดจังหวะ (Rhythm) ที่ไพเราะ เช่น เจ็บท้องข้องใจ หงสันทงหลาย คำอธิบายเหล่านี้ทำให้คิดไปได้ ว่าคำที่อยู่ในจารึกนั้นผู้จารึกเลือก เข้ามาใช้เพื่อต้องการให้ภาษางดงาม ผู้เขียนใครจะ เสนอความ คิดว่า คำที่อยู่ในจารึกและอยู่ในข้อความที่มักกล่าวกันว่า เป็นการใช้คำเพื่อให้เกิดความสละสลวย นั้น ในบางกรณีอาจเป็นคำที่ให้มีความหมายต่าง ๆ กัน เช่นใน ล้มตายหายกว่า นั้น มิได้ให้ความ หมายรวมๆว่า "ตาย" เท่านั้น อาจเป็นได้ว่า ล้มตายหายกว่า บ่งอาการตายของคนต่างฐานะ กัน ไพร่ผ่าหน้าใส ล้มตาย เพราะเป็นผู้มีฐานะต่ำกว่า ลูกเจ้าลูกขุนซึ่ง หายกว่า การใช้คำต่าง กันสำหรับผู้ต่างฐานะกันนั้นเป็น เรื่องสามัญในภาษาไทย ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือ ในเรื่องการ ใช้สรรพนามแทนผู้อื่น และแทนตนเอง สำหรับคำกริยาตายนี้ แม้ในปัจจุบัน เราก็ใช้คำพิเศษ สำหรับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ซึ่งเป็นคนสามัญ คือใช้ "ถึงแก่อนิจกรรม" แทน "ตาย" ด้วยเหตุนี้ หายกว่า หรือ กว่า น่าจะเป็นคำที่มีความหมายว่า "ตาย" แต่ใช้กับผู้มีฐานะสูงในสังคม

เมื่อได้สันนิษฐานเช่นนี้แล้ว ผู้เขียนก็ได้ทราบว่ ในภาษาจ้วง และภาษาไทลื้อสอง

ภาษา มีคำใช้คำว่า "อ้อ" สำหรับผู้สูงอายุนั้นใช้คำนี้เป็นคำพิเศษแทนคำว่า "ตาย"

การใช้คำว่า "กว่า" ในลักษณะดังกล่าวจัดเป็นลักษณะของการใช้คำรื่นหู (Euphemism) ได้ การใช้ "กว่า" ซึ่งในภาษาเหล่านี้หมายถึง "ผ่านไป,ไป" แสดงการเลี่ยงที่จะใช้คำว่า "ตาย" ซึ่งมีใช้อยู่ในภาษาด้วยนี้ก็เพื่อให้เกิดการยกย่อง หรือเพื่อให้เกิดความสุภาพ ข้อที่น่าสังเกตก็คือ กว่า เป็นคำกริยาบอกการเคลื่อนที่ จากที่หนึ่งไปที่ใดเช่นกัน

ด้วยเหตุผลที่ว่า "กว่า" ให้แสดงการยกย่องหรือให้เกิดความสุภาพในภาษาไทย บางภาษาที่ยกมานี้ ผู้เขียนก็ใคร่จะลงความเห็น ว่า กว่า ที่ใช้ในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงก็น่าจะเป็นไปในทำนองเดียวกัน ส่วนคำว่าหายนั้นก็อาจเป็นคำสุภาพแทนคำว่า "ตาย" ก็ได้ แต่ผู้เขียนยังไม่มีหลักฐานอื่นใดที่จะนำมาสนับสนุนได้

ในปัจจุบันเรามีสำนวนว่า "ล้มหายตายจาก" ซึ่งต้องใช้ทั้งสี่คำนี้พร้อมกันหมายถึง การพลัดพรากจากกันเพราะความตาย สำนวนนี้เมื่อเทียบกับ "ล้มตายหายกว่า" ในศิลาจารึกหลัก ๑ แล้วก็จะเห็นว่า มีการสลับที่ของ "ตาย" กับ "หาย" และมีการใช้คำ "จาก" แทน "กว่า" คำว่า "กว่า" ในปัจจุบันมีที่ใช้น้อยมาก คือใช้บอกเศษของจำนวนเต็ม เช่น ปีกว่า ห้าสิบกว่า ห้าโลกว่า ในความหมายว่า "เกินไป,เลยไป" มิได้มีความหมายถึงการเคลื่อนที่หรือตายอีกต่อไป

๔. สรุป

จะเห็นได้ว่า ในการหลีกเลี่ยงไม่ใช้คำว่า "ตาย" นั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำอีกหลายคำ เช่น การใช้คำที่แสดงการสิ้นสุดของสัตว์ และต้นไม้ ทำให้คำว่า เสีย และ ล้ม มีความหมายกว้างขึ้น นอกจากนี้การเลี่ยงใช้คำว่า "ตาย" ยังแสดงให้เห็นความนึกคิดและความเชื่อต่างๆ เช่น การใช้คำว่า หมดลม ลั่นลม แสดงความคิดว่าลมหายใจเป็นคุณสมบัติสำคัญของการมีชีวิต การใช้คำว่า หมดกรรม หมดบุญ หมดทุกข์ แสดงความเชื่อในทางศาสนา ประการสุดท้ายการเลือกใช้คำกริยาที่บอกการเคลื่อนที่เช่น จาก ไป กลับ มาแทนคำว่า "ตาย" นอกจากจะแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำเหล่านี้แล้วยังแสดงให้เห็น ความคิดในการเปรียบเทียบความตาย กับ การเดินทาง ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่คล้ายกันในทุกวัฒนธรรม และเป็นความเห็นที่มีมาแต่สมัยก่อน นอกจากนี้ยังอาจกล่าวได้ว่า ความเห็นว่าการตายเป็นลักษณะของการเดินทางนี้ เป็น ลักษณะความคิดสากลของมนุษย์ในโลก และเป็นไปได้ว่ากลุ่มคำกริยาที่มีความหมายบอกการเคลื่อนที่ จะมีทิศทางในการเปลี่ยนแปลงความหมายไปในทำนองเดียวกันนี้อีกต่อไปในอนาคต

* คำว่าภาษาปัจจุบัน หมายถึง ภาษาไทยกรุงเทพฯที่มีผู้พูดอยู่ในปัจจุบัน

^๒ F K Li, 1977. A Handbook of Comparative Tai, p. 165.

^๓ ข้อมูลภาษาจีนได้จาก ร.ศ.ดร. ประทีป มโนมัยวิบูลย์ และ อ. วัลยา

สินธุ์ยากร แห่งภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ ผู้เขียนได้ทราบจากอาจารย์
ทั้งสองท่านว่า คำหรือข้อความที่มีความหมายว่า ค่าย นี้ยังมีอีกมาก ทั้งในภาษาพูดและภาษา
เขียน เช่น ในภาษาเขียน ถ้าเราเห็นตัวเขียน 千 古 ที่ใดก็แปลว่า มีคนตาย ตัวเขียน
นี้ตัวแรกมีความหมายว่า "หนึ่งพัน" ตัวหลังมีความหมายว่า "โบราณ" เมื่อรวมแล้วน่าจะมี
ความหมายว่า "นิรันดร์" คงหมายถึง ความตายกระมัง

^๔ จากการสอบถามผู้พูดภาษาจ้วง และภาษาสิบสองปันนา ในเมืองเชียงรุ่ง

THE NYAH KUR LANGUAGE, OLD MON, AND
THE KINGDOM OF DVĀRAVATĪ

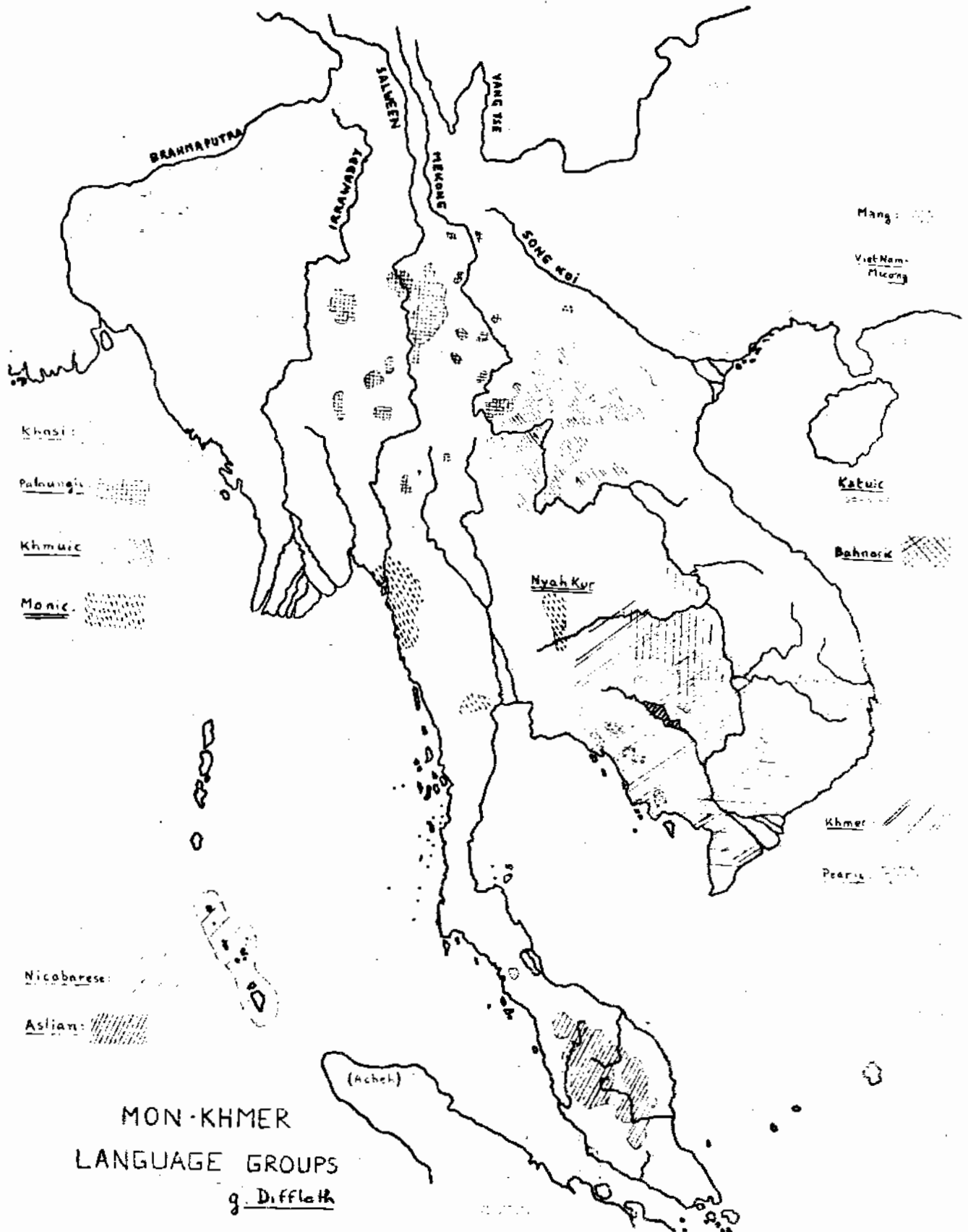
G. Diffloth

Abstract: Nyah Kur (in Thai: Chao Bon) is claimed here to be a direct descendant of the Old Mon dialects spoken in the Dvāravatī Kingdom, the oldest known state in Thailand's history. The author's fresh data on Nyah Kur show that it did not split its vowel system, as Modern Mon did; it preserved a full system of final Palatals and Liquids already lost in the Middle Mon period; and it has a greater number of vowels, short and long, than the earliest Old Mon inscriptions (end of VIIIth c.). Yet it clearly belongs to the Monic branch of Mon-Khmer, apparently the most important substratum for Standard Thai.

Curiously, Mon-Khmer languages give the impression of forming, on the linguistic map of Southeast Asia, a huge circle of coral reef surrounding nothing but an empty lagoon (see Map 1). To be sure, there are wide gaps in the "reef" between Cambodia, Malaysia, the Nicobars and Burma, but these are obvious geographic, not sociological gaps. The apparent void in the middle, however, is more surprising, coinciding as it does with the historic central plain of Thailand.

On closer examination, there actually is a Mon-Khmer language in that area¹; it has been called by various authors either "Chaobun" or "Nia-kuol" (Seidenfaden, 1918), and more confusingly, "Lawa of Petchabun" (Petchabun buri, 1921) and "Lawa Chao Bon" (Chintana, 1958). But, having no more than perhaps two thousand speakers, it has been almost completely ignored to this day. The three publications just quoted only contain short word-lists written down by non-linguists. This, plus about fifty "Chao Bon" words recently and accurately recorded (Huffman, 1977), constitutes the sum total of information available in print on the Nyah Kur language.

Even the location of Nyah Kur speakers is not easy to ascertain. One well-known ethno-linguistic map (Lebar, 1964) represents only the Khorat province dialect of "Chaobun" noted by Seidenfaden (1918), but not the dialect of Petchabun province mentioned by Petchabunburi (1921). A more recent linguistic map (Gainey and Thongkum, 1977) gives two precise locations for "Chao Bon"; one in Petchabun and one in Chayaphum province. In fact, there are Nyah Kur speaking settlements in all three provinces,

Map I.

covering a much broader area than has been shown so far. The geographic pattern is interesting in itself: these villages are in the inner part of the edge of the Khorat plateau, beyond immediate reach, but not far from the lowlands of Lopburi, one of the main Dvāravatī sites (see Map 2).

During two short field trips, too short for my taste, in 1976 and 1978. I visited several Nyah Kur villages², and collected a certain amount of vocabulary. I found only minor differences between the various villages in both Chayaphum and Khorat provinces, and most people had heard of, or even visited, the other Nyah Kur settlements; no one was aware of linguistic differences among them, except for those of Petchabun province. From the published evidence (Petchabumburi, 1921) it appears that the Petchabun dialect is indeed slightly divergent from all the others: it shows two or three systematic phonic differences, but the vocabulary is essentially the same³, and all Nyah Kur dialects discovered so far probably form a single language.

Seidenfaden (1918, 1919) noted many lexical similarities between Nyah Kur and Modern Mon, but did not follow this idea to its conclusion. At that time, the language of the VIIIth c. inscription found near Lopburi had not yet been identified as a form of Old Mon (Coedès, 1925), and the fragments from Nakhon Pathom (Coedès, 1952) were still lying below the ground. The nearest center of Mon population known to be of any antiquity seemed very far away in lower Burma, and had its connections to the North, with inscriptions even in Pagan. The Khmer Empire, on the other hand, had left impressive remains a few miles away from the Nyah Kur area, for example at Phimai. The conclusion he proposed was to consider "Nia-kuol" a descendant of the original language common to Mon and Khmer, i.e. that it formed a separate branch of the Mon-Khmer family.

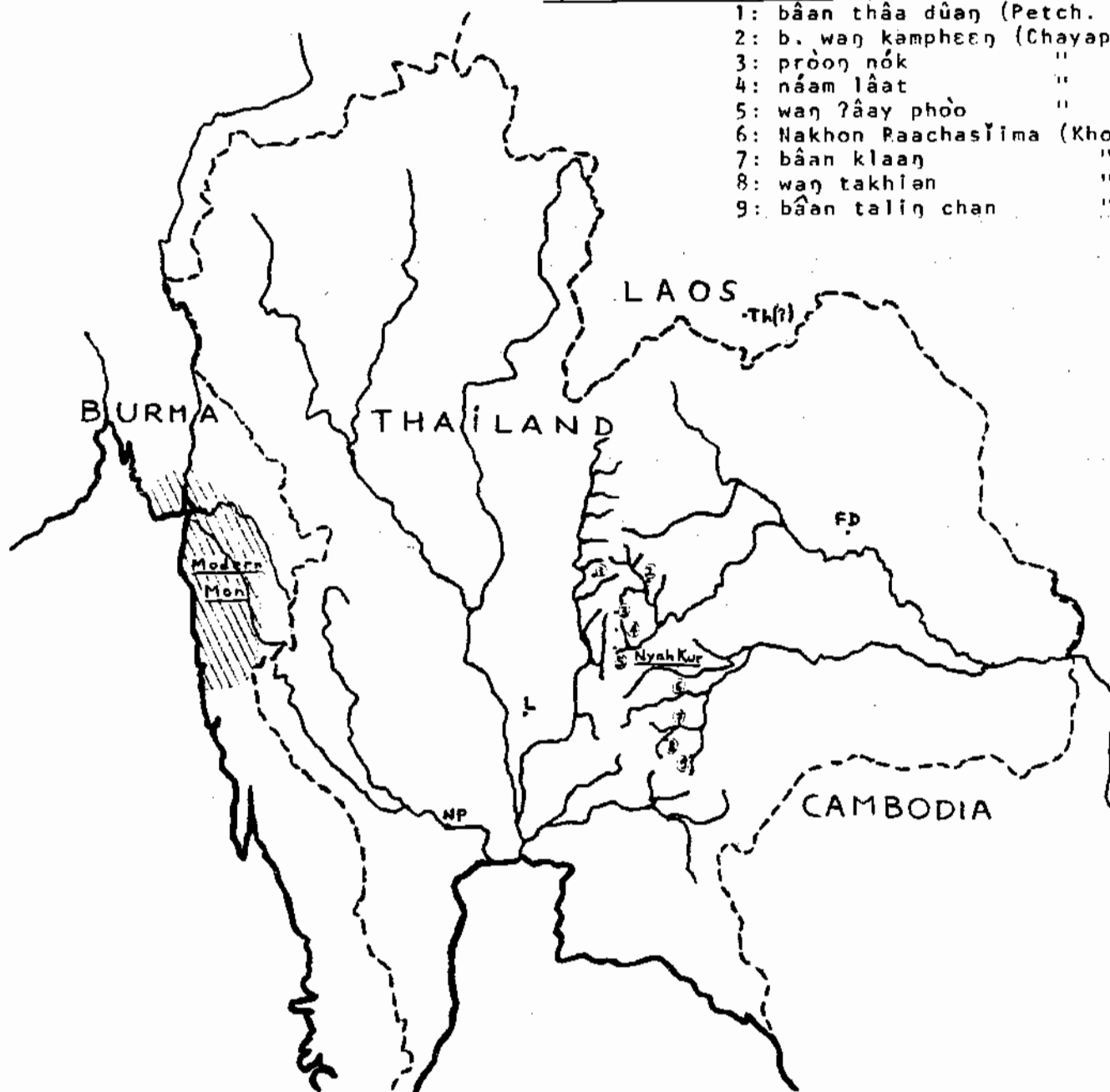
Since then, Mon-Khmer studies have progressed to the point where Thomas and Headley (1970) were able to place Nyah Kur and Mon together in a single branch of Mon-Khmer which they termed "Monic". And in his Dictionary of Old Mon Inscriptions (1971), which contains many Mon Khmer etymologies, Shorto quoted Nyah Kur words before any other cognates from the rest of Mon-Khmer, recognizing in this way the close relationship between Nyah Kur and Mon.

Sites of Old Mon Inscriptions (outside Burma):

L: Lopburii (Coe des, 1925)
 NP: Nakhon Pathom (Coedès, 1952)
 FD: Mwan Faa Deet (Boonprakong, 1968)
 Th(?) : Ban Thalat (Guillon, 1974)

Nyah Kur settlements:

- 1: bân thâa dâa (Petch. prov.)
- 2: b. wâa kâmpheeng (Chayap. pr.)
- 3: prôon nôk " "
- 4: nâam lât " "
- 5: wâa ?ây phôo " "
- 6: Nakhon Raachasima (Khorat p.)
- 7: bân klaa " "
- 8: wâa takhien " "
- 9: bân talin chan " "

Map 2.

Although my own work is still in the initial stages, and many of my Nyah Kur notations need to be checked, I think it is already possible to say something more precise regarding the Mon-Nyah Kur historical relationship.

Nyah Kur obviously did not branch off from Monic as a dialect of Modern Mon: the differences between the two are too numerous to be mentioned here; but one feature is especially worth describing because of its areal significance.

a) Tones and Registers

Nyah Kur and Modern Spoken Mon (hereafter NK and SM) seem to share a common innovation in having both lost a full series of non-final voiced stops⁴ : *b-, *d-, *j-, *g-, which is distinctly represented in the orthography of Literary Mon and at the earlier stages of the language, viz. Middle Mon and Old Mon (hereafter MM and OM). This series of stops was different from the implosive (or "preglottalized") series which has only two members: *ɓ- and *ɗ-, and has followed its own historical course in both Mon and Nyah Kur, as we shall see below.

The original voiced stop series has merged with the voiceless stop series in SM, but, before merging, has given rise to a series of breathy register vowels (Shorto, 1962, p.x) which became contrastive when the stops devoiced. This register contrast is accompanied for some vowels, in some environments, by important differences in vowel quality:

"to stroke": LM: pat; SM: /pɤt/

"to be firm": LM: bat; SM: /pòt/

"husk": LM: kām; SM: /kam/

"to step": LM: gām; SM: /kəm/

"to return": LM: tun; SM: /tun/

"bamboo": LM: dun; SM: /tɔ̃n/

In Nyah Kur, on the other hand, the old voiced series has not only become devoiced, but aspirated⁵ as well; this applies to all Nyah Kur dialects⁶, including that of Petchabun. What happens to the pitch and phonation type of the following vowel is less clear and does seem to depend on dialect. Some villages, e.g. in Khorat province, have a full-fledged

tone system: high-falling after the former voiceless stops (high-level with short vowels in words ending with a stop), mid-low slightly rising after the former voiced stops⁷ (low-level with short vowels in words ending with a stop). In the village of wạ̄ ʔáay phỏ̄, in Chayaphum province, Huffman (1976) heard similar tone contrasts, but reported a tonal merger for the short vowels in words ending with a stop; he also detected breathy voice and "laxity" after the former voiced initials for all types of syllables, and this led him to consider Nyah Kur a register and not a tone language. In a nearby village, nầm lâat of the same province, I did not hear breathiness, but the tone contrasts were all distinctly audible. Further North, in bần wạ̄ kạ̄phẻ̄n, I heard only aspiration in stops as a reflex of the old voice contrast in the stops.

These delicate phonetic matters would deserve thorough experimental studies, in both Nyah Kur and Modern Mon dialects, before conclusions can be drawn as to the stability and pervasiveness of pitches and phonation types, in word-by-word elicitation as well as in connected speech. No such study has been conducted so far.

This question is important for typological studies of the kind presented by Huffman (1976), but also for the history of China and Southeast Asia as a linguistic area. In a comparative study of the Wa languages (Diffloth, 1980), I have proposed that in this area, tone contrasts per se do not affect vowel qualities, but register contrasts may do so, and in very specific ways.

Nyah Kur seems to have both tone and register contrasts in various amounts today, and the presence of aspiration with original voiced stops would also suggest breathiness at some intermediate stage, as it does for Standard Thai (Haudricourt, 1965). But, the intriguing fact about Nyah Kur is that the quality of its vowels has been unaffected by register, with the possible exception of the Petchabun dialect. Modern Mon, on the other hand, has seen some drastic changes along those lines. The following⁸ examples show, as will become clearer below, that the vowels of Nyah Kur must be referred to those of Literary Mon, or even earlier:

"woman": NK:/p^hráaw/; LM: brau; SM:/pràa/ < PM*braaw

"flower": NK:/káaw/; LM: kau; SM:/kao/ PM*pkaaw

"forest": NK:/k^hráp/; LM: grui; SM:/kráp/ PM*gráp

"old person": NK: /p^huu?/; LM: byu, ju; SM: /pyù?, cù?/ < PM *pjuu?

"moon": NK: /ntuu?/; LM: gatu; SM: /hətao?/ < PM *kntuu?

"to receive": NK: /t^hoon/; LM: duñ; SM: /təñ/ < PM *doon

"village, city": NK: /doon/; LM: duñ; SM: /dəñ/ < PM *doon

The Petchabun dialect is different in this respect: some but apparently not all, of the low tone *aa's are diphthongized to /iə/, and low tone *oo's to /ue/:

"banana": NK: Petch: phliet; others: /p^hrāat/; LM: brāt < PM *braat

"frog": NK: Petch: khiao; others: /k^hāaw/; OM: 'angāw < PM *?ngaaw

"egg": NK: Petch: phuang; others: /p^hoon/ < PM *boon

"corpse, spirit": NK: Petch: thuek; others: /nt^hook/; OM: kindok;

MM: ka(nd)o(k); LM: kalok < PM *kndook

This diphthongization pattern is in accordance with what we know of the effect of breathiness on low vowels (Diffloth, 1976). It is possible that the Petchabun dialect may have acquired breathiness earlier than the other dialects of Nyah Kur, and the vowel system may have had more time to develop diphthongs; one thing seems certain: all dialects are undergoing rapid change at present with regard to pitch and phonation type.

The Nyah Kur and Modern Mon innovations in these features are similar to each other in some respects, but different enough to preclude a common development, especially when the similarities are to be expected as areal features or natural tendencies, or both.

On the other hand, the development of the voiced stop series into aspirates, which is peculiar to Nyah Kur, may help us to understand how and when the same innovation appeared in Standard Thai. For this reason, it is important to know what sort of language was spoken in Central Thailand in the first millenium, and what has happened to its structure since.

b) Final Palatals and Liquids

The feature which argues most strongly for an early separation of Nyah Kur from the rest of Monic is the extreme conservatism of Nyah Kur final consonants. In the history of Mon, there are several innovations affecting

final Liquids and Palatals which can be used as indices to divide that history into Literary Mon, Middle Mon and Old Mon periods.

1) Liquids

Both Literary Mon and Classical Middle Mon (XVth c.) have lost final *-l's and *-r's, which Old Mon had inherited from Proto-Mon-Khmer. The Middle Mon record appears to contain orthographic archaisms⁹ in keeping some final *-r's and *-l's, but the change seems to be conditioned by the nature of the preceding vowel¹⁰: after Proto-Monic *-ii-, *-aa-, *-uu-, final Liquids disappeared in Middle Mon; after the remaining vowels, they were replaced by -w and apparently kept orthographically alive for a longer period. In any event, Nyah Kur did not go through either change, as the following examples show:

Proto-Monic *-r:

"to go": NK: /ʔaar/; OM: 'ār; MM: 'ā; LM: 'ā < PM *ʔaar
 "two": NK: /bāar/; OM: bār; MM: bā; LM: bā < PM *bāar
 "in-law": NK: /msiir/; OM: kumsīr; LM: khamsī < PM *kmsiir
 "ear": NK: /ktuar/; OM: ktor; MM: ktow; LM: ktow < PM *ktōr
 "dog": NK: /chūr/; MM: cluiw, kluiw; LM: kluiw < PM *clur

Proto-Monic *-l:

"under-surface, sole": NK: /ntaal/; OM: kintāl; MM: gatā;
 LM: gatā < PM *kntaal
 "wind": NK: /kyaal/; OM: kyāl; MM: kyā; LM: kyā < PM *kyaal
 "over": NK: /ntuul/; OM: 'antūl; LM: latū < PM *?ntuul
 "give": NK: /kūl/; OM: kul; MM: kuil, kuir, kuiw; LM: kuiw < PM *kul
 "to plant": NK: /tél/; OM: til, tal; MM: tuiw; LM: tuiw < PM *təl

2) Palatals

Among the Palatal finals, one must distinguish the obstruents: *-c, *-ɲ from the fricative *-s. The obstruents merge with Velars (-k and -ŋ) after front vowels, and with Dentals (-t and -n) elsewhere. Nyah Kur retains both *-c and *-ɲ as Old Mon does:

"fruit": NK: /séc/; OM: sac; MM: sat; LM: sat < PM *sac
 "afraid": NK: /phiic/; OM: phic; MM: phék; LM: phék < PM *phiic
 "bamboo": NK: /tʰuup/; OM: dūñ; MM: dun; LM: dun < PM *duup
 "full": /pín/; OM: piñ; MM: peñ; LM: peñ < PM *piñ

"to shoot": NK:/pɛ̃n/; OM: pañ; LM: pan < PM *pañ

"to buy": NK:/rãn/; OM: rāñ; LM: rān < PM *raañ

It is difficult to date this merger within the Middle Mon period, because it may have happened in several stages, depending on the Front or Non-Front nature of the vowel.

In the case of *-s, the situation appears clearer; the early XIIIth c. inscriptions of Haribhunjaya (Lamphun), considered by Shorto (1971) to form the earliest stage of Middle Mon, already show *-s merging to -h. Nyah Kur, however, preserves Proto-Monic *-s as [-ỹ], except after High Front vowels, where it does merge with -h:

Proto-Monic *-s:

"ten": NK:/cāỹ/; OM: cas; MM: cah; LM: cah < PM *cas

"-ty": NK:/sūaỹ/; OM: cwas; MM: cwah, cwoh, coh; LM: coh < PM *c-w-as

"finger": NK:/mpuaỹ/; OM: rumpus; MM: lapuh; LM: lapuh < PM *rmpuus

"man (male)": NK:/tuaỹtruaỹ/; OM: trūs, trus; MM: truh (once trus in 1455);

LM: truh < PM *t(r) us-truus

"to lay out (mat)": NK:/lāaỹ/; OM: lās; MM: lah; LM: lah < PM *laas

In fact, we can use the Nyah Kur evidence in order to reconstruct final *-s in etyma which have not yet been found in Old Mon, but whose final is well attested in the rest of Mon-Khmer¹¹:

"firewood": NK:/ʔuaỹ/; MM: ʔòh; LM: ʔuh < PM: *ʔoos

"barking deer": NK:/pāỹ/; LM: pah < PM *pas

c) Initial clusters

A full discussion of this question would take us much further than our limited data allow, but we can already see some archaisms in Nyah Kur which all indicate that the language separated from Monic earlier than the beginning of the Middle Mon period. For instance, in complex initial clusters having an initial Stop, a Nasal (probably vocalic), and a third consonant, Middle Mon loses the Nasal, and keeps a trace of it as a Minor Vowel; Nyah Kur, on the other hand, always preserves the Nasal but loses the initial Stop, at least in the dialects I have heard; in the Khorat dialect recorded by Seidenfaden in 1918, even the initial Stop is preserved:

"house pole": NK:/ɲc^hun/; OM: jīñjuñ; MM: dayon; LM: dayuin; SM: hayà;

< PM *jñ-jun

- "bottom surface, sole": NK:/ntaal/; OM: kintāl; MM: gatā; LM: gatā;
SM: hēta < PM *kntaal
- "poison": NK:/ŋʔuuy/, Seidenf.: kanui; OM: kin'ūy, kin'uy; MM: ka'uy;
LM: ga'uy < PM *knʔu(u)y
- "seven": NK:/mpoh/, Seidenf.: dambo; OM: dumpoh; MM: dapoh, dapah;
LM: thapah; SM: hēpoh < PM: * dumpoh
- "eight": NK:/pcaam/, Seidenf.: damjām; OM: diñcām; MM: dacām;
LM: dacām; SM: hēcōm < PM *dpcaam
- "nine": NK:/pciit/; OM: dincit; MM: dacit; LM: dacit; SM: hēcīt
< PM *dpciit
- "moon": NK:/ntuuʔ/, Seidenf.: kando; OM: kintu, kantu; LM: kitu, gatu;
SM: hētaoʔ < PM *kntuuʔ

Here again, Nyah Kur gives us an opportunity to reconstruct certain features of Proto-Monic which have not turned up yet in Old Mon inscriptions, for example certain pairs of words showing morphological infixes:

- "to sweep (NK), to harrow (LM)": NK:/kraaʃ/; LM: grah
SM: krēh < PM *(g)raas
- "a broom (NK), a rake (LM)": NK:/nraaʃ/; LM: kharah; SM: hērēh
< PM *(g)-n-raas

There are, in Nyah Kur, several other signs of early independence: the Old Mon cluster *lʔ- becomes Middle Mon ḍ-, but in Nyah Kur, this early cluster is either preserved, or reduced by loss of *-l- when there was an initial consonant in front of the *-lʔ- cluster:

- "a crow": NK:/kʔaak/; OM: kil'āk; MM: kaḍāk; LM: kaḍāk, khadāk;
SM: hēdaik < PM *klʔaak
- "ripe": NK:/lʔuʃ/; LM: ḍuh; SM: duh < PM *lʔus
- (compare this last example to:
- "brick": OM: (la'a)t; MM: l'it, l'uit, duit; LM: duit;
SM: ḍot < PM *lʔ(ə)t

Incidentally, it is apparent from the above that not all Middle Mon and Literary Mon ḍ's go back to Proto-Mon-Khmer "preglottalised" stops, contrary to what Haudricourt (1950) has suggested, although many probably do. The same might be true of b's if the following etymology is correct:

- "salt": NK:/pʰuʃ/, Seidenf.: pa-uol, Chintana: phaʔun (𑜋𑜧𑜨𑜫𑜰𑜫)

All this evidence keeps pushing back the date of branching off for Nyah Kur, until we reach a point where the inscriptions are not abundant enough to provide us with phonological criteria. We now have to imagine what happened before the earliest written evidence.

d) Nyah Kur and Old Mon vowels

The most striking feature of Nyah Kur vowels, is the presence of quantity contrasts. The three extreme cardinal vowels have a long vs. short opposition: /a/ vs. /aa/, /i/ vs. /ii/, /u/ vs. /uu/. This is worthy of note since Literary Mon and Modern Spoken Mon do not have a phonemic contrast of this sort, and Shorto (1971) reconstructs Middle Mon and even Old Mon vocalic systems without short vs. long distinctions. This is a difficult question because the early inscriptional material seems erratic in its notation of vowels. However, looking at it from a Nyah Kur point of view, the chaos can be considerably reduced. Some correspondances are impeccable; for instance, /a/ vs. /aa/ of Nyah Kur corresponds exactly to the Old Mon orthographic distinction of a vs. ā:

"arrow": NK: /kám/; OM: kam < PM *kam

"eight": NK: /ŋcāam/; OM: diñcām < PM *dñcaam

"eye": NK: /māt/; OM: mat < PM *mat

"banana": NK: /p^hrāat/; OM: brāt < PM *braat

"male": NK: /kmák/; OM: kmak < PM *kmak

"shattered": NK: /pāak/; OM: pāk < PM *paak

"bamboo shoot": NK: /cbāñ/; OM: tbañ < PM *t/cbañ

"mouth": NK: /pāañ/; OM: pāñ < PM *paañ

"handle": NK: /tār/; OM: tar < PM *tar

"two": NK: /bāar/; OM: bār < PM *baar

In addition, Proto-Monic *a's and *aa's correspond to the short and long a's observed and reconstructed in other branches of Mon-Khmer¹³ (cf. for instance: Proto-Semai *kam "a trap", *mat "eye", *m-paa^{gn} "mouth", *?-n-aar "two"). There is little doubt that Nyah Kur has preserved here a Proto-Mon-Khmer feature which must have been retained in Proto-Monic, but lost at some point in the history of Mon, and transformed, probably quite late, into a vowel quality difference: short *a gave /ɔ/

and /ò/ in Modern Mon, long. *aa gave /a/ and /à/ or /èa/.

A similar argument could be made for *i vs. *ii and *u vs. *uu, but for this, we will have to wait for the proto-vocalism of branches like Palaungic, Aslian or Bahnaric to be fully reconstructed and compared to that of Proto-Monic. However, we can already note some regularities between Nyah Kur, Old Mon and Middle Mon: when Nyah Kur has short /u/, Old Mon orthography also shows a short u and Middle Mon has ui (see below re: /ə/); but when Nyah Kur has a long /uu/ Old Mon orthography hesitates between ū and u, and Middle Mon prefers u.

Proto-Monic *u

"give": NK:/kúl/; OM: kul, kil, kel; MM: kuil, kuir, kuiw; < PM *kul
 "deer": NK:/cbún/; OM: tbun, tbon, than; LM: (t)buiñ < PM *t/cbun
 "breathe": NK:/yúm/; OM: -yum; MM: -yuim; LM: yuim < PM *yum

Proto-Monic *uu

"bamboo": NK:/t^huun/; OM: dūñ; MM: dun < PM *duun
 "five": NK:/sūun/; OM: sūn, sun; MM: sun < PM *suun
 "male": NK:/-trúu/; OM: trūs, trus; MM: trus, truh < PM *truus
 "knife": NK:/búun/; OM: bun; LM: bun < PM *buun

A similar, but even less clear pattern emerges for Nyah Kur /i/ vs. /ii/ with respect to Old Mon orthography: i vs. hesitation between ī and i; but Middle Mon represents both by a single letter: i.

Proto-Monic *i:

"blood": NK:/c^him/; OM: chim; LM: chim < PM *chim
 "full": NK:/pín/; OM: piñ; MM: pen; LM: pen; SM: pəin < PM *pin/ŋ

Proto-Monic *ii:

"in-law": NK:/msiir/; OM: kumsīr; LM: kamsī etc..PM *kmsiir
 "pig": NK:/kliik/; OM: clik, klik; LM: klik < PM *cliik
 "elephant": NK:/ciin/; OM: cīñ, ciñ; MM: cin; LM: cin < PM *ciin

These vowel correspondances alone are not sufficient to support a claim that vowel length was distinctive in Proto-Monic. It might be possible, for example, to arrange these contrasts into a system of distinct vowel qualities, as Shorto did for Old Mon. Unfortunately, there are just too many vowels in NK for us to be able to do this: in the back, Nyah Kur has three long vowels: /uu/, /oo/, /ɔɔ/, and two

short ones: /u/ and /ɔ/; and in the central area it has two long: /əə/, /aa/ and three short vowels: /w/, /ɛ/, /a/. And even though there are gaps in their distribution with final consonants (e.g. *oo and *oo seem to merge to /ua/ before Alveolar and Palatal finals), I do not find it possible to do away with the feature of vocalic length. This wealth of vowels is not due to borrowings, and there are regular correspondances between Nyah Kur and Mon vowels:

-NK /oo/ corresponds to OM ū or u, MM and LM u:

"village": NK:/doon/; OM: dūn, dun; MM, LM: dun < PM *doon

"snake": NK:/chroom/; OM: jrum; LM: jrum < PM *jroom

-NK /ɔɔ/ and /ua/ correspond to OM o, to MM o or wo (regardless of final consonant, unlike Nyah Kur), and to LM o:

"hair": NK:/sɔk/; OM: sok; MM: sok, swok; LM: sok < PM *sɔk

"child": NK:/kuan/; OM: kon; MM: kon, kwon; LM: kon, Kwen < PM *koon

-NK /ɔ/ corresponds to OM o, and to a distinct vowel in MM and LM, noted ă by Shorto:

"knee": NK:/kɔn/; OM: kɔn; MM, LM: kɔn < PM *kɔn

-NK /ə/ is noted in Old Mon by almost every possible vowel: i, a, u, even o and e, but, as early as MM, a graphic innovation (u and i superposed on the same consonant base) is used to represent this vowel by the LM period, all cases are regularly noted with this "ui" combination:

"many, much": NK:/k^hlən/; OM: glun, glon; LM: gluiñ < PM *glən

"head": NK:/kdəp/; OM: kdip; MM: kdip, kduip; LM: (k)duip < PM *kdəp

-NK /w/ corresponds to OM i, MM and LM i, apparently an OM merger of *i and *w:

"to hear": NK:/k^hman/; OM: rmiñ, rmeñ; MM: rmiñ; LM: m(h)in
PM *(g)rmiñ

"to come out": NK:/tət/; OM: tit; MM, LM: tit < PM *twt

Whether Old Mon did keep such a rich system of vowels, manifested by serious orthographic problems, or whether the language itself had already begun to become simpler in this respect, I cannot venture to say. But in the first hypothesis, Nyah Kur might have branched off as

one of the Old Mon dialects, and, in the second, it must have separated at an even earlier date. In either case, the reconstructed Proto-Monic vowel system needs to be about as rich as that of Nyah Kur.

There remains of course the possibility that Nyah Kur does not belong to the Monic branch at all, but to some other, or to an independent branch of Mon-Khmer.

This is very unlikely: in addition to the lexico-statistical evidence (Thomas and Headley, 1970), there are a number of features in phonology, morphology and lexicon, which are shared by Nyah Kur and all stages of Mon, and them alone. These features must be counted as Monic innovations, characteristic of that branch of Mon-Khmer:

Phonological innovations:

There is a number of Mon-Khmer etymological sets, where all known languages of the family have a back rounded long vowel or a diphthong, but only a short /a/ in Nyah Kur, Old Mon, Middle Mon, and Literary Mon:

"four": NK: /pán/; OM: pan; MM, LM: pan; SM: pən < PM *pan

(cf. Khmer: buən; Pr. South Bahn. *poon; Pr. Pal-Wa: *poon;
Souei: poon; Semelai: pon)

"barking deer": NK: /páŋ/; LM: pah; SM: pəh < PM *pas

(cf. Pr. Pal-Wa: *poos; P.Semai *poos; Souei: pooh)

"to steal": NK: /k^hléc/; OM: kumlac ("thief"); LM: klat; SM: klot
< PM *k()lac

(cf. Khmer: luəc; Khmu: lwəc)

"wife": OM: kindar, kandar; MM: kandaw; LM: kal(h)aw < PM *kndar

(cf.: P.Semai: *krdoor)

Morphological innovation:

The -w- infix, which is unique to the Mon branch, has at least one trace in Nyah Kur:

"ten": NK: /cáy/; OM: cas < PM *cas

"-ty": NK: /suáy/; OM: cwas < PM *c-w-as

Lexical innovations:

The word for "fire" has a form which seems unique to Monic:

"fire": NK: /kmát/, Petchab.: pāmāt; OM: pumat. pu'mat; MM: namat.

pramat; LM: k(a)mat; SM: kəmot

whereas the rest of Mon-Khmer generally has a form like *ʔəp which, in Monic, has only retained the meaning "firewood".

-the word for "fruit" is also unique:

"fruit": NK:/séc/; OM: sac; MM: sat; SM: sət < PM *sac

this word, which also has the meaning "areca nut" in both Nyah Kur and Mon, is used as a prefix for all kinds of fruits except the banana; it has a well-known Mon-Khmer etymology and means "flesh, meat" in all the branches where it is found; the semantic shift to "(flesh of) fruit" is unique to Monic. Meat-eating is a sensitive issue in Mon-Khmer.

If we had better information on the Nyah Kur language, it would be possible to narrow the gap between the date ante quem (late Old Mon), and the date post quem (pre-Monic) for its separation from the rest of Monic. It would also provide evidence which is crucial for the reconstruction of Proto-Mon-Khmer and for the history of early Thailand.

Many examples could be given to show the importance of Nyah Kur for the linguistic history of Mon in ancient Thailand. I will give only one:

Perhaps the most common word found in Mon inscriptions is: kyāk, which Shorto glosses: "sacred being or thing: Buddha; Buddha image; shrine, pagoda". This word has a cognate in Nyah Kur in a compound expression: /p^huŋ kəyaak/ which means "rainbow" and whose components cannot be analysed by Nyah Kur speakers today. If we could discover the semantic history of this compound, we would gain an insight into the early philosophical ideas of the Mons, especially since this word is probably connected to P. Palaung-Wa *t/kyaak meaning "sambhur deer" and to P. Bahnaric *kyaak meaning, among other things, "possessed person".

If the Nyah Kur language is indeed an offshoot of Old Mon, we have here a living "monument" to decipher and understand the earliest historical culture of Thailand, that of Dvāravatī, only known so far by a few puzzling debris.

Footnotes

¹disregarding, for historical purposes, the Modern Mon dialects spoken in Thailand, which represent relatively recent movements of refugees from Burma. (Shorto, 1962, pp.ix-x)

²I wish to sincerely thank here Dr. Suriya Ratanakul, Director of the Southeast Asian Language Center, Mahidol University, for the untiring help she has given me in this project. I am also very grateful to Wanna Pudhitanakul, and Preecha Vitragool for accompanying me to Nyah Kur Villages and helping me in eliciting vocabulary, and to Dr. Tatsuo Hoshino and Thawat Tunnotoke for their help in my second trip. In 1976, I visited two villages in Chayaphum province: bân wạ̄n kạ̄mphēn and bân nẵm lẵat, and, in 1978, three villages in Khorat province: bân kẵān, wạ̄n tạ̄khẵn and bân phrạ̄bẵn.

³the list of lexical and phonological differences included by Seidenfaden at the end of Petchabunburi's article (1921) seems largely due to differences of transcription and to different degrees of acculturation to Thai, a matter much subject to individual variation and dependent on the conditions of elicitation.

⁴comparative evidence from other branches of Mon-Khmer such as South Bahnaric, Khmu (of Xiang Khuang region), Palaung (of Nam Shan) and all the Aslian languages of Malaysia shows that the feature of Voice is to be reconstructed for this series of stops.

⁵this is an exact, and striking parallel to what has happened to Standard Thai initial Stops of the tẵm series, written: ฝ, ฝ, ฝ, ฝ.

⁶Huffman does not specify aspiration in his (1977) notation of Chao Bon words from bân wạ̄n ẵay phỏ. But he does mention aspiration as one of the correlates of breathy register (noted: Ặ) in the same dialect of Chao Bon, but in a different publication (Huffman, 1976, p.58-)

⁷here again, there is a striking parallel with the history of Standard Thai, where b- and d- initials (ฝ and ฝ) condition the same tones as the other stops of the "kẵān" series (ฝ, ฝ, ฝ, ฝ) which were originally voiceless.

⁸here, and in the rest of this paper, the accents ' and ` stand for Nyah Kur high-falling and mid-low tones respectively, as described above.

⁹ the same situation can be observed today with regards to *-r in Modern Khmer

¹⁰ the vowels cited here are reconstructed Proto-Monic vowels. These reconstructions, based on the Old Mon and Nyah Kur evidence are my own and still tentative.

¹¹ see, for example, Aslian of Malaysia: Proto-Semai: *ʔoos "fire" *poos "barking deer"

¹² this reconstruction makes it practically impossible to connect MM, LM: buiw with forms ending in -h or -s in Bahnaric and Katuic, an etymology which has often been suggested in the past (Skeat and Blagden, 1906, Haudricourt, 1950, Pinnow 1959, p.140, Shorto, 1971, p.406) It would also exclude a direct connection with Khmer: ʔambəl

¹³ I have demonstrated below that sometimes Proto-Monic *a's do not go back to Proto-Mon-Khmer *a but to central or back vowels. Moreover, Proto-Monic *a's never go back to Proto-Mon-Khmer *aa, and Proto-Monic *aa's never go back to Proto-Mon-Khmer *a either.

References

- Chintana, B. 1958. "Lawa Chao Bon" Silapakorn, Vol 2 No.1, pp.52-62;
Vol 2 No.2, pp.34-45. Bangkok (in Thai).
- Coedès, G. 1925. "Inscription Mône de Lopburi" BEFEO, 25, pp.186-8,
pl. XVII, Paris
- Coedès, G. 1929. Recueil des inscriptions du Siam. pp. 17-19.
pl. I, XIII, Bangkok Times Press. Bangkok.
- Coedès, G. 1925 "A propos de deux fragments d'inscription récemment
découverts à P'ra Pathom (Thaïlande)". Institut de France;
Académie des inscriptions et belles lettres. Cinquantenaire
de la fondation de l'Ecole Française d'Extrême Orient, pp.
27-31. Paris.
- Coedès, G. 1964. Les Etats hindouisés d'Indochine et d'Indonésie.
Editions E. de Boccard. Paris
- Coedès, G. 1964. "Les Mons de Dvāravatī" Essays offered to G.H. Luce
Artibus Asiae, Vol 1, pp.112-117. Ascona.
- Diffloth, G. 1976. "Mon-Khmer numerals in Aslian languages"
Austroasiatic number systems, Special issue of Linguistics,
174, Mouton.
- Diffloth, G. 1980. "Proto-Waic and the effects of register on vowel
gliding". Paper read at the Xth International Conference of
Sino-Tibetan linguistics, 5.2:107pp.
- Dupont, P. 1959. L'archéologie Mône de Dvāravatī, Paris.
- Gagneux, P.M. 1972 "Vers une révolution dans l'archéologie indochinoise."
Bulletin des amis du royaume lao. No. 7-8 pp. 83-105. Vientiane.
- Gainey, J. and Theraphan Luangthongkum, 1977. Language map of Thailand,
1977. Indigenous languages of Thailand research project.
Office of State Universities, Bangkok.
- Griswold, A.B. and Prasert na Nagara, 1971. "An inscription in Old Mon
from Wieng Mano' in Chiang Mai Province" Journal of the Siam
Society, Vol. 59, pt.1, pp.153-7, Bangkok.
- Guillon, E. 1974. "Recherches sur quelques inscriptions Môn" BEFEO, LXI,
Paris.
- Halliday, R. 1955. A Mon-English Dictionary, Rangoon. (first published
by the Siam Society, Bangkok, 1922).

- Halliday, R. 1930. "Les inscriptions mon du Siam" BEFEO, Vol.30, pp.81-105, pl. IX-XVIII. Paris.
- Haswell, J.M. 1901. Grammatical notes and vocabulary of the Peguan language. American Baptist Mission Press. Rangoon.
- Haudricourt, A.G. 1950. "Les consonnes préglottalisées en Indochine" BSLP. Vol.46, pp.172-182. Paris.
- Haudricourt, A.G. 1965. "Les mutations consonantiques des occlusives initiales en Mon-Khmer". BSLP. Vol.60. Paris.
- Huffman, F.E., 1976. "The register problem in fifteen Mon-Khmer languages" Austroasiatic studies, pt.1 Oceanic Linguistics Special Publication No. 13. University Press of Hawaii, Honolulu.
- Huffman, F.E. 1977 "An examination of lexical correspondances between Vietnamese and some other Austroasiatic languages" Lingua, 43, pp.171-98.
- Lebar, F.M. et al. 1964. Ethnic groups of Mainland Southeast Asia. Human Relations Area Files, New Haven.
- Nai Pan Hla, 1976. "A comparative study of Old Mon epigraphy and Modern Mon". Austroasiatic Studies, pt.11, Oceanic Linguistics special publication No.13, University Press Of Hawaii, Honolulu.
- Petchabunburi, Phra, 1921. "The Lawa or Chaobun in Chanvad Petchabun" JSS Vol.14, pt.1, pp.19-51, Bangkok.
- Pinnow, H.J. 1959. Versuch einer historischen lautlehre der Karia-Sprache. Wiesbaden
- Prasarn Boonprakong, 1968 "Reading and explanation of an ancient Mon inscription in Ancient Mon character at the base of the Buddha's image found at Muang Fa Daet Sung Yang, Tambon Nong Paen, Amphoe Kamalasai, Changwat Kalasin. Silapakorn, Vol.11 No. 6 Bangkok.
- Quaritch-Wales, H.G., 1966. "Dvāravatī in Southeast Asian cultural history". JRAS Vol.98. pp.40-62. London.
- Quaritch-Wales, H.G., 1969. Dvāravatī, the earliest kingdom of Siam. Bernard Quaritch Ltd. London.
- Seidenfaden, E. 1918. "Some notes about the Chaobun, a disappearing tribe in Khorat province" JES Vol.12, pt.3, pp.1-11. Bangkok.
- Seidenfaden, E. 1919. "Further notes about the Chao Bun etc.." JSS Vol. 13, pt.3, pp.47-53. Bangkok.
- Shorto, H.L. 1962. A Dictionary of Modern Spoken Mon. Oxford University Press. Oxford.

- Shorto, H.L. 1971. A Dictionary of the Mon inscriptions from the 6th to the 16th centuries. London Oriental Series. Vol.24
Oxford University Press. Oxford.
- Shorto, H.L. 1972. "The word for "two" in Austroasiatic". Langues et Techniques. Nature et Société. Klincksieck, Paris.
- Skeat, W.W. and Blagden, C.O. 1906. Pagan Races of the Malay Peninsula. Vol.2: "Comparative vocabulary of aboriginal dialects"
pp.509-768. Mc Millan. London.
- Stevens, E.O. 1896. A Vocabulary, English and Peguan. American Baptist Mission, Rangoon.
- Thomas, D. and Headley, R.K. 1970. "More on Mon-Khmer subgroupings"
Lingua Vol.25. pp.398-418.
- Williams-Hunt, P.D.R. 1950. "Irregular earthworks in Eastern Thailand"
Antiquary.

THE TAI DIALECTS OF KHAMMOUAN
PROVINCE: THEIR DIVERSITY AND ORIGINS

James R. Chamberlain

INTRODUCTION

During the latter part of 1973 and in early 1974 I was able to collect a small amount of linguistic information on certain Tai dialects spoken in the province of Khammouan in Laos. The speakers interviewed had been resettled as war refugees in the centers at Pak Sap and Na Phok approximately 40 kilometers east of Vientiane off the road to Pak Xane. Khammouan is linguistically very rich so that altogether ten distinct Tai dialects were recorded (I was assured that there were many more varieties not represented at the resettlements). Because time was so short only the tone systems and a few other miscellaneous pieces of data were noted.¹

Due to the geographical focus of the languages of this region, especially their ultimate origins further to the north, this article may be regarded as the linguistic companion to another one (1982) which concerns the origins of the epic poem called Thao Hung or Cheuang. Here I have supplied some of the linguistic details of the languages mentioned there from a purely geographical and historical point of view.

The fascination of the Khammouan dialects lies in the fact that they are so diverse, and that the speakers all report moving south from the areas of Hua Phan, Muang Sen, and Cua Rao during the Kha uprisings or Cheuang wars between 1875 and 1884, hostilities that were not entirely quelled until after the turn of the century in some parts of Thanh-Hoa (Robequain 1929). Therefore, I shall add to the Khammouan data what little I know of the other languages from Hua Phan, Thanh-Hoa and Nghê-An Provinces, as well as from the North-east Thailand provinces of Nakhon Phanom and Sakon Nakhon.

Implicit in the nature and diversity of these Tai dialects, and in their traditional histories, are the beginnings of several

hypotheses regarding the migrations of Tai speakers into their present locations and the inter-ethnic relationships that occurred after their arrival. There is little doubt about the general east to west character of those movements, probably following an earlier flow from north to south along the Chinese coast (cf. author 1977 etc.) but the details are not at all clear, especially when one takes into consideration the puzzling distribution of dialects such as Yay (Nhang) which occurs in a discontinuous line from Ha Giang through Lao Kay into Phong Saly and finally to Luang Nam Tha in northwestern Laos. Or, Cao-Lan in Tuyên Quang and Phu Thọ (on the Red River); Maen (and perhaps Pao) probably originally from Xieng Maen in eastern Hua Phan (now in Khammouan); and Saek in Khammouan. And this should be compared with the locations of the Vietnamese and Muang languages, not forgetting that of those lexical items which are shared between Tai and Vietnamese, the Vietnamese agrees phonologically with the Northern Branch Tai, rather than the Central or Southwestern. This generalization includes tonal irregularities peculiar to the Northern Branch. We are left intrigued by this ethnogeographical setting, but with the difficult task of discerning coherence in upheaval.

There is still too much that we do not know regarding the history and population movements of ancient southern China and northern Indochina. Before being able to make sense out of the linguistic data to be presented here, and the various associated ethnonyms, some attempt should be made to generalize concerning historical alignments and displacements of populations in Tai speaking realms. Based partly on the evidence of my own research on Tai zoological systems and on a compilation of other kinds of evidence, historical and ethnographic as well as linguistic, from such scholars as Gedney, Haudricourt, Li, Eberhard, Schafer; from the indigenous histories like those from Lan Xang and the Black Tai; and from work on inter-ethnic relationships such as that of Condominas (1980), I would suggest the following scenario to bring us to a point where we can discuss the modern Tai dialects, in particular those spoken in northeastern Laos and northwestern Vietnam.

The ancestors of the Tai and Kam-Sui peoples probably inhabited the Yangtze Delta region (Kiangsu) in the late Chou and Chin dynasties, the state known as Wu. The Kam-Sui group seems to have moved inland to the southwest, while the Tai moved south along the coast into Chekiang.

Fukien and Kwangtung, both groups the victims of an intense northern Chinese push to the south which has continued for more than two thousand years. The ethnic terms Ou and Lo (Lak) were used very early for the peoples of Chekiang and Fukien and are found later in Annam, that is, Ou-Lak (Au-Lac in Vietnamese history) and Lo-Yueh (Lak-Ywät) (Schafer 14). At some point, perhaps following the Han period, a group of Tais, most likely the southernmost group, broke away and subsequently split again, one group the ancestor of the modern-day Northern Branch of Tai found in Kwangsi and Kweichow and the closely related Saek-Cao-Lan-Maen (SCM) group who moved further to the south and whose remnants are located in Tuyên Quang and Phu Thọ (near the confluence of the Red, Black and Clear Rivers in what would have been western Chiao), and Khammouan Province in Laos.

The other Tais, the ancestors of the Central and Southwestern branches (or now known as the single South-Central Branch), eventually became widely disbursed and moved far to the west and southwest, displacing Austroasiatic peoples in some areas, and Kadai (Liao) peoples elsewhere. There may even have been cases of Northern or SCM Tais conquering Kadai groups, only to be themselves overrun by South-Central Tais. Such was the confusion, especially during T'ang times in Lingnan and Annam.²

Ethnic and clan names which are still to be found among the Tai-Kam-Sui speakers today include Kwang (Hoang, Hwang), Luang (Leuang, Hwang), Lo (a Tai ancestor), Vi (Wei), Mak (Mo) - a Kam-Sui language name, Nung (Nong), Thu (Tho, Thu Lao, Thu-nhan). There are, I am sure, many more to be discovered if a study were to be made on the subject. However, as we can see, names such as these are fickle, and move about from one group or geographical area to the next, until we cannot be sure just what kind of identity, geographical or spiritual, ethnic or familial, inside or outside, is implied. For example, looking at the ethnic composition moving westward from Hanoi in the ancient state of Chiao, we find Vietnamese-Muang-South-Central Tai-Cao-Lan-Laha (Kadai), in roughly that order, as if habitation of the Delta had taken place in that order, in these successive layerings. In this case, then, who are the Chiao (Keo in Tai)?

In addition to Viet-Muang, there were probably a great many

other groups of Austroasiatic speakers in the area. Some were pushed to the south, others were pushed into the mountains and continued to live in a relationship of semivassalage following what was apparently a long tradition of such relationships, perhaps originating in China, between conqueror and conquered. Due in part, at least, to this peculiar species of symbiosis, many of these groups would conceivably become speakers of whatever variety of Tai was used in the local situation.

To the south Annam was bordered by the Hindu kingdom of Champa. The Chams spoke an Austronesian language, a vestige of what may have been a much more widely spread group of languages that once occurred on the mainland, but that have since disappeared, leaving only such tantalizing traces of their presence as may be found in the Kadai languages described by Benedict (1943). It was from the early Chams, I suggest, that the Tais first borrowed their Indic-based alphabets.

Keeping this background in mind, it is possible to study the languages of Khammouan, Nakhon Phanom, Sakon Nakhon, and what we know of languages found further to the north in Xieng Khwang, Hua Phan, Nghê-An and Thanh-Hoa.

In the data to be presented here, I have included what was noted of the phonology, including tones, and such lexical peculiarities as manifested themselves during the short interviews.

The languages are classified as belonging to either the P or PH group (cf author 1972, 1975), that is, according to whether the Proto-Tai voiced stops became voiceless aspirated or unaspirated; how the diphthongs or vowels of words spelled in Lao and Thai with may muan (𑜋), that is, Proto-Tai /*aw/, is pronounced, for example as /ay ,ɣ aw ,ɣ /; and any other features such as the development from reconstructed Proto-Tai initials like /dz /. I regret that this information is so cursory; but since it is all we have available to us at present, I would like to make it accessible.³

COMPARATIVE PHONOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE 5 DIALECTS OF THE P GROUP

PHONOLOGICAL CHARACTERISTICS					
Proto Dialect Phonological Unit	Tai Meuay	Tai Khang	Tai Kuan	Tai Maen	Tai Pao
*ʔbɿ	-	-	-	b	-
*ʔd	-	ɿ	ɿ	-	-
*kh	-	-	-	h	-
*ɣ	kh	kh	-	-	-
*g	k	k	-	-	-
*dʑ	tʑ	tʑ	-	s	s
*aw	ɿɿ	-	ɿɿ	-	ɿɿ

COMPARATIVE LEXICAL CHARACTERISTICS OF THE 5 DIALECTS OF P GROUP

LEXICAL CHARACTERISTICS					
Dialect Lexical Unit	Tai Meuay	Tai Khang ⁴	Tai Kuan ⁵	Tai Maen ⁶	Tai Pao ⁷
to go	paa (paah)	-	-	paa(paah)	-
knife	-	mit	mit	mit	mit
egg	say	-	-	say	-
child	-	-	luk	luk	luk
to eat	kɿɿ	-	-	kɿɿ	-
to tie up	-	-	-	kɔy	kɔy
to do	ʔet ʔeʔ	ʔet	-	-	ʔet
mother	-	-	ʔee	ʔɿy	-
chest	-	-	-	ʔaan	naa ʔaan
father	ʔoo	ʔoo	ʔoo	ʔaay	ʔen

Tai Meuay - Keng Bay

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

Tone system has B-DL coalescence
Lack of splits in DS column seems
to be areal feature of the Hua Phan
dialects.

Tai Meuay - Ban Nava

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

Red Tai - Muang Sang

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

Tai Khang

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

Tai Kuan

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

Tai Maen

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

Tai Pao

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

Tai Yo (Muang Sen)

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

Lack of split in B-DL columns of
tone system.

I. The P Group Languages

The P Group is so named because in these languages Proto-Tai voiced stops changed to voiceless unaspirated stops. Tone splitting which accompanied the sound change took the form 123-4 in most dialects with the single exception of the Nua language of Sipsongpanna where A column splits may take the form 1-234 or 1-23-4 indicating this subgroup may have broken away from the mainstream of South-Central or Southwestern Tai prior to the time of the devoicing sound shift. All of the dialects dealt with here have the 1-234 split in each column. In addition the B and DL columns are coalesced in all P Group languages.

The P group includes Plack Tai, White Tai, Red Tai, Tai Lue, Shan, Ahom, Khoen, Tai Neua, Kam Muang and most of what were known as the Central branch languages, all adjacent across the northern portion of Indochina and Kwangsi, into Burma and Yunnan, and along the inland river systems of the Red, the Black, the Clear, the Sông Chu, Sông Ma, and Sông Ca into Hua Phan, Hoa-Binh, Thanh-Hoa, Nghe-An and Khammouan, as well as the systems to the east, the Song Gam, the Sông Cau, the Sông Thuong in northern Vietnam, which feed into the Delta area, and the systems of southwestern Kwangsi flowing into the Si Chiang, of the Tso (Zuo) Chiang, which divides into the Song Bang Giang coming from Cao Bang, and the Bac Giang which leads out of That Khe; and the Ming Chiang which also flows into the Tso.⁸

1.1 Tai Meuay /muay C1/

The Tai Meuay say that they fled the Sam Tai (tɿɿ) region of Hua Phan during the time of the "Soek Cheuang", or Kha uprisings, and migrated south. According to one speaker, Nai One /naay ʔoon / of the Caw Vi /caw² vii/ lineage from Ban Nava, they passed the Nam Khian river, Muang One, and Kam Koet before settling at Ban Nava.

The lineage names are identical to those of the Red Tai. There is a red band around the top of the woman's sarong which is worn tied above the breasts, also like the Red Tai. Their language is quite widespread in Khammouan Province.

I was able to work with two informants briefly in November of 1973, the one just mentioned above, aged 65, and another, Xieng One /siang ʔoon/ of the Caw Lo /caw² lo/ lineage from Ban Keng Bay

who was over 70 years of age. The two tone systems were somewhat different. A third speaker, Kham Xay, age 45, from Ban Nava had a tone system more like that of Keng Bay. Otherwise no further differences were noted.

1.2 Red Tai

I have included this dialect for comparison with Tai Meuay. It is spoken in the Chu of Muang Sang /saan / (Moc Chau). Muang Sang is divided into six Fia, Moc Thuan, Tu Nang, Moc Hak, Heuang Kang, Kwi Heuang, and Suan Nha. The informant was from Ban Ta Law, in the Fia of Suan Nha, near the tri-border area of Hua Phan, Hoa-Binh and Thanh-Hoa, not far from the region of Sop Hao and Phu Louang, approximately 54 kilometers from Muang Sang itself. The speaker, Thao Sing, estimates that about one-third of the Chu Muang Sang are Red Tai, the rest are Black Tai. The tone system was studied on September 30, 1972, at Nong Bua Thong in Vientiane. According to Boutin (1937), the Red Tai say that they originated from Muang Kaya, the territory of Hoi Xuan and Bai Thuong in Thanh-Hoa Province.

Nothing exceptional was noted in the phonology, but there was a /dw-/ cluster in the form/dwaan/ 'chief body-guard' probably borrowed from Vietnamese. The C123-B4/DL4 coalescence found in other Red Tai dialects (e.g. Gedney 1964) and the absence of the DS column split are to be noted.

1.3 Tai Khang /khaŋ /

Nothing is known about the origin of the Tai Khang. The language is spoken in the town of Kam Koet in Khammouan. My informant was Xieng Nuan /siaŋ nuan /, age 55.

1.4 Tai Kuan /kuan/

This dialect is spoken at Nam Ku, between Tha Xang and Prabang on the Nam Nhouang, a tributary of the Nam Theun or Kading river. The speaker, Nai Khen /naay kheen/, age 67, said that the Tai Kuan came originally from the place known as Muang Khouan in Hua Phan Province, but so far I have not been able to locate that city.

1.5 Tai Maen /maen /

I was able to work for a short time with two speakers of this very interesting language, Thit Thong Muan/thit thoŋ muan / age 33.

from Tham Bing near the junction of the Chat and Nhang rivers, and Oun Keo /ʔun kəw /, age 60, from Chom Thong on the Nam Moun, a tributary of the Nam Theun (Kading, Ca Dinh).

The informant from Chom Thong reported that his grandparents had come from Xieng Mi which I believe is in the southeastern part of Xieng Khwang Province just north of Muang Mo. However, I have speculated elsewhere (1982 forthcoming) that this language originated in Xieng Men, slightly northwest of Muang Xoi in Hua Phan Province. This would also place them near Muang Pao, a little to the southeast of Muang Xoi, probably the point of origin of the Tai Pao who are the hereditary enemies of the Tai Maen. I could not discover the source of this enmity, but it is a well-known fact throughout Khammouan Province.

The intriguing aspect of the Tai Maen language is its substratum of Northern Branch Tai vocabulary, in what otherwise appears to be a Southwestern dialect.

1.6 Tai Pao /paaw/ A4

The Tai Pao from Ban Vang Sao say that they came from Muang Lam or Phu Tuong, and that they consider themselves to be similar to the Tai of Muang Chalap /cəlaap/ and Muang Xieng Khom. The two Tai Pao speakers I interviewed were Thao Kham Lat /thaaw kham laat/, age 69, from Ban Vang Sao, and Nai Lu /naay laa/, age 45, from Ban Sop Phone.

II. The PH Group Neua-Phuan Languages

This group, as we have already mentioned, is defined by those languages which have developed voiceless aspirated stops from PT voiced stop initials. The languages of this group may develop either 1-23-4, 1-234, or 123-4 splits in the A column, but never 1-2 splits in any other PT tone categories.⁹

Included in this group are the Phuan dialects of Xieng Khwang and elsewhere in Laos, such as that recorded in the dictionary of Guignard in 1912, as well as Brown's Phuan of Lopburi (1965), and the Thai (Siamese) of Bangkok and U Thong. The range of this group extends from Muang Vat (Yen Chau) in Sip Song Chu Tay, through Hua Phan, Xieng Khwang, eastern Luang Prabang (Pak Seng), northern Vientiane (e.g. Vang Vieng and Sam Meun Muang Feueng), Khammouan, to the Phu Tai of Savan-

COMPARATIVE PHONOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE
4 DIALECTS OF PH GROUP NEUA-PHUAN LANGUAGE

PHONOLOGICAL CHARACTERISTICS				
Proto Dialect Phonological Unit	Tai Yeuang	Tai Kaloep	Tai Nho	Phu Tai
*ʔb	v	-	-	-
*ʔd	l	-	-	-
*kh	-	-	-	h
k (final)	-	-	-	ʔ (after long vowel)
*dz	s	-	-	-
*aw	ɿ	ɿ	ay	ɿ
*wa	-	-	ia	ɿ
*ia	-	-	-	ee
*ua	-	-	-	oo

COMPARATIVE LEXICAL CHARACTERISTICS OF THE THREE
DIALECTS OF PH GROUP NEUA-PHUAN LANGUAGE

LEXICAL CHARACTERISTICS			
Dialect Lexical Unit	Tai Yeuang ¹⁰	Tai Nho	Phu Tai ¹¹
Where are you going	-	pay kalɿ	pay si Lɿv ¹
knife	mit	-	mit
child	luk	-	luk

Tai Yeuang

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

The A1 tone is very distinctive in being interrupted by creakiness about half way through, almost identical to the Vietnamese ngã tone

Tai Kaloep

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

Nho Na Kang

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

Nho Tha Uthen

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

No split in the B and DL columns (like the Phu Tai of Ban Khok Na Di, Amphur Muang, Sakon Nakhon reported to me by R. Goldrick some years ago). The system for the Nho of Tha Uthen recorded by Gedney is taken from Strecker (1979). Unfortunately the Ø columns were not included.

Phu Tai, Ban Dong Keum (Khammouan)

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

There is no tone split in the DL column.

Sam Neua (Hua Phan)

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

Pak Seng (Luang Prabang Province)

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

Muang Yong /ʔyɔŋ/, (Hua Phan)

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

Nong Khang, Muang Sanen (Hua Phan)

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

Muang Vène (Ban Phiang), (Hua Phan)

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

Muang Vat (Yen Chau, Sip Song Chu Tai)

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

nakhet, Nakhon Phanom, Sakon Nakhon, and Kalasin.

The Kingdom of the Ai Lao was apparently located in Hua Phan, although there has been too little research in this direction. In my opinion investigation should begin with the following quotation from Robequain (1929:108):

Annam, liberated from the domination of the Chinese in the 10th century, hurled itself towards the west, against the kingdom of the Ai Lao, the vicissitudes of which remain poorly known, but which had for its center, from the 12th century A.D., in the region of Sam Neua and Xieng Kho (in the north of the present-day province of Hua Phan).

Gaspardone (1971) has provided us with an excellent example of the Vietnamese expansionist movements against the Ai Lao in his translation of the stone inscription found at Ma-Nhai in Nghê-An Province, dated 1336, and written in the typically xenophobic style of the time:

Sa Paternelle Majesté Chông-Nghiêu, Civile et Sage, Sixième Empereur de la Dynastie Trân de l'Aguste Việt, ayant reçu de Ciel le bienveillant Mandat, possède largement tout le Pays Central et n'a partout, dehors comme dedans, qui ne se dit sujet et qui ne se soumette; et ce misérable Ai-lao se refuse encore à Sa Conversion. L'année étant â-t-hợi, au dernier mois d'automne, l'Empereur lui-même a conduit ses Six-Armées visiter la région de l'Ouest. Le prince héritier du Champa, le Tchen-la, le Sien, les vassaux Quì Cầm et Xa Lặc, le chef Bôi Bôn et les Thanh-xa récemment ralliés, tous les Mán apportant des produits de leurs terres, à l'envi vinrent l'accueillir. Seul le rebelle Bông, obstiné dans l'erreur et craignant la justice, n'est point venu se présenter. Au dernier mois de l'hiver l'Empereur, ayant fait halte au plateau de Cự-dôn, au Mât-chau, donna l'ordre à ses officiers et aux troupes barbares d'entrer dans ce pays. Mais le rebelle Bông, le prévenant, s'était enfui et se cachait. L'Empereur fit rentrer l'Armée.

The term Bôn is probably the modern Phuan, of which Cầm is the lineage of the rulers of the kingdom of Xieng Khwang. The term Quì and Lặc (Lo?) may also refer to Thai groups. The geography, that is Mât-Chau, implies the area of Cửa-Rao at the point where the two rivers, the Nam Mô from the Xieng Khwang plateau and the Nam Neun from Hua Phan, join to become the Sông Cá. Most of the territory of Nghê-An up to the beginning of the coastal plain is inhabited by Tai speakers. The

country inhabited by the rebel Bông (=Phong), could be the region to the north, up the Nam Neun, towards the area originally occupied by the Phongs near Houa Muang (cf. author 1982 forthcoming).

To the data collected from Khammouan speakers, I have added tone systems from the regions of Hua Phan and Pak Seng¹² and the Tai of Muang Vat from Sip Song Chu Tai. They reveal some similarity of tone shapes with variation as to the occurrence of the B4-C123 coalescence and the DS column split. Muang Vat and Muang Vene are the most divergent in terms of contours.¹³

2.1 Tai Yeuang /ʔyuaŋ C1/

The Tai Yeuang informant, Pho May Khian /phoo may khian /, related that his people migrated from the Hua Phan region but was not sure exactly from where. Another informant from Muang Sen noted the existence of a /tay zɔŋ / in Nghê-An which may be the same language name given the phonetics of the initial. Schafer (53, fn 60) notes the following which could account for the origin of this particular group:

Little is known of the Medieval Vietnamese peoples and their divisions, though Hsiung (Ghyung) seems to have been an ancient tribal name in Tonking.

Before becoming a refugee, the informant lived in Keng Kang on the Nam Theun River.

2.2 Tai Kaloep¹⁴ /kālɔp /

We know nothing about the origins of the Tai Kaloep. The speaker interviewed was Nai Ban May /naay ban may/, age 47, from Ban Huay Pong near Keng Bit on the Nam Theun River.

2.3 Tai Nho /noo/

This ethnonym or its non-nasalized, fricative, or affricated variants, is found to range from Thanh-Hoa through Nghê-An, Khammouan, Nakhon Phanom, and Sakon Nakhon. The Yo (dzoo) of Muang Sen belongs to the P group but PT/*kh/ has changed to /h/ as in Phu Tai and some Northern Branch languages. The Yo (nhoo) of Sakon Nakhon has a Lao tone system, with only four tones on smooth syllables as in Khorat and Kaleung. The Nho (nhoo) of Tha Uthen in Nakhon Phanom and the Nho of Na Kang in Khammouan are both PH group languages, but with

somewhat different tone systems. The Yo (Yô) mentioned by Robequain (1929) (cf. author 1982 forthcoming) from Thanh-Hoa would appear to be yet another different dialect judging from the vocabulary items which he cites. Finally, the Muang Sen informant stated that what he calls Yo is also to be found in Cửa-Rao, Khe Bo, Con Cưng, situated along the Sông Ca river, and in Qui Chau. The origin of the term is still a mystery as it could conceivably come from a wide variety of sources.

The dialect recorded here is from Na Kang on the upper Hin Boun River. The informant's name was Kham Ma /kham maa/.

2.4 Phu Tai /phuu thay/

The term Phu Tai is to some extent an ambiguous one, since freely translated it means simply "Tai person" and a great many Tai speakers refer to themselves in this way, including the Black Tai, White Tai, Red Tai, etc. However, there is a large population of Tai speakers known only as Phu Tai, who have their own distinct language. They are to be found today in Savannakhet, Khammouan, Nakhon Phanom, Sakon Nakhon, and Kalasin. In spite of their large number their dialects have been poorly studied, especially as regards lexicon which contains many unique items. Phu Tai speakers are also said to inhabit the Kong of Houa Muang in Hua Phan, and the district of Qui-Chau in Nghê-An. Whether or not these are of the same linguistic type is not known.

The dialect recorded here is from Mr. Pingkham of Ban Dong Keum in Khammouan Province.

III. The PH Group Lao-Southern Thai Languages

The Lao-Southern Thai dialects are characterized by a propensity for 1-234 or 1-23-4 splitting in all Proto-Tai tonal categories. The Lao dialects in particular, will always have a C tone 1-234 split as the definitive characteristic. These true Lao dialects are distributed along the Mekhong River basin from Luang Prabang south to the Khmer border; north from Luang Prabang up the Nam Ou to Muang Ngoy, Nam Bac, and Muang Khoua; and all of the Northeastern Thai provinces as well as large portions of Pichit, Petchabun and Phitsanulok.

Perhaps the most unusual group of Lao dialects occurs in Khammoun

COMPARATIVE PHONOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE KALEUNG

DIALECT OF PH GROUP LAO-SOUTHERN LANGUAGE

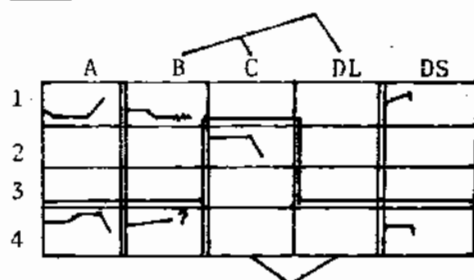
Proto Dialect Phonological Unit	PHONOLOGICAL CHARACTERISTICS	
	Kaleung	
	Kong Lo	Kham Kha ¹⁵
*s	[s]	[ɕ]
*aw	aw	ɿy

COMPARATIVE LEXICAL CHARACTERISTICS OF THE KALEUNG

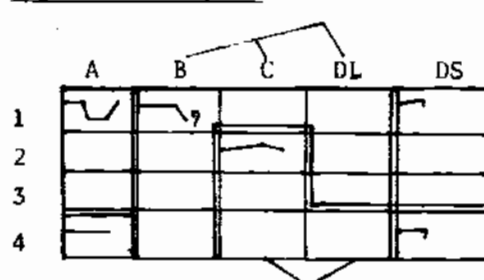
DIALECT OF PH GROUP LAO-SOUTHERN LANGUAGE

Dialect Lexical Unit	LEXICAL CHARACTERISTICS	
	Kaleung	
	Kong Lo	Kham Kha
Where are you going?	pay kadam	-
What is it?	-	phil San
to climb	-	buun
bone marrow	-	cuu ?i?
to ride	-	Khwi ¹
to cross	-	Khwaam ²

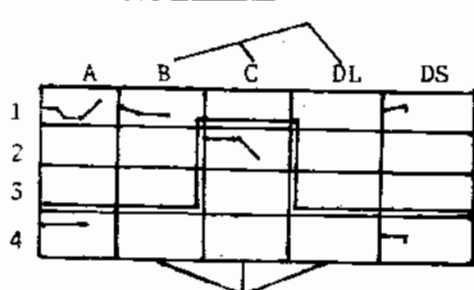
Yooy

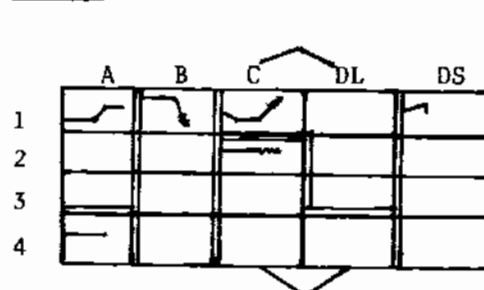
Kaleung - Kong Lo

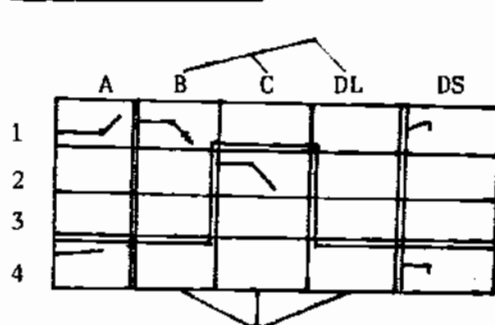
Kaleung - Kham Kha

Tai Bo

Yo - Sakon Nakhon

~~Province and in nearby Nakhon Phanom and Sakon Nakhon Provinces in~~
Thailand. These are the dialects which I would like to introduce
here.

3.1 Yooy /?yooy/

The following tone system was recorded from an older speaker, perhaps age 70, in Amphur Akat Amnuay, Sakon Nakhon. The Yooy have been noted by Seidenfaden (1967) who called them Ylai, and by Reinach in Khammouan who spelled the term Yoe. Rebequain (110) mentions them as pre-Thai inhabitants of Thanh-Hoa (cf. author 1982 forthcoming), under the name Ddôi (Viet. d=y) and also notes their mention by Macey as Yois in Hua Phan and Khammouan. Fraisse (1949) writes about a village in the Ak mountain chain (cf. Kaleung Section) just north of the old colonial route 12 between Thakhek and Mu Gia at Ban Kham Hê near Ban Sang where they are mixed with Saek speakers. On the other side of the Ak range along the valley of the Nam Om two other Yoi villages, Ban Houei Leuk and Ban Khon Kène, are located. (Fraisse goes on to mention that also in the region there are many Kha Phong settlements, and even a group of so called "Kha Tong Luang," hunters and ~~gatherers who roam the jungles during the dry season, and return to a village for the rainy season.~~ There is some cultivated agriculture but their jungle spirits specifically forbid raising domesticated animals and the eating of pork or beef will cause vomiting and illness.)

I believe that this is the same name applied to the Northern branch groups such as Yay (Gedney 1965), Dioi (Esquireol 1908), Yi (i.e. Pu-yi) in Kweichou, ultimately the "I" of Chinese history. Since Tai is a relatively recent appellation, it may well be that this term was the older name for the speakers of this family.

Unfortunately, nothing other than the tone system was noted for this language, other than the fact that they preserve the PT pronunciation for the diphthong /aw/.

Toem (2512) gives the following account of the role played by the Thai Yooy in Northeast Thailand in the middle of the 19th century:

On arriving at the year of the small dragon, C.S. 1219 (B.E.2400 =A.D. 1857), the Thai Yooy of the governing muang of Sakon Nakhon split into three groups; one group requested that they be allowed to come under

the muang of Yasothon; another requested to be governed by the authority of Nakhon Phanom; and one elected to remain under the administration of Sakon Nakhon.

King Rama the IVth desired Charaya Kham, the leader of the Thai Yooy, to be the "Luang Pracharasdrakea" Chao Muang of Ban Kudling, Muang Vanonivat, to come under Yasothon. Instead they settled at Ban Dong Mai, the present-day Amphur of Vanonivat.

.....But the Chao Muang did not move to Ban Kudling, which at that time was within the boundaries of Yasothon.... The Thai Yooy who elected to be under the rule of Nakhon Phanom were requested to make Phia Tiw Soy the leader and Luang Phlanukul, Chao Muang, and establish Ban Nam Yam in the Sakon Nakhon as Muang Akat Amnuay under Nakhon Phanom, according to the older arrangement. But this was later moved back to Sakon Nakhon until today. It was officially made the Akat Amnuay Amphur in B.E. 2507.

In the same era (B.E. 2406 = 1863) Ban Phonsavang-hatyao, on the Pla Hang River in Sakon Nakhon Province was decreed Muang Savang Daen Din and Thao Thep Kalya, the leader of the Thai Yooy became Phra Siththisakprasith, the first Chao Muang. (317-8)

3.2 Kaleung¹⁶/Kälwŋ /

The Kaleung speaker from Khammouan with whom I worked was named Chan Soun /can sun/, age 65, originally from Kong Lo at the upper end of the Nam Hin Boun. Previously, in 1971, I worked briefly with a Kaleung speaker at Ban Kham Kha, Amphur Muang, Sakon Nakhon, and the two languages were similar in that both had only four tones on smooth syllables, a characteristic which they share with at least some dialects of Yo from Sakon Nakhon as well as Khorat.

According to Surat (1981), the Kaleung at Ban Na Yo and Ban Phon Ngam in Sakon Nakhon state that they came from Muang Katak /kătaak/, and more recently from Muang Phu Va Naka Deng at the foot of the Khaw Ak /?aak/ mountain, Muang Phu Vadon Savang near the muangs of Khammouan and Kham Koet. This same author also reported that at one time, all Kaleung men would have a bird tattooed on his cheek, but that this practice has since been abandoned.

Toem (2512) give the following account of Thai and Vietnamese in the Phu Khaw Ak region of Khammouan:

In the year of the cock C.S. 1247 (2428 = 1885), at the beginning of the year, the Vietnamese King (Ham Nghi)

resisted the French and fought for sovereignty, but he could not win against the French and fled to hide out in the Thai territory of Muang Vang Kham. After arriving at Ban Bo Kham Hae in the Khweng-Muang of Phuvadon Sa?ang, there was a royal ordinance for Muang Sakon Nakhon to send in a strong force to look after the frontier and not to let the Vietnamese take refuge in Thai territory. The Muang of Sakon Nakhon sent Thao Suvannasan (Mekh) and Thao Indra Asa (Khai) to enlist 300 men from Phuvadon Sa?ang under Thao Kham Sai (Fong) and 200 men from Sakon Nakhon along with weapons to stand guard at Nan Nak Kradeng along the border of Kam Koet and Khammouan, and ordered Chameumonkhian Phithak to go to guard the Siamese border in Tambon Ban Noy Na Yom, at Ban Tha Pra Chon, at Ban Na Phra Thep, and at Ban Na Kradeng Choeng Phu Khaw Ak, altogether four points. The Rachavong (Fong) was ordered to stay at Ban Na Kradeng, while Thao Suvannasan (Mekh) and Thao Indra Asa (Khai) followed Chameunkhian Phithak to set up a "Lak" at Muang Tha Uthen, next to Muang Kham Koet, at Muang Pung Ling in Khammouan one "Lak", and at Pha Tang Muang Chiang one "Lak", altogether three "Laks".

One other etymology suggests itself here. According to Schafer (17) the Chinese referred to the Khmer and the Chams as K'un-lun or Kurung which became klung in Cham and appears in the names of the Cham kings, such as Pō Klaung Garai. Schafer feels this is originally a Khmer word borrowed into Cham. Since the Chams formerly inhabited the area quite far to the north in Vietnam, at least as far as Nghê-An, just opposite the Phu Ak chain to the west.

3.3 Tai Bo / bɔɔ/

The informant for this dialect was Nai Suk /naay suk/ from Ban Done Keo on the Nam Bout, situated just to the west of Ban Si Nho, and due north of Muang Nhommarath. The most interesting fact about this dialect is that its speakers are also native speakers of a So (Austroasiatic family) dialect, while at the same time referring to themselves as Tai Bo, and speaking a Lao dialect with perfect consistency. If such is at all plausible, I would say they have a dual ethnic identity..

Fraisse (1949a) notes that in the vicinity of Napé there is a "Phou Theng" village with houses built on stilts like the Laotians, but who do their weaving in the house rather than under it. The women laquer their teeth and smoke pipes. The Têt

festival is celebrated like the Annamese, but the language is Lao with some differences, e.g.

lemon	<u>mak tat</u>
what?	<u>a le tie</u>
to lose	<u>sua</u>
plank	<u>tat</u>
wood	<u>lin</u>
cooking pot	<u>bien</u>

According to tradition these "Theng" say that they used to inhabit the mountains near Annam.

Nearby, some 4 kilometers north of Napé is a village called Ban Na Hat inhabited by the Tai Bo who claim to have occupied the territory before the "Theng" and who say that their ancestors came from Nakay (to the south near Ban Done Keo) from whence they fled because of the Lao "pirates," and went to Pho-chan in Annam in the Hà Tĩnh which had too many tigers so they moved to their present location. According to Fraisse they are not to be confused with the more negroid Kha Bo of the Nam Theun valley. These Tai Bo speak Lao and are Buddhists while venerating the village spirit, Phi Mahésat.

3.4 Yo /nɔɔ /

The Yo of Sakon Nakhon speak a Lao dialect, unlike the Neua-Phuan Yo (Nho) of Tha Uthen and Khammouan, or the P-Group Yo of Muang Sen. Like the Tai Kaleung and the Tai Khorat it has a four tone system. However, it should be mentioned that Brown's (1965) Yo had a five tone system (a split between the B and C tones which had coalesced in the dialect which I recorded). This dialect is spoken at Ban Taw Ngoy, Amphur Muang, Sakon Nakhon. The speaker's name was Tiang /tɪaŋ /, about 40 years of age. The tone system was recorded in June of 1971.

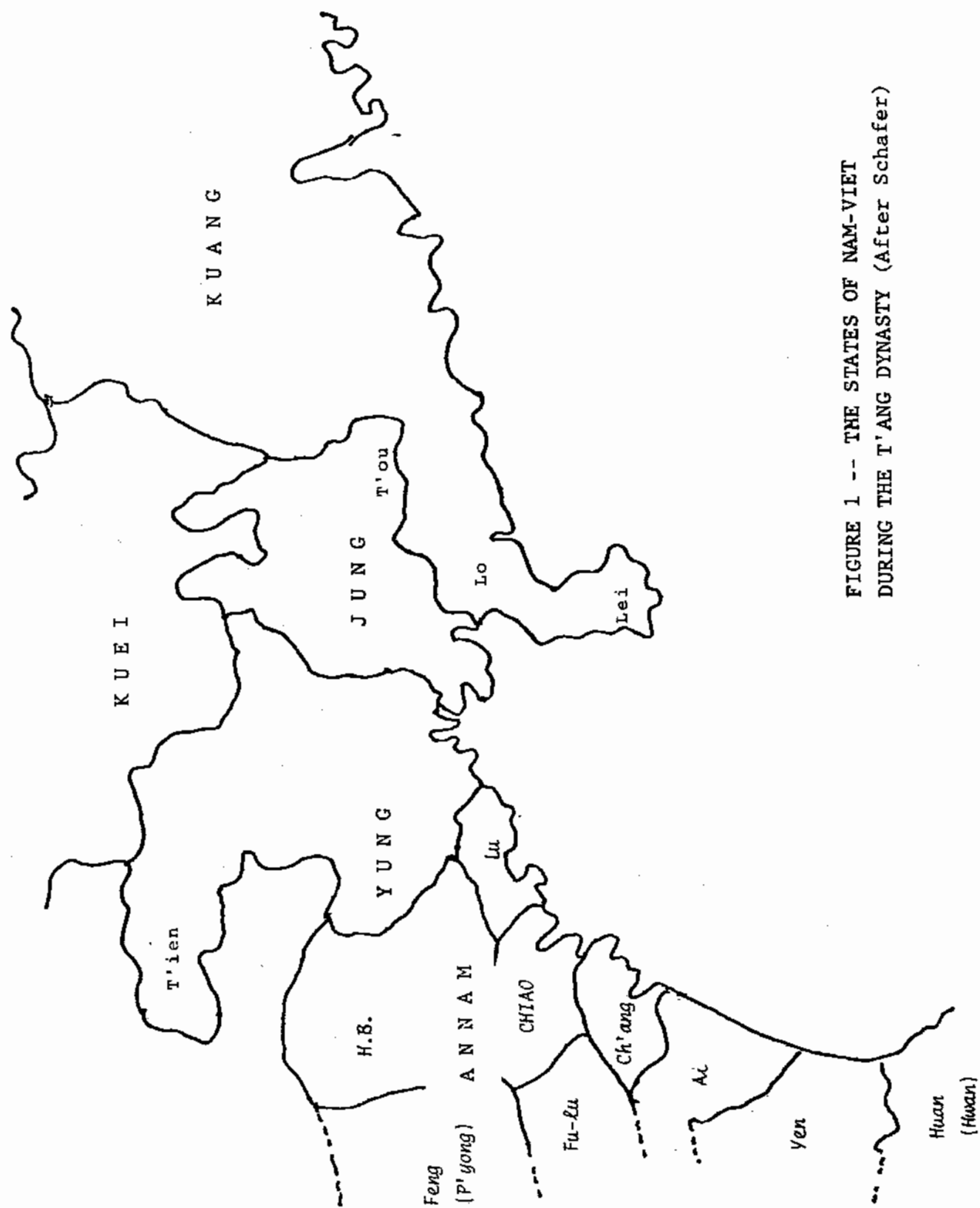

FIGURE 1 -- THE STATES OF NAM-VIET
DURING THE T'ANG DYNASTY (After Schafer)

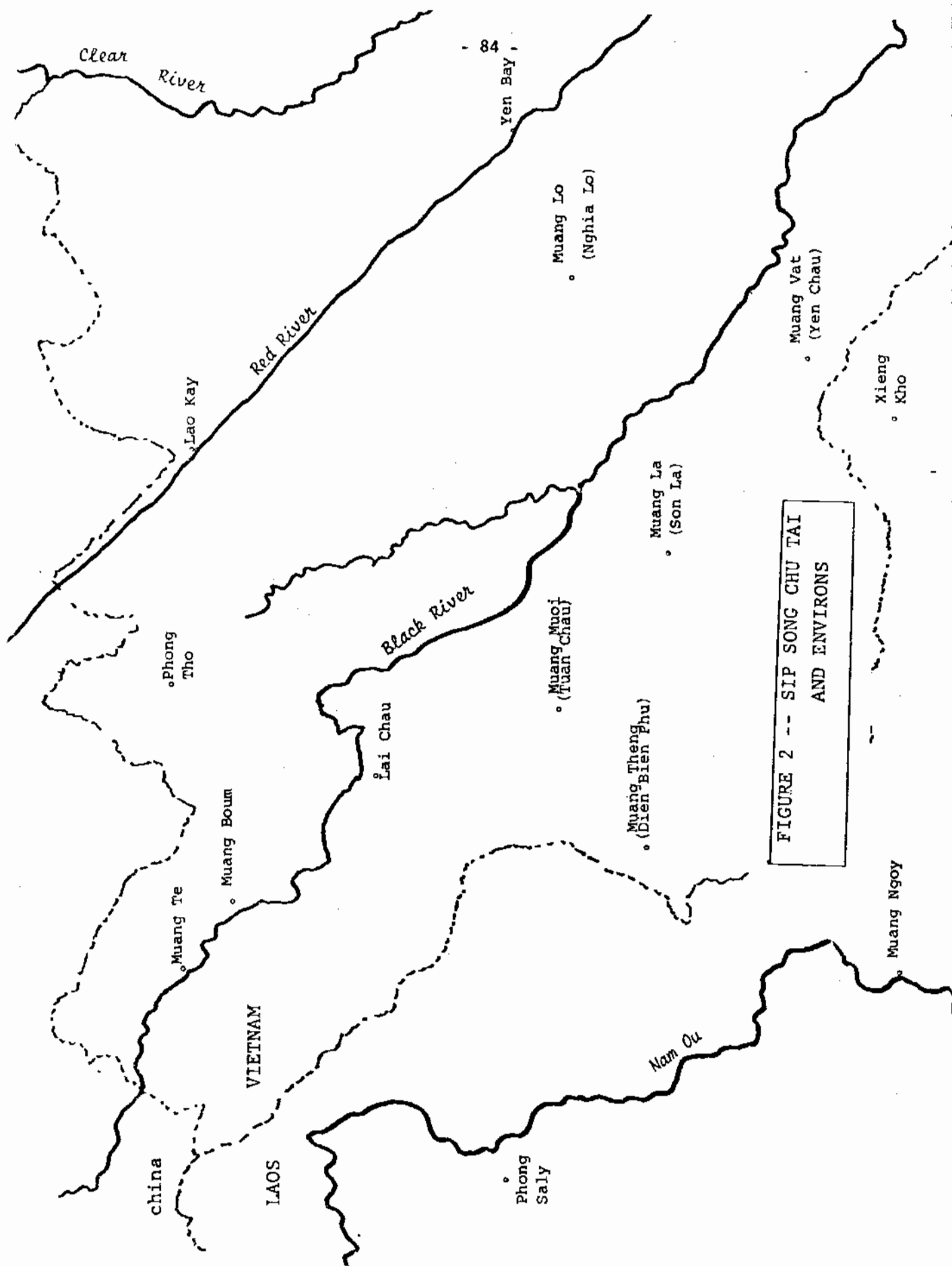

FIGURE 3 -- Hua Phan

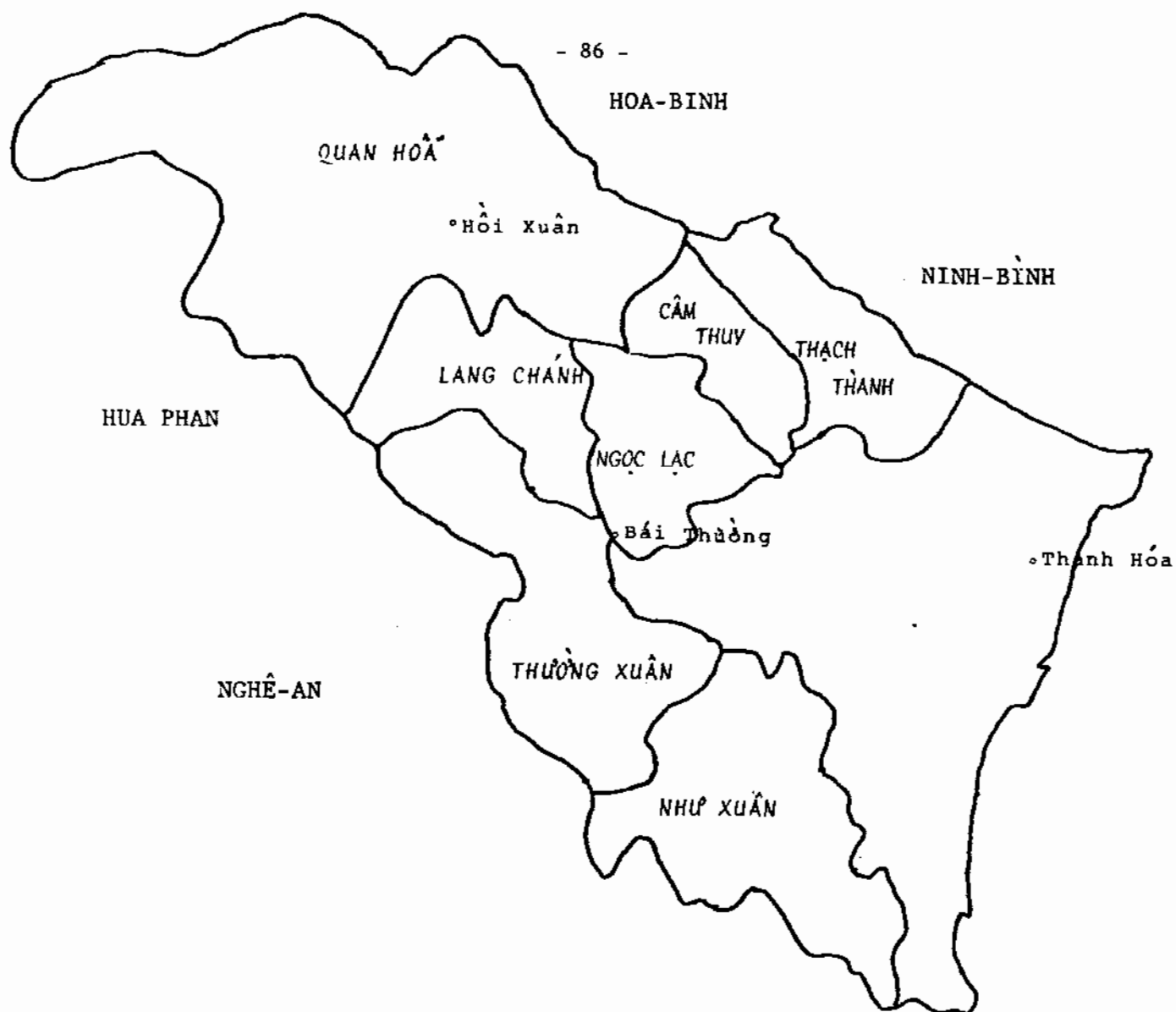

FIGURE 4 -- The Province of Thanh Hoá
(after Robequain 1929)

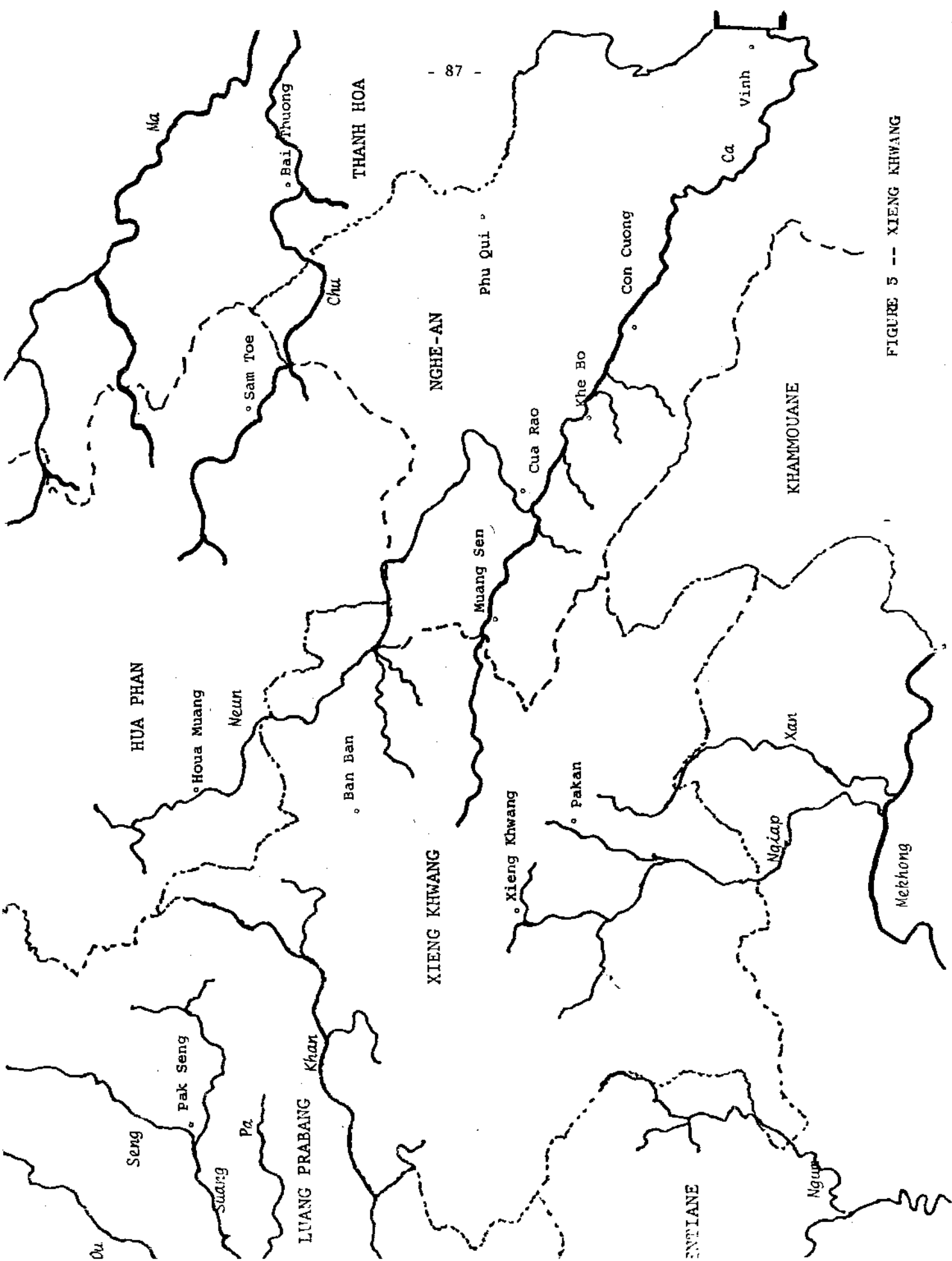

FIGURE 5 -- XIENG KHUANG

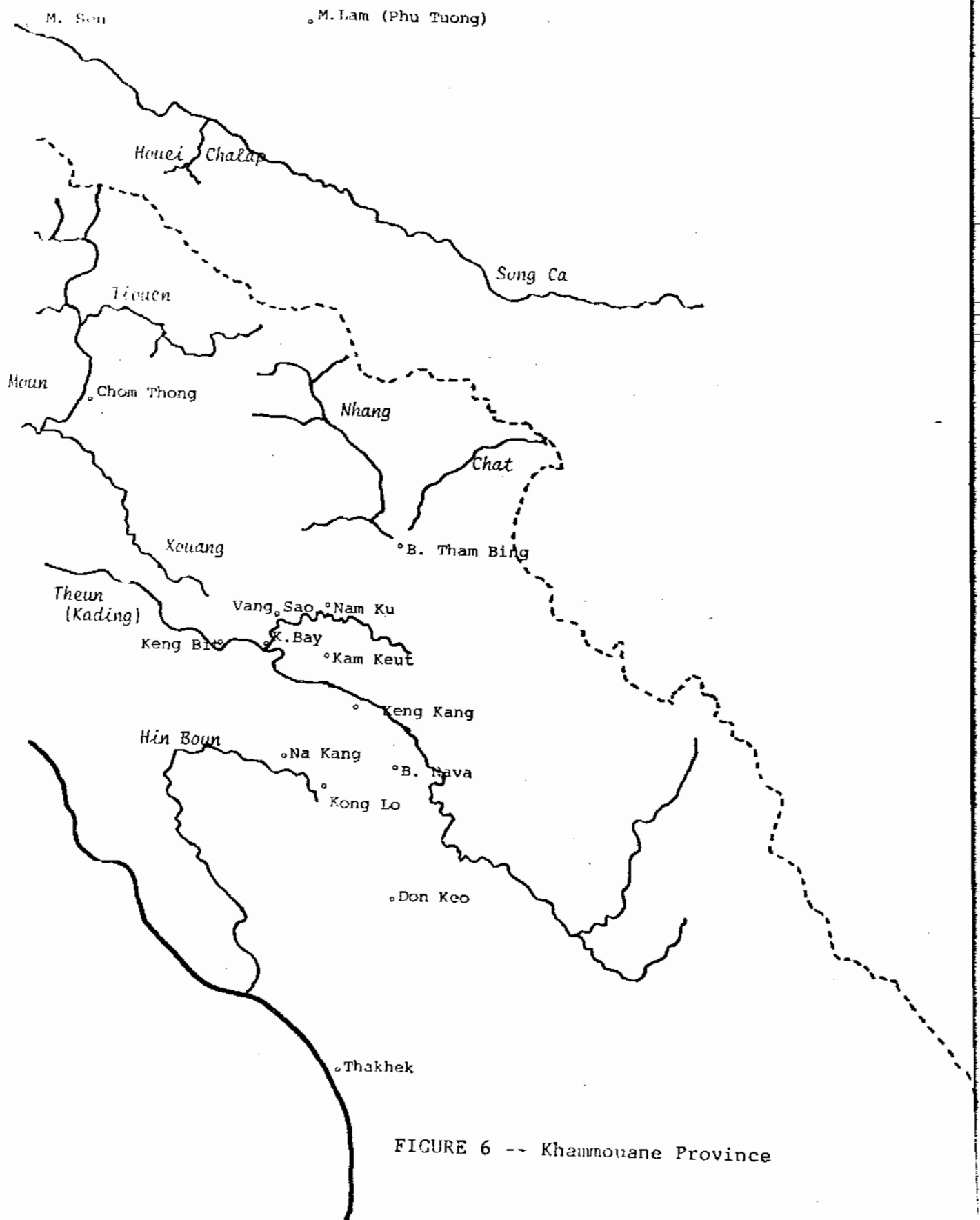

FIGURE 6 -- Khammouane Province

Footnotes

¹ I will omit the Saek language which has been so more than adequately described by Gedney (1970), but note, in passing, its existence along with the other diverse array of dialects in Khammouan.

² Concerning the origin of the term Lao, undoubtedly from the Chinese Liao, I have often wondered if this term did not come to be applied to groups of Kadai (or other) speakers who came into north-western Vietnam from eastern Szechuan during the Nan Chao raid on Annam in the 9th century, and were Taiized by the Tais in that area. This would explain the Lao belief in an original home on the upper Nam Te (Black River) at Muang Boum (cf. author 1972, 1975). The term could also perhaps be related to the White Tai family name of Deo (i.e. l → d, ia → e) which, according to Gaspardone (1939 quoted in Condominas 1980) has been in use since before the 14th century on the upper Black River.

Haudricourt (1960) gives several other names with Lao, including Ts'un Lao, Xan Lao (=Thu Nhan). These are found near the Vietnamese city of Môn Cay, but on the Chinese side of the border.

In the same article, Haudricourt writes of the location of the Cao-Lan:

Les Cao-lan disent venir du Kim-tcheou et du Liem-tcheou selon Lajonquière, et de Say-hing (Si-hiang) selon Bonifacy qui considère ce nom comme mythique. (167)

Also of interest in this article are several other ethnonyms, the Ts'u'en-jen, and Ts'un-wa, from the Môn Cay region, and the name by which the "Western Nung" in Lao Kay province are known, Nóng Chưởng. The latter is of particular interest in the continuing investigation of the name.

For another occurrence of Cheuang cf. the quotation from the Ma-nhai inscription in this paper from Gaspardone (1971).

³ Special Considerations:

a) Capitals will be used for initials derived from voiceless aspirates (High Class) consonants in the PH languages, and P, T, C, K derived from the voiced series (Low Class) in the P-Group.

b) The symbol /?y/ will be used for various sounds which have apparently derived from PT /*?y/ such as /z, zh, dz, dzh, etc./.

Tones: According to the PT system A, B, C, D, where A=Ø, B=1, and C=2; the D class defines itself.

In the spelling of proper names no particular orthography has been strictly adhered to, but wherever relevant (or available) the phonemic transcription will be given.

⁴There is one more lexical unit in Tai Khang to be added here:
torn /poot/

⁵There is one more lexical unit in Tai Kuan to be added here:
shin /khen /

⁶There are some more lexical units in Tai Maen to be added here: shoulder /phom baa/B3, to be /pee/A2, where are you going /paa tɿ haa/, moon(alternate word use by children)/ mǎŋee /, crazy /muaŋ /C4, fire /fii/A4, at the side of (fire) /fɿŋ/, to burn(used in place of May²) /fɔk /DL4, younger brother /cuu/C2, to have pain /keet /DL4, younger sister /kua/C4, to fish /?yap bet/, what are you doing /?et tɿ /, waist /hwaat /DL1

Numbers for order of children in Tai Maen can be compared with Vietnamese numerals as follows:

1 /?aay kaa/-môt, 2 /?aay kaay/-hai, 3 /?aay paa/-ba, 4 /?aay pon/-bôn,
5 /?aay nam/-nam, 6 /?aay phaw/-sáu, 7 /?aay bay/-bây, 8 /?aay tam/-tám

⁷There are some more lexical units in Tai Pao to be added here:
just a moment ago /muau tee /, what /tɿ /, to play /sew /, tomorrow /kaŋ nɿA1/

⁸I neglected to include the Muang Sen dialect of Yo (or Muang, as the informant called it alternatively), but it belongs here in the P-Group section. I have included the tone system on page 67

⁹On this subject, it is unfortunate that Hartman (1980) attempted to draw the exact same isogloss as I had already drawn in 1972, except that Hartman erred in drawing the line too far on across northern Vietnam, thereby severing all of the P-Group languages of Hoa-Binh, Thanh-Hoa, Nghê-An, Hua Phan and Khammouan!

It is possible to draw this isogloss rather easily across northern Thailand. For northern Laos it is somewhat more difficult. Here Hartman failed to take into account what is in fact the most outstanding feature of the distribution of the true Lao dialects: That they continue considerably north of Luang Prabang, up the Nam Ou to Muang Ngoy and Muang Khoua in Phong Saly Province. This distribution was clearly marked as far back as the 1949 "Carte Ethnolinguistique".

Hartman's isogloss, drawn straight from Luang Prabang to Sam Neua, not only cuts off this historically very important fact, but also omits northern Sam Neua Province (Hua Phan) and the connecting link to Muang Vat (Yen Chau), all of which belong to the PH group, and all of which were noted by the author in his 1972 article.

This isogloss must stop at Sip Song Chu Tai. The main point of my (1972) article was that the diversity of South-western dialects in that area was great enough to consider Hua Phan as a homeland for these Tai, the fabled Ai-Lao kingdom. The diversity, as revealed in the present paper and its (1982) companion, has turned out to be even greater than I had anticipated in 1972, enough to render isogloss drawing in this region a futile activity for the time being.

One additional point, Hartman, in spite of my 1975 article, that of Harris (1975), and Gedney (1976), neglected to note that the Tai Nua dialects spoken north of Sip Song Pan Na are characterized by the PT A tone being split either 1-23-4 or A1-234, which would have necessitated his drawing an additional isogloss between Sip Song Pan Na and the Nua speaking areas.

¹⁰There are some more lexical units in Tai Yeuang to be added here: to be /pin/, to do /het/

¹¹There are some more lexical units in Phu Tai to be added here: rag /PhāLaay²/, really /phvŋ /, loin cloth /Phaa² kätew²/, kind of fish (Lao: paa siw nɔɔy²)/paa kabin/, window /pātuu bɔɔŋ /, what are you going to do? /pay ?et Phv , pay ?et PhāLv /, so-so /bālāa¹/, revolve /min/, not /mi?/, house fly /mɛŋ Hon²/, big /maaw²/, teeter-totter /maa? kădup dɛŋ¹/, you(familiar)/Faa²/(?), sun /taa ŋen/, almost ripe (Lao: Hvm¹)/dɛŋ²/, graveyard /dɔk Hɛw/, carry(as a child),ride /dua?/, sharpen a pencil /lap/, way of preparing food(Lao: ?u?) /Lon/ marrow /Nhv¹/, broom /Nhɔŋ¹ pat/ spade /Nɔɔ /, kind of fish trap /swaan¹/, sharpen to a point(slash?) /cooy/, Frog /Khweet/, brain /Khāmɔŋ /, short(in length) /kin² Khin²/, small frog /ket/, skull /kăpɔŋ /, shelter for breaking cotton /kăPheet/, wooden serving tray /kătɔo?/, tray for newly steam rice /kăbeen/, bamboo bed for "roasting" mother(Lao: Sāŋɛn) /kăsvŋ /, small kilosene lamp /kɔk/, in(Sam Neua: Kuan) /kooŋ /, charcoal /kɔɔ mii /, eel(Lao: ?ian¹) /?yen/, to flirt /?ɛn¹/, chest /?aan /, knee /Hoo dɔɔy²/, kind of tuber(Pachyrhizus angulatus)(Lao: man phaw) /Hoo ?en/

¹²I have prepared a longer comparative word list and phonological analysis of the Sam Neua and Pak Seng dialects in 1971. But this has never been published.

¹³According to the informant, the Tai Vat people are very close to the Black Tai in matters of dress, culture and religion, but they communicate more easily with the Tai of Xieng Kho in the Hua Phan. The Black Tai lineage of Bac is called Hoang by the Tai Vat, and the lineage of Cam is Van.

Muang Vat is considered to be one of the original Sip Song Chu Tai which are said by most Black Tai speakers to be 16 in number, although there are differences in the lists provided by different informants. For example, according to the very excellent work of the Lao scholar Mr. Panh Phomsombath on the Black Tai political system (unpublished ms. from Vientiane) the original twelve Chu were:

1. Chu Lo /loo/	= Nghia Lô
2. Chu Muay /muay/	= Thuan (Tuan) Chau
3. Chu Lai /lay/	= Lai Chao
4. Chu Theng /Theng /	= Dien Bien Phu
5. Chu La (1) /laa/	= Sôn La
6. Chu La (2) /laa/	= ?
7. Chu Sang /saang /	= Moc Chau
8. Chu So /soo /	= Phong Tho
9. Chu Toek /tvk /	= Van Yen
10. Chu Vat /vaat/	= Yen Chau
11. Chu Chian /cian/	= Quynh Nhai
12. Chu Thane /Thaan/	= Than Uyen

Then, after the French arrived, four more Chus were added:

13. Chu Khoa /Khwa/	= Binh Du
14. Chu Kwai /Kwaay/	= Tuan Giao
15. Chu Chan /can/	= ?
16. Chu Nam Ma /nam maa/	= ?

The list of the 16 Chus given by the Muang Vat informants varied from the list above:

1. Muang Muay	= Tuan Chau
2. Muang La	= Sôn La
3. Muang Mua	= Mai Son

5. Muang Khoa	= ?
6. Muang Sang	= Moc Chau
7. Muang Toek	= Van Yen (or Chau Phu Yen?)
8. Muang Lo	= Nghia Lô
9. Muang Lai	= Lai Chau
10. Muang So	= Phong Tho
11. Muang Theng	= Dien Bien Phu
12. Muang Sop Phop	= ?
13. Muang Chan	= ?
14. Muang Bang	= ?
15. Muang Khoai	= Tuan Giao
16. Muang Ang	= ?

¹⁴ Nothing of particular interest was noted lexically except that the classifier for trees was /koo/ rather than /kɔk/, but that is not unique in these dialects.

¹⁵ No /f/ phoneme.

¹⁶ The name Kaleung is one of several Tai ethnonyms that follow the pattern k v̌ l ... (v = vowel), such as Kaloep, and Kalom /kǎlɔm/ (a Lue dialect in Luang Nam Tha). There may also be a relationship with such names as Khorat and Kula, associated with Tai dialects, or with many Austroasiatic ethnic names like Kasak near Luang Prabang, Khmu, Khmer, etc., all beginning with a velar stop and pronounced with an unstressed + stressed syllable pattern. Some might say that this originates from the prefixed syllable Khaa or Khom, classifying the languages as Austroasiatic. The Kaleung say that they come first from Muang Kattak /kǎtaak/, (Surat 1981).

References

- Brown, J. Marvin. 1965. From Ancient Thai to Modern Dialects.
Social Science Association Press, Bangkok.
- Chamberlain, James R. 1972. The Origin of the Southwestern Tai.
Bull. des Amis du Royaume Laos, 7-8.233-44.
- _____. 1975. A New Look at the History and Classification of
the Tai Dialects. in Studies in Tai Linguistics in Honor
of William J. Gedney. ed Harris and Chamberlain, Bangkok,
CIEL.
- _____. 1977. An Introduction to Proto-Tai Zoology. Ph.D.
Dissertation. University of Michigan.
- _____. 1982 (forthcoming). Remarks on the Origins of Thao Hung
or Cheuang. (To appear in Papers from the Gedey Conference,
Center for South and Southeast Asian Studies, University
of Michigan, Ann Arbor).
- Condominas, Georges. 1980. L'espace Social A Propos de L'Asie du Sud-est.
Flammarion, Paris.
- Esquirol, Jos. et Gust. Williatte. 1908. Essai de Dictionnaire Diao-
Francais. Imp. de la Societe des Missions Etrangeres,
Hong Kong.
- Fraisse, André. 1949a. Notes sur les Phou Theng et Thai Bo. BSEI 24.51-53.
- _____. 1949b. Les sauvages de la Nam Om. BSEI 24.1.27-36.
- Gaspardone, Emile. 1971. L'Inscription du Ma-Nhai. BSEI 46.73-86.
- Gedney, William J. 1964. A comparative sketch of White, Black and Red
Tai. The Social Science Review (Thailand), special number,
1-47.
- _____. 1965. Yay, a Northern Tai language in North Vietnam.
Lingua 14. 180-93.
- _____. 1970. The Saek language of Nakhon Phanom Province.
JSS 58.1.67-87.
- _____. 1976. Notes on Tai Neua. in Tai Linguistics in Honor of
Fang-Kuei Li. eds. Gething; Harris; Kullavananiyaya.
Bangkok, Chulalongkorn University Press.
- Harris, J.G. 1975. A comparative wordlist of three Tai Nua dialects. in
Studies in Tai Linguistics in Honor of William J. Gedney.
eds. Harris and Chamberlain. Bangkok, CIEL.
- Hartman, John. 1980. A model for the alignment of dialects in South-

- Haudricourt, André. 1960. Notes sur les dialects de la région de Moncay. BEFEO L.1.161-177.
- Li Fang-kuei. 1977. A Handbook of Comparative Tai. Oceanic Linguistics, Special Publications No. 15. The University Press of Hawaii.
- Reinach, Lucien de. 1911. Le Laos. Paris.
- Robequain, Charles. 1929. Le Thanh Hoa. EFEO (2 vols.)
- Schafer, Edward. 1967. The Vermillion Bird: T'ang Images of the South. University of California, Berkeley.
- Seidenfaden, Erik. 1958. The Thai Peoples. Bangkok, Siam Society.
- Surat, Warangrat. 1981. Kaloeng. Muang Boran Journal 7.3.108-112.
- Toem Viphatpachonkit. 2512. Pravatsat Isan. (2 vols.) The Social Science Association Press, Bangkok.

"วิชย ๔"

ความเป็นมาของรายการ

รายการ "ถามครู" เป็นรายการใหม่ใน "สาสตรินท่งภาษา" เป็นรายการที่มีต้นกำเนิดจากความอยากรู้ในเรื่องภาษาไทย ความอยากรู้นั้นผลักดันให้ไปค้นหาคำตอบจากหนังสือ ตำรา เอกสารต่างๆ เท่าที่จะนึกค้นหาได้ แต่ความรู้ที่มีติดมืออยู่เฉพาะในตำราหนังสือ หรือข้อเขียนเท่านั้น ความรู้ยังเป็นอันมากอยู่กับตัวบุคคลผู้ที่คิดว่าศึกษามาชั่วอายุเป็นความรู้ของท่านผู้รู้หรือความรู้ของ "ครู" ข้อเขียนของท่านผู้รู้เหล่านี้ไม่ว่าท่านจะเขียนมากสักเพียงใดก็ตาม ความรู้ที่ท่านได้ให้ไว้ในข้อเขียนที่ท่านเขียนนั้น เมื่อเทียบกับความรู้ที่ท่านมีอยู่ก็เพียงน้อยนิดเท่านั้น มีความรู้เป็นอันมากที่ท่านทราบแต่ท่านไม่นึกจะเขียน และมีอีกมากที่ท่านไม่มีเวลาจะเขียน ความรู้อันมีค่าที่ท่านผู้รู้มักมีเมตตาให้แก่ผู้ที่ถามเสมอ ด้วยเหตุนี้ความอยากรู้ในเรื่องภาษาไทย ซึ่งหลังจากค้นหาจากตำราแล้วยังไม่พอใจดังได้กล่าวข้างต้น จึงมักได้การตอบสนองจากคำอธิบาย คำแนะนำ อันเปี่ยมด้วยความเมตตาจากท่านผู้รู้เสมอ ความรู้ที่ได้จากการถามนี้ ผู้เขียนรายการนี้คิดเห็นว่า ควรจะเผยแพร่ให้แก่ผู้ที่สนใจได้ทราบ เพื่อจะได้เป็นพื้นฐานให้มีการศึกษาหาความรู้ต่อไปอีก

สำหรับรายการ "ถามครู" ในครั้งนี้ "ครู" คือ ศาสตราจารย์ ดร. บรรจบ พันธุเมธา ผู้เชี่ยวชาญภาษาตระกูลไท ผู้ซึ่งงานเขียนของท่านเป็นที่รู้จัก และใช้อ้างอิงอยู่เสมอ และเรื่องที่จะถามครูก็คือ เรื่องคำบอกทิส

คำบอกทิส

ทิสเหนือ ทิสใต้ ทิสตะวันออก ทิสตะวันตก เป็นคำที่เราเคยชินและทราบว่า เป็นคำเรียกชื่อทิส ๔ ทิส เมื่อพิจารณาคำเหล่านี้แล้วมีข้อสงสัยอยู่หลายข้อ ที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็นเพียง ๒ ข้อ ข้อแรกก็คือ คำว่า "ทิส" เองดูจากลักษณะของคำแล้ว ก็ทราบว่าคำนี้มิใช่คำไทยเป็นคำยืมจากภาษาสันสกฤต ถ้าเช่นนั้นคำไทยในความหมายเดียวกันนี้มีหรือไม่ ข้อสงสัยข้อที่สองก็คือ ในคำเรียกทิสทั้งสี่นี้ คำเรียกทิสตะวันออก และ ทิสตะวันตก ไม่แสดงความแตกต่างในภาษาไทยถิ่น และในภาษาไทยต่างๆ แต่คำเรียกทิสเหนือ และใต้ มีใช้แตกต่างกัน มีคำอธิบายสำหรับความแตกต่างเหล่านี้หรือไม่อย่างไร

ในการที่ชื่อเรียกทิศตะวันออก ตะวันตก ไม่มีความแตกต่างกัน ก็อาจสันนิษฐานว่า เป็นเพราะทิศทั้งสองมีความเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ของดวงอาทิตย์ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ ธรรมชาติที่ทุกคนเห็นร่วมกันและทิศทั้งสองคงเป็นทิศสำคัญในการดูทิศทางของคนแต่ก่อนร่วมกัน อย่างไรก็ตาม คำ "ตะวันออก" ก็มีเรื่องให้ตั้งข้อสังเกต คำว่า "ออก" ซึ่งใช้เป็นคำคู่ตรง กันข้ามกับคำ "ตก" ดังกล่าวนี้นี้ใช้เฉพาะแต่ในเรื่องทิศ ในที่อื่นๆในภาษากรุงเทพฯปัจจุบัน คำคู่ตรงข้ามของ "ตก" คือ "ขึ้น" มิใช่ "ออก" ปัจจุบันเราพูดว่า "พระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ ตก" มิใช่ "พระอาทิตย์ออก พระอาทิตย์ตก" เมื่อตรวจสอบดูศิลาจารึกในสมัยสุโขทัยก็พบว่าใน หลักที่ ๑ ก็ใช้คำว่า "ออก" แทนคำว่า "ขึ้น" เมื่อกล่าวถึง "ทิศตะวันออก" และจะใช้คำว่า "ตก" เมื่อกล่าวถึง "ทิศตะวันตก" ดังนี้

.....เบื้อง ทวนนอก รอดสรลงสองแควลุ่มาบาย.....

.....เบื้อง ทวนตก รอดเมืองฉอด (ด้านที่ ๔)

คำว่า ออกนี้ใช้เมื่อกล่าวถึงข้างขึ้น ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ข้องเกี่ยวกับพระจันทร์ ด้วยดังนี้

.....วันเดือนคบบเดือนโอก^๒ แปรวัน

จะเห็นว่าคนไทยแต่ก่อนจำแนกความแตกต่างระหว่างปรากฏการณ์ของพระอาทิตย์และพระ จันทร์ กล่าวคือ ในขณะที่พระจันทร์มีการโผล่ออก และเป็นการมืดไป (เดือนคบบ) พระอาทิตย์ มีการโผล่ออกมา แต่ไม่ได้หายมืดไปอย่างดวงจันทร์ คำว่า "ออก" ซึ่งปัจจุบันเป็นคำคู่ตรงข้าม กับ "เข้า" นั้น แต่เดิมจะมีความหมายอย่างไรแน่ เป็นเรื่องที่น่าจะได้พูดถึง แต่จะไม่พูดถึงใน ที่นี้ เพราะจุดมุ่งหมายของบทความนี้คืออยู่ที่เรื่องนี้

ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า คำเรียกทิศเหนือ และใต้ นั้น แสดงความแตกต่างใน ภาษาไทต่างๆ ข้อมูลในภาษาไทต่อไปนี้แสดงความแตกต่างดังกล่าว

	<u>ทิศเหนือ</u>	<u>ทิศใต้</u>
ไทยกรุงเทพ	thít nǎo	thít tâj
ไทยถิ่นโคราช	thit peti:n	thit hua no:n
ไทลื้อเมืองเชียงรุ่ง	hun ¹ no ¹	hun ¹ tai ³
ไทเต๋อ-ฮอง ^๓	la ³ hon ⁵	pa:i ⁶ tsa:n ²

ไต้ย้อย ^๔	peuang ² sa ³	peuang { chaeu ³ san ⁴
ไต้ใหญ่ ^๕ (คุชชิง)	๓๕: ๐๗ (ค้างจ้าน)	๓๕: 5๐๕ (ค้างห้อง)
(ปัจจุณ)	๓๕: ๐๗	๓๕: 5๐๕

ทิศปะดิน และทิศหวนอน ซึ่งใช้ในภาษาไทยถิ่นโคราชนั้น ปรากฏว่าใช้ในศิลาจารึก
หลัก ๑ ในสมัยสุโขทัย

....เบื้อง หวนอนรอตคนที่พระบางแพรง สุพรรณมหาราชบุรี เพช(บุรี)

ศรีธรรมมราช ผงงทเลสมุทร เป็นที่แล้ว.....

....เบื้องดินนอรอตเมืองแพล เมืองม่านเมือง น... เมืองพลวพ่นผ่ง

ของเมืองชาวแปนที่แล้ว(หลัก ๑ ด้าน ๔)

จากศิลาจารึกหลัก ๑ ด้าน ๔ ที่คัดลอกมานี้จะเห็นว่าเบื้องหวนอนซึ่งกล่าวถึงเมืองแพล (เมืองแพร์)
เมืองพั้ว (เมืองพลว) เมืองชาว (เมืองหลวงพระบาง) นั้นเป็นทิศเหนือ ภาษาไทยถิ่นโคราช
แสดงความแตกต่างจากศิลาจารึกหลัก ๑ อยู่บ้างเล็กน้อยในการใช้ว่า ปะดิน หรือ ปลายดินแทน
ดินนอน แต่ก็เห็นชัดได้ว่าทั้งสองศัพท์บ่งบอกทิศทางเป็นทางเท้า ไม่ใช่ทางหัว การที่ศิลาจารึกหลัก
๑ และภาษาไทยถิ่นโคราชใช้ศัพท์ว่า หวนอน และดินนอน หรือปลายดิน นั้นแสดงถึงการเรียกทิศ
ตามลักษณะการนอน คือ มีการหันหัวไปทางใต้ และ หันเท้าไปทางเหนือ ลักษณะการนอนแบบนี้
เป็นลักษณะตรงข้ามกับความเชื่อของคนไทยในปัจจุบัน ซึ่งจะหันศีรษะไปทางเหนือ และทางตะวัน
ออก ไม่ใช่ทางใต้ ^๖ ไม่ว่าจะเป็นอดีตหรือปัจจุบันทิศเหนือและใต้มีความข้องเกี่ยวกับความเชื่อถือ
หรือชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมากกว่าทิศตะวันออก และตก ซึ่งเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทาง
ธรรมชาติ เมื่อพิจารณาคำบอกทิศเหนือและใต้ในภาษาอื่นๆ เช่น ในภาษาไทเด้อ-อทอง และไท
ย้อย ซึ่งไม่ได้ใช้เหนือ ใต้ หรือ หวนอน ปลายดิน แล้วก็น่าจะเป็นไปได้ว่าคำเหล่านั้น คงจะต้อง
บอกอะไรที่แตกต่างออกไปอีก ความรู้ดังกล่าวนี้ "ครู" คือ ศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ พันธุเมธา
ได้กรุณาให้คำอธิบายมาดังนี้

" ๑. คำ pa:i⁶ tsa:n² ในภาษาไทเด้อ-อทองนั้น ในภาษาไทพ่าเก้ ^๗ ใน
ยลลัมก็ใช้ คือ ป้ายจ้าน = ปลายจ้าน หมายถึง ทิศใต้ ที่เรียกดังนี้ เพราะบ้านเขามีลานอยู่หน้า
เรือน ปุด้วยฟาก และบ้านเขาต้องหันหน้าไปทางทิศใต้ ถ้าหัวใต้

๒. คำค้างจ้าน ในภาษาไทยใหญ่ = ทางจ้าน ใช้ในความหมายอย่างเดียวกัน

กล่าวคือ บ้านมีชานอยู่หน้าเรือนและบ้านหันหน้าไปทางใต้

๓. คำ la^3 hwa^5 ในภาษาเต๋อ-อหง นั้น ในภาษาไทพำเก้ ในฮัสนัมก็ใช้ คือ หน้า³ ห้อง³ (เสียง 3กำหนด สำหรับเสียงที่ตรงกับเสียงไทยของไทยกกรุงเทพฯ และมีเสียงหยุดในคอตามตอนท้ายด้วย) หน้า³ ตรงกับคำไทยกรุงเทพฯ: หน้า หมายถึง ทิศ คำว่า ห้อง ซึ่งปรากฏในไทเต๋อ-อหง และไทใหญ่ นั้น แปลว่าอะไรไม่ทราบแน่ โดยเฉพาะ ในภาษาไทใหญ่ เพราะคำว่า ห้อง เขาให้ความหมายว่า เหนือ อย่างเดียว ใช้ ป้าห้อง หรือ หน้าห้อง ก็ได้ และคงไม่ใช่คำ ห้อง ของเรา เพราะ ห้อง เสียงเอกในภาษาไทใหญ่ จะออกเสียงเป็นเสียงตส ในภาษาไทพำเก้ ดังนั้น ห้อง เสียงเอกในภาษาไทใหญ่จะเป็น อ้อง และจะไม่ตรงกับ "ห้อง" ในภาษาไทย ห้อง³ ในไทพำเก้ นั้นตรงกับ "ห้อง" ในภาษาไทยกรุงเทพฯ และถ้า ห้อง³ ในไทพำเก้ =ห้อง แล้ว หน้า³ห้อง³ ก็ต้องหมายความว่า ทิศที่เป็นห้อง คำว่า ห้อง หมายถึงช่วงเสา ระหว่างเสาด้านหนึ่งไปอีกด้านหนึ่ง ถ้ามีเสา ๔ ต้น ก็มี ๓ ช่วงเสา หรือ ๓ ห้อง บ้านของชาวพำเก้นั้น ห้องนอนอยู่ด้านหลังและเสาด้านที่สองของห้องนอนของเจ้าของบ้าน เป็นเสาค้ำ หรือ เสาเอกของบ้าน "

คำอธิบายของ ดร. บรรจบ พันธุเมธา ในเรื่องคำบอกทิศเหนือและใต้ของภาษาไทพำเก้ซึ่งพูดในฮัสนัม และภาษาไทใหญ่ในรัฐฉานนั้น แสดงให้เห็นว่าทิศเหนือและใต้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับลักษณะการตั้งบ้านเรือนว่าหน้าบ้านของเขาหันไปทางทิศใด การหันหน้าบ้านไปทางทิศใดนั้นจะเกี่ยวข้องกับทิศทางลมหรือการได้รับแสงแดดอย่างไรหรือไม่ เป็นเรื่องที่น่าสนใจ "

จะเห็นได้ว่าคำบอกทิศเหนือและทิศใต้ของคนไทยในประเทศไทยและของคนไทพวกอื่นๆ นั้น แสดงวัฒนธรรมในเรื่องความเป็นอยู่ที่น่าสนใจ ถ้าคนไทยอื่นๆ เช่น คนไทพำเก้ ไทคำกั ฯลฯ ซึ่งมีห้องนอนอยู่ทางทิศเหนือ หันศีรษะไปทางทิศเหนือด้วยในเวลาอนแล้ว ก็ต้องหมายความว่าคนไทยในสมัยสุโขทัย และคนไทยในแถบอีสานก็ดี ซึ่งหันศีรษะไปทางทิศใต้ในเวลาอน ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมของขอมเมื่อเข้ามาอยู่ในแถบนี้

ในตอนต้นได้ตั้งข้อสงสัยไว้ข้อหนึ่งนอกจากเรื่องทิศเหนือและใต้ คือ เรื่องคำว่า "ทิศ" เอง ได้กล่าวไปแล้วว่าคำว่าทิศเป็นคำยืมมาจากภาษาสันสกฤต สำหรับคำที่มีความหมายเดียวกันนี้จากข้อมูลภาษาไทต่างๆ ที่ให้ไว้ข้างต้น จะเห็นว่ามีการใช้คำแตกต่างกัน คือ เบื้อง ในภาษาไทยสุโขทัย (จารึกหลัก ๑) และในภาษาไทยย้อย hwa^1 ในภาษาไทลื้อเมือง

เซียงรุ่ง ซึ่งคงเทียบได้กับคำไทยกรุงเทพฯ หน ใน "หนทาง" ดัง ในภาษาไทยใหญ่ซึ่งน่าจะเทียบได้กับคำไทยกรุงเทพฯ ทาง $1a^3$ ในภาษาไทยเคื้อ-อหง ซึ่งเทียบได้กับคำ หน้า ³ ในไทพำเก้ และ หน้า ในภาษาไทยกรุงเทพฯ

สรุปได้ว่า คำบอกทิศ ซึ่งเป็นคำที่เราใช้กันอยู่เป็นประจำและคุ้นเคยนั้น แท้จริงแล้วมีเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทเป็นอันมาก พิจารณาจากคำบอกทิศทั้งสี่ แล้ว มีเพียงสองทิศเท่านั้นที่มีลักษณะเป็นคำบอกทิศแท้ๆ คือ ทิศตะวันออก และตะวันตก ที่ว่าเป็นคำบอกทิศแท้ๆ หมายถึง เป็นคำบอกทิศที่เป็นคำซึ่งคนทั่วไปรับทราบเหมือนกัน ไม่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและการประเพณีปฏิบัติคน ซึ่งแตกต่างกันไปตามกลุ่มชุมชน และอาจถือเป็นลักษณะประจำกลุ่มได้ คำบอกทิศเหนือและใต้มีลักษณะดังกล่าวมานี้ เรื่องน่าสนใจที่เกี่ยวข้องและน่าศึกษาคือ เมื่อใดที่คนไทยหันมาใช้คำว่า เหนือและใต้แทนทิศปะดิน และทิศหัวนอน คำว่าใต้และเหนือเองก็มีความหมายแตกต่างกันในภาษาไทยต่างๆซึ่งน่าจะนำมาศึกษาในโอกาสต่อไป

เชิงอรรถ

^๑ ในภาษาไทยถิ่นโคราชบางถิ่น คำเรียกชื่อทิศทั้งสองนี้แสดงการรวมพยางค์ (Syllable contraction) คือ ตะวันออก ต้นออก และตะวันตก ต้นตก

^๒ ศิลาจารึกหลักที่ ๑ แสดงการใช้ทั้งคำ "โอก" และ "ออก" โอก ปรากฏใน คำนอื่นๆ ที่มีใช้ด้าน ๔ และ ออก ปรากฏใช้ในด้าน ๔ น่าสังเกตว่า เหตุใดจึงไม่เขียน เหมือนกัน การเขียนต่างกันแสดงการเปลี่ยนแปลงทางเสียงของคำนี้กระมัง

^๓ ไทเต้อ-อหง คือ ภาษาไทที่พูดในแถบบริเวณแม่น้ำคง คำว่า เต้อ-อ เทียบ ได้กับคำไทยกรุงเทพฯ ได้ ส่วน หง นั้นเทียบได้กับคำว่า คง ซึ่งเป็นชื่อที่ชาวไทใหญ่ และ เครือไทใหญ่เรียกแม่น้ำสาละวิน สำหรับข้อมูลของภาษาไทเต้อ-อหง และไทเชียงรุ่งได้จาก เอกสารการค้นคว้าภาษาไทในจีน ของสถาบันชนชาติกลุ่มน้อย ยูนนาน

^๔ ข้อมูลภาษาไทยย้อย (Dioi) ได้จากพจนานุกรมของ Exquirol, Jos. et Williatte, Gust: Essai, de Dictionnaire dioi-français, Imprimerie de la société des Mission-Etrangères, Hongkong, (1908).

^๕ ข้อมูลภาษาไทใหญ่ ได้จากหนังสือของ Cushing: Elementary Handbook of the Shan language, Rangoon, (1971).

^๖ ดร. บรรจบ พันธุเมธา ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับทิศเหนือว่า เบื้องปะดิน หรือ เบื้องคินนอน และเบื้องหัวนอนหรือทิศใต้ ว่า ที่เรียกเบื้องคินนอนและเบื้องหัวนอนนั้นคงเรียก ตามเขมร เขมรเรียก ขางเซ็ง (ออกเสียง คางเจิง) มีความหมายว่าข้างคิน ซึ่งหมายถึง "ทิศเหนือ" ส่วนทิศใต้เขมรเรียก ขางโตบง (ออกเสียง คางโตบง) มีความหมายว่า ข้างหัว

^๗ ภาษาคำตี้ในอัสสัมใช้คำบอกทิศเหนือและใต้ เหมือนกับไทพม่า แต่โดยมีเสียงแตกต่างออกไปบ้าง ส่วนชาวไต เมา ริมแม่น้ำเซวสิ หรือ แม่น้ำเมา เรียกทิศใต้ว่า ปายจ้าน ก็มี ปอกจ้าน ก็มี

^๘ ดร. บรรจบ พันธุเมธา ให้ข้อมูลว่า เจ้าฉายเมือง เจ้าเมืองไทใหญ่ อธิบาย ว่าชาวไทใหญ่ทำห้องนอนทางเหนือ (ต้างห้อง) และมีชานเรือนอยู่หน้าบ้านซึ่งหันไปทางใต้ (ต้างจ้าน) เพื่อให้ได้แดดในฤดูหนาว

ศัพท์เฉพาะวิชาภาษาศาสตร์เปรียบเทียบและเชิงประวัติ

ปราณี กุลละวณิชย์

synchronic study	การศึกษาภาษาในสมัยเดียวกัน การศึกษาภาษาเฉพาะสมัย
diachronic study	การศึกษาภาษาต่างสมัย
language change	การเปลี่ยนแปลงของภาษา
sound change	การกลายเสียง
phonological change	การเปลี่ยนแปลงทางเสียง
semantic change	การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย
grammatical change	การเปลี่ยนแปลงทางไวยากรณ์
historical linguistics	ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ
comparative linguistics	ภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ
Comparative Tai	ภาษาไทเปรียบเทียบ
assimilation	การกลมกลืนเสียง
regressive assimilation	การกลมกลืนเสียงแบบถอยหลัง
progressive assimilation	การกลมกลืนเสียงแบบเดินหน้า
dissimilation	การผลัดเสียง
metathesis	การสลับที่ของเสียง
epenthesis	การแทรกเสียง
sound loss	การสูญของเสียง
umlaut	กระบวนการกลมกลืนเสียงสระ
analogy	การเทียบแบบ
borrowing	การยืมภาษาอื่น
contamination	การติดเสียงหรือการติดรูป
language family	ตระกูลภาษา
genetic relationship	ความสัมพันธ์ทางเชื้อสาย
genetically related languages	ภาษาที่มีความสัมพันธ์ทางเชื้อสาย
loan translation	การยืมโดยการแปล
proto language	ภาษาดั้งเดิม
proto consonant	พยัญชนะดั้งเดิม
pre-proto language	ภาษาก่อนภาษาดั้งเดิม
reconstruction	การสืบสร้าง
cognate	คำร่วมเชื้อสาย
sound correspondence	เสียงปฏิภาค

sound split	การแยกหน่วยเสียง
sound merge	การรวมหน่วยเสียง
unconditioned change	กระบวนการกลายเสียงโดยไม่มีเงื่อนไข
conditioned change	กระบวนการกลายเสียงโดยมีเงื่อนไข
family tree	แผนภูมิตระกูลภาษาแบบต้นไม้
wave diagram	แผนภูมิตระกูลภาษาแบบคลื่น
vowel lengthening	(กระบวนการ) การยืดเสียงสระ
vowel shortening	(กระบวนการ) การทอนเสียงสระให้สั้น
Taboo word	คำต้องห้าม
euphemic word	คำรื่นหู
Neogrammarians	พวกนักไวยากรณ์ใหม่
language redundancy	คุณลักษณะซ้ำเพื่อย้ำที่เชื่อต่อการเข้าใจ

ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการหนังสือเกี่ยวกับภาษาศาสตร์

๑. Studies in Tai and Mon-Khmer Phonetics and Phonology in Honor of Eugenie J.A. Henderson รวบรวมโดย ฮีระพันธ์ ล.ทองคำ, ปราณี กุลละวณิชย์, วจินต์ ภาณุพงศ์ และ ม.ร.ว. กัลยา ศิงศกพิชัย (โรงพิมพ์จุฬาฯ ๑๙๗๔, หน้า ๗๒๔ หน้า)

หนังสือเล่มนี้เป็นการรวบรวมบทความทางเสียงและระบบเสียงของภาษาในตระกูลไตและมอญ เขมร ซึ่งเขียนเป็นภาษาอังกฤษ รวม ๒๐ บทความ บทความภาษาอังกฤษเหล่านี้มีนักภาษาศาสตร์ที่มีชื่อเสียงทั้งชาวไทยและต่างประเทศได้เขียนให้เป็นเกียรติแก่ Professor Eugenie J.A. Henderson นักภาษาศาสตร์และสัตวศาสตร์ชาวอังกฤษ ซึ่งมีชื่อเสียงมากในด้านสัตวศาสตร์ไทย และสัตวศาสตร์ภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ราคา ๖๐.๐๐ บาท (ไม่รวมค่าขนส่ง)

๒. Tai Linguistics in Honor of Fang-Kuei Li รวบรวมโดย Thomas W. Gething, Jimmy G. Harris และ Pranee Kullavanijaya (โรงพิมพ์จุฬาฯ ๑๙๗๖, หน้า ๒๕๔ หน้า)

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมบทความที่เกี่ยวกับภาษาไทยและภาษาในตระกูลไตไว้ ๑๔ เรื่อง เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ๑๔ เรื่อง ภาษาไทย ๑ เรื่อง ผู้เขียนทั้ง ๑๔ ท่าน เป็นนักภาษาศาสตร์ที่สนใจภาษาในตระกูลไต และเป็นนักภาษาศาสตร์ที่มีชื่อเสียงทั้งชาวไทยและต่างประเทศได้เขียนบทความเพื่อเป็นเกียรติแก่ศาสตราจารย์ ลี ซึ่งเป็นนักภาษาศาสตร์ที่เชี่ยวชาญยิ่งในด้านภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ

ราคา ๖๐.๐๐ บาท (ไม่รวมค่าขนส่ง)

๓. Studies in Tai Linguistics in Honor of William J. Gedney รวบรวมโดย J.G. Harris และ J.R. Chamberlain (1975, หน้า ๔๑๔ หน้า)

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยบทความทั้งไทยและอังกฤษรวม ๒๕ เรื่อง เป็น บทความภาษาไทย ๕ เรื่อง และภาษาอังกฤษ ๒๐ เรื่อง ซึ่งมีเนื้อหาสาระทางภาษาศาสตร์หลายแขนงหลายแง่มุม

ทั้งระดับเสียง ระดับคำ และระดับไวยากรณ์ สถาบันภาษา (สถาบันศูนย์ภาษาอังกฤษ ทบวงมหาวิทยาลัย เดิม) ได้จัดพิมพ์เพื่อเป็นเกียรติแก่ ศาสตราจารย์ William J. Gedney นักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกัน ซึ่งเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์ของภาษาไทยดีที่สุดท่านหนึ่ง

ราคา ๔๐.๐๐ บาท(ไม่รวมค่าส่ง)

๔. Tai Phonetics and Phonology รวบรวมโดย J.G. Harris และ P.P Noss (๑๔๗๒, หน้า ๑๔๓ หน้า)

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยบทความภาษาอังกฤษเกี่ยวกับเรื่องเสียงและระบบเสียงในภาษาไทยและภาษาถิ่น ภาษาไต เปรียบเทียบ เปรียบเทียบเสียงในภาษาไทยกับเสียงในภาษาชนกลุ่มน้อย และปัญหาการเขียนภาษาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยโดยใช้อักษรไทยรวมทั้งหมด

๑๔ เรื่อง

ราคา ๒๐.๐๐ บาท(ไม่รวมค่าส่ง)

๕. Thai Reference Grammar ของ Richard D. Noss(พิมพ์เป็นครั้งที่ ๒ หน้า ๒๕๔หน้า)

พิมพ์ครั้งแรกโดย Foreign Service Institute, Washington, D.C., 1964

เป็นเรื่องเกี่ยวกับโครงสร้างของภาษาไทยทั้งทางด้านระบบเสียง ระบบคำ และระบบไวยากรณ์

ราคา ๔๐.๐๐ บาท(ไม่รวมค่าส่ง)

๖. Monic Language Studies

๖.๑: The Dvaravati Old Mon Language and Nyah Kur โดย Gérard Diffloth.

เป็นหนังสือเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าภาษาสาขามอญ-เขมร ทางด้านภาษาศาสตร์ เปรียบเทียบและเชิงประวัติ ผู้เขียนได้กล่าวว่าภาษาญอกร หรือ ชาวบนเป็นภาษาพี่น้องของภาษามอญ และเป็นภาษาเก่าแก่ซึ่งพูดกันในสมัยอาณาจักรทวารวดี ได้มีการกำหนดสร้างคำศัพท์ในภาษามอญขึ้นประมาณ ๖๐๐ คำ โดยใช้หลักเกณฑ์ทางด้านการกลายเสียงอย่างมีระบบในคำร่วมเชื้อสายของภาษามอญและภาษาญอกรย่อยถิ่นต่างๆ

ราคา ๒๒๐.- บาท(ไม่รวมค่าส่ง)

๖.๒: Nyah Kur (Chao Bon)-Thai-English Dictionary โดย Theraphan L. Thongkum (ธีระพันธ์ ล. ทองคำ)

เป็นพจนานุกรม ๓ ภาษา คือ ญอกร (ชาวบน)-ไทย-อังกฤษ มีการจัดลำดับคำเป็น

หมวดหมู่โดยใช้ความหมายเป็นหลัก ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความหมายของศัพท์และการใช้
คำศัพท์ในวลีและประโยคประมาณ ๔๐๐๐ ศัพท์ คำศัพท์ทั้งหมดรวบรวมมาจากภาษาญ้อกร้อยย
ถิ่นต่างๆ ๔ ถิ่น ซึ่งพูดในจังหวัดชัยภูมิ โคราช และเพชรบูรณ์ ภาษาญ้อกรหรือชาวนนเป็นภาษา
ชนกลุ่มน้อยที่กำลังจะสูญไป

ราคา ๒๔๒.- บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

๖.๓ Mon and Nyah Kur Linguistic Studies บรรณาธิการ คือ
Gérard Diffloth และ Theraphan L. Thongkum

เป็นหนังสือรวบรวมบทความเกี่ยวกับภาษามอญและภาษาญ้อกรทางด้านภาษาศาสตร์
โดยผู้เชี่ยวชาญทางภาษาศาสตร์ภาษาตระกูลมอญ-เขมร หลายท่าน

หมายเหตุ เล่มที่ ๓ จะออกในปี ๒๕๒๔

ผู้สนใจโปรดติดต่อซื้อหนังสือเล่มนี้ได้ที่

สำเนียง ทองสง่า

ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทร. ๒๕๑๖๔๔๔